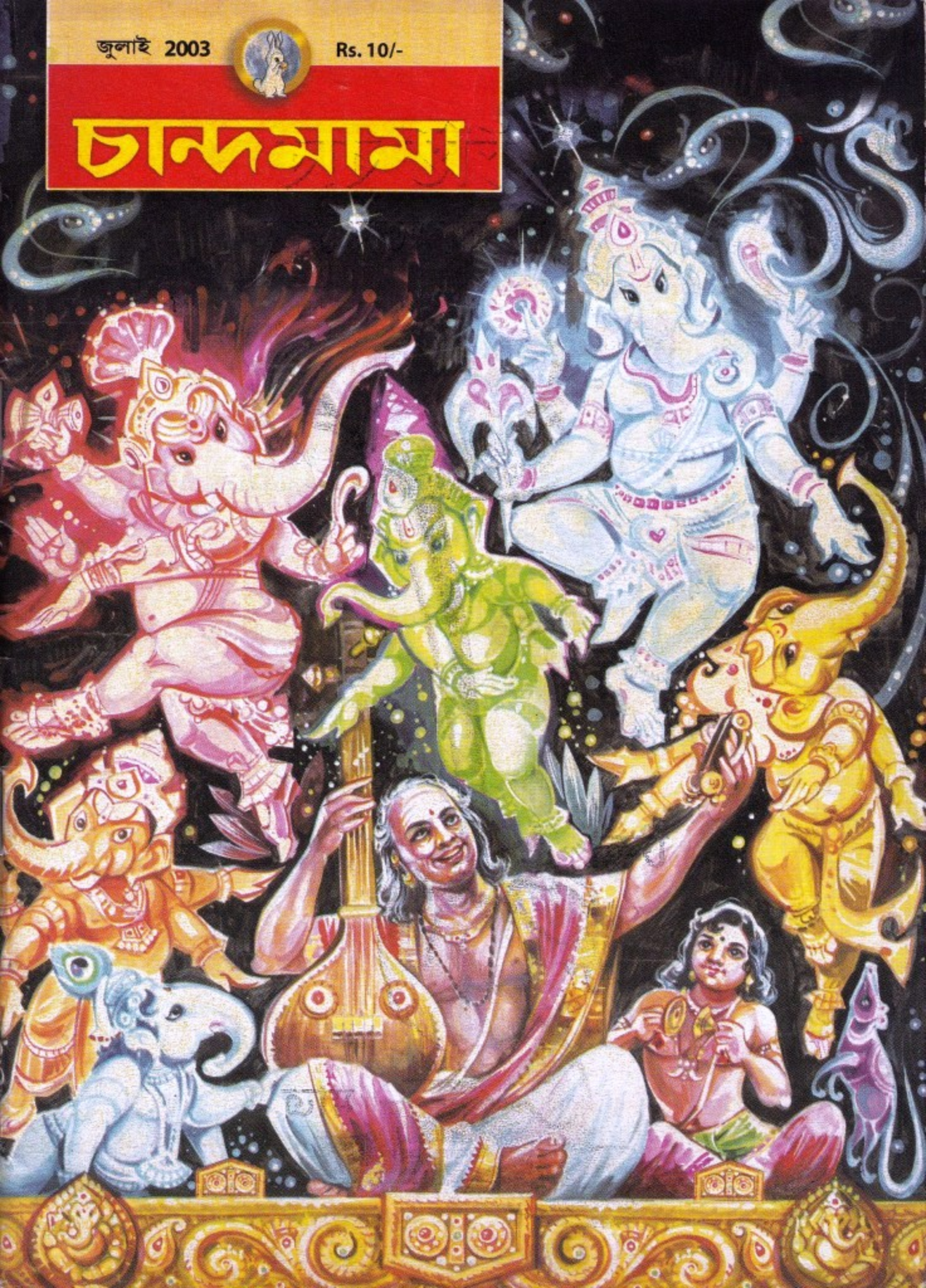

জুলাই ২০০৩

Rs. 10/-

চান্দমামা

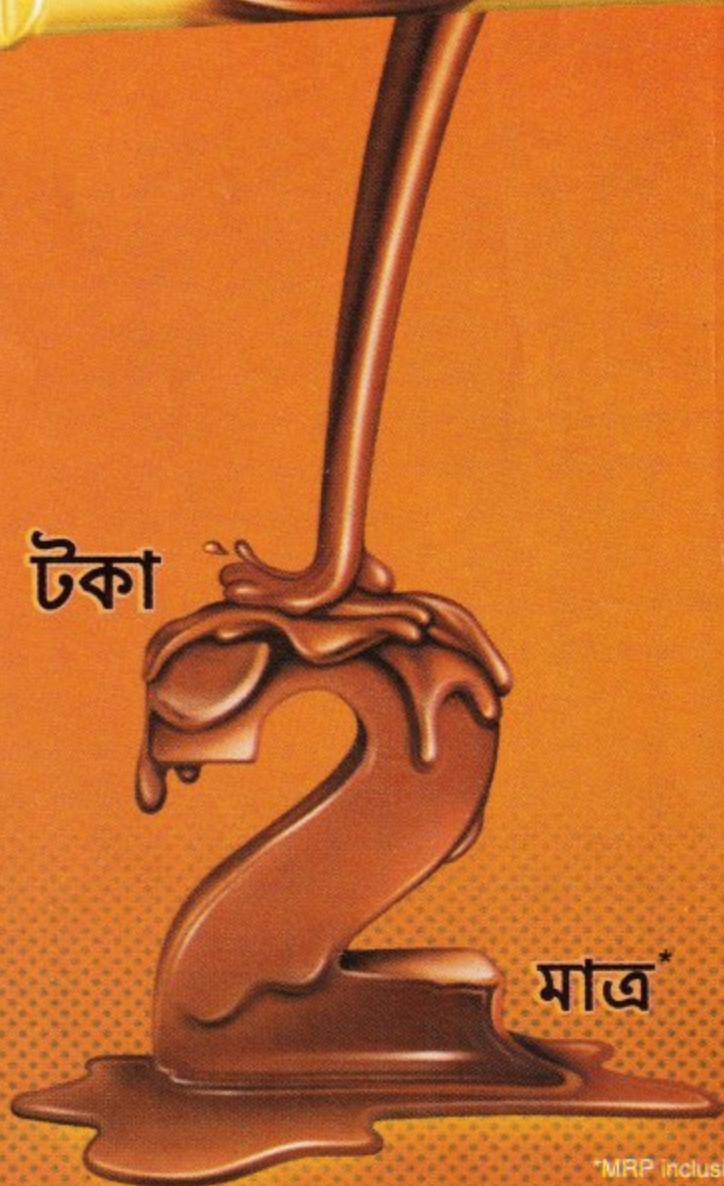
নতুন

টোপাটো বাব

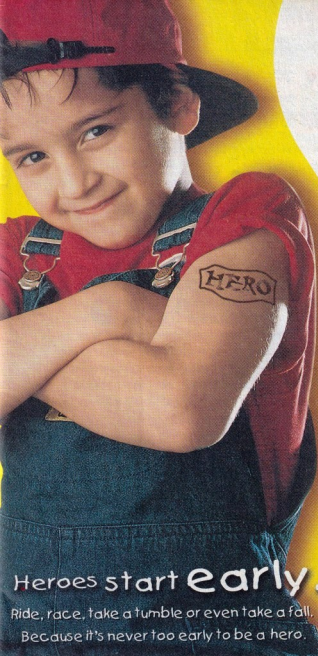
চকলেটি মজার সৈতে

টকা

মাত্র*

PIRANHA

ACTIVE

CADET HX

YANKEE

ROBO COP

Heroes start early.

Ride, race, take a tumble or even take a fall.
Because it's never too early to be a hero.

ভাৰতৰ পৌৰাণিক
উপাখ্যান
২২

প্ৰকৃত বিদ্বান
(বেতাল কাহিনী)
১৯

মায়া সৰোবৰ
৯

গণেশ
৬১

এই মাহৰ বিশেষ আকৰ্ষণ

- ★ ভাল প্ৰতিবেশী ...০৮ ★ মায়া সৰোবৰ-১৬...৯
- ★ প্ৰকৃত বিদ্বান (বেতাল কাহিনী)...১৫ ★ এইটোহে
- আচল কথা ...২১ ★ ভাৰতৰ পৌৰাণিক উপাখ্যান-১৫
- ...২২ ★ বিচিত্ৰ ভাৰত...২৫ ★ মাকৰ মমতা ...২৬
- ★ সংবাদ বিচিত্ৰা...৫১ ★ মেঘালয়ৰ এটি লোক
- কাহিনী ...৫২ ★ ভাগ্যৰ মেৰপাক ...৫৬
- ★ ভাৰতৰ বিষয়ে জানি লোৱা ... ৬০
- ★ গণেশ...৬১ ★ বজাৰ কৃপা ...৬৭
- ★ পৰোপকাৰ ...৭০ ★ অজয়ে গকড়...৬২
- ★ খেলিমেলি ধেমালি...৭৬ ★ ফটো
- নামকৰণ প্ৰতিযোগিতা...৭৮

SUBSCRIPTION

For USA and Canada
Single copy \$2
Annual subscription \$20
Remittances in favour of
Chandamama India Ltd.
to

Subscription Division
CHANDAMAMA INDIA LIMITED
No. 82, Defence Officers Colony,
Ekkattuhangal, Chennai - 600 097
E-mail : subscription@chandamama.org

বৰঙণি

বিমান ডাকযোগে পৃথিৱীৰ সকলো
দেশলৈ বাৰটা সংখ্যা ৯০০ টকা
সাধাৰণ ডাকত ভাৰতৰ ভিতৰত
বাৰটা সংখ্যা ১২০ টকা
আপোনাৰ বৰঙণি ডিমান্ড ড্ৰাফট বা
মণিঅৰ্ডাৰ যোগে
'চান্দমামা ইন্ডিয়া লিমিটেড'ৰ
নামত পঠাব লাগিব

For booking space in this
magazine please contact:

DELHI

Mona Bhatia :

Ph: 011-26515111 /

26565513 / 26565516

Mobile: 98110-29092

MUMBAI

Sonia Desai :

Ph : 022-56942407 / 2408

Mobile: 98209-03124

CHENNAI

Shivaji : Ph : 044-22313637 /

22347399 Fax: 044-22312447

Mobile: 98412-77347

email : advertisements

@chandamama.org

8/8/2003
7-7-2003

সংস্থাপক

বি. নাগি বেড্ডি আৰু চক্ৰপাণি

দেশৰ শেষজন আদৰ্শবাদীৰ সোঁৱৰণত

স্বাধীনতাৰ পাছৰেপৰা দেশে বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত চকুত লগা প্ৰগতি লাভ কৰিছে। আমাৰ সফলতাক লৈ আমি গৌৰৱ বোধ কৰিব নোৱৰাৰ কোনো কাৰণ নাই, অৱশ্যে যদিহে আমি এইবোৰ সফলতাক আন কেইখনমান দেশে পাৰ কৰিব লগীয়া সংগ্ৰাম বা কষ্টৰ সৈতে আৰু সেইবোৰ দেশে কৰা কামৰ সৈতে তুলনা নকৰো। কোনো প্ৰস্তুতি বা বিশেষ সুবিধা নোহোৱাকৈ জাপানে ভাৰতে স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ প্ৰায় একে সময়তে প্ৰগতিৰ অভিযান আৰম্ভ কৰিছিল। ইয়াৰ সফলতাৰ কাহিনী এটা শব্দৰেই প্ৰকাশ কৰিব পাৰি—অলৌকিক।

সঁচা কথা, ভাৰত এখন বিশাল দেশ। আমাৰ ওপৰত কেতিয়াও কোনো ধৰণৰ কঠোৰ নিয়ন্ত্ৰণ জাপি দিয়া হোৱা নাই। আমাৰ সমুখত দুটা পথ—বিকাশ বা প্ৰগতিৰ পথত আগবাঢ়িম বুলি অঙ্গীকাৰ বদ্ধ হোৱা অথবা জড়তাত ভুগি ক্ষমতাৰ অৰ্থহীন কন্দলত নিজকে জড়িত কৰা।

আমাৰ আজি এইবুলি এটা বিশ্বাস হৈছে যে ক্ষমতাত অধিষ্ঠিত হ'ব নোৱাৰালৈকে আমি আমাৰ দেশক সেৱা কৰিব নোৱাৰো। কিন্তু আমি অসংখ্য উপায়েৰে দেশৰ সেৱা কৰিব পাৰো। গণতন্ত্ৰৰ মূল্যবোধসমূহৰ বক্ষণাৱেক্ষণ, দুৰ্নীতিৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ, আৰু মূল্যবোধ আৰু আদৰ্শৰ সৈতে খাপ খুৱাই সামূহিক জীৱন যাপন কৰা—এই কেইটাই সম্ভৱতঃ আজি প্ৰতিজন ভাৰতীয়ৰ সবাতোকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ কৰ্তব্য। এইবিলাক আদৰ্শৰেই শেষজন মহান প্ৰবক্তা আছিল শ্ৰী জয়প্ৰকাশ নাৰায়ণ। তেঁও প্ৰমাণ কৰি দেখুৱাইছিল যে এজন মানুহ ক্ষমতাত নাথাকিলেও বাইজৰ পৰম শত্ৰুৰ পাত্ৰ হৈ উঠিব পাৰে।

এশ বছৰৰ আগতে তেঁওৰ জন্ম হৈছিল। তেঁওৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকীয়েই হৈ উঠক আত্মানুসন্ধানৰ সুযোগ। জয়প্ৰকাশে ঘোষণা কৰিছিল—ক্ষমীভৱনৰপৰা ওলাই ওপৰলৈ উঠাৰ সামৰ্থ্য ভাৰতৰ আছে। আমি যদি পৰম আন্তৰিকতাৰে চেষ্টা কৰো, তেন্তে এতিয়াও আমি স্তনিবলৈ পাম জয়প্ৰকাশৰ অমৰ বালীৰ প্ৰতিধ্বনি।

Visit us at : <http://www.chandamama.org>

সম্পাদক : বিশ্বম

হিৰোজ অভ ইণ্ডিয়া কুইজত যোগদান কৰা আৰু অভূতপূৰ্ব পুৰস্কাৰ লাভ কৰা

হিৰোজ অভ ইণ্ডিয়া -২২

তলত আমাৰ দেশৰ কেইজনমান প্ৰখ্যাত সাহিত্যিকৰ কথা কোৱা হৈছে। তোমালোকে বাক জানানে তেওঁলোকৰ নাম

আটাইবোৰ
শুদ্ধ উত্তৰ দিওতাৰ
ভিতৰত তিনিজনক
বাইচাইকেল পুৰস্কাৰ
দিয়া হ'ব। *

1 ইংৰাজী ভাষাত ভাৰতীয় লেখনিৰ মই হ'লো এজন বাটকীয়া। মোৰ কেইখনমান উপন্যাস হ'ল Coolie, Untouchable, Two Leaves and a Bud (N.B. These names should go in English) মই কোন ?

2 মই এজন হিন্দী কবি। মোৰ সবাতোকৈ প্ৰখ্যাত ৰচনা হ'ল মনুশালা আৰু সেইখনেই মোক অমৰ কবি ৰাখিব। তুমি মোৰ নামটো জানানে বাক ?

3 মই এজন বিদ্ৰোহী তামিল কবি। মোৰ প্ৰায়বোৰ কবিতাৰে বিষয়বস্তু আছিল সমাজ সংস্কাৰ। মোৰ বিখ্যাত ৰচনাবোৰৰ অন্যতম হ'ল কুটুৰুভিৰাহাল্লু। মোক তুমি চিনি পোৱানে ?

4 মই এজন বেংগলী লেখক। চবিত্ৰহীন আৰু দেৱদাস মইয়েই লিখিছিলো। মোৰ নাম কি ?

5 মোৰ উপন্যাস কায়বৰ বাবে মই ১৯৮৪ চনত জ্ঞানপীঠ বঁটা লাভ কৰিছিলো। চেম্বিন নামৰ শিখলৈ হিট কথাছবি হোৱা উপন্যাসখন মইয়েই লিখিছিলো। মই কোন ? ব'ৰা, এটা ইঙ্গিত দিছো—মোৰ ঘৰ কেৰালাত।

প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ তলত থকা খালী ঠাইত স্পষ্টকৈ উত্তৰ লিখিবা। এই পাঁচজনৰ ভিতৰত তোমাৰ ভাল লগা সাহিত্যৰ হিৰো কোনজন আৰু কিয় ভাল লাগে? মোৰ ভাল লগা সংগীতৰ হিৰো হ'ল...এই বিষয়ে ১০টা শব্দ লিখা।

প্ৰতিযোগীৰ নাম.....
বয়স.....শ্ৰেণী.....
ঠিকনা.....
পিন.....ফোন.....
প্ৰতিযোগীৰ চহী.....
দেউতাক/মাকৰ চহী.....

এই পৃষ্ঠাটো ফালি তলৰ ঠিকনালৈ পঠাবা
Heroes of India Quiz - 22
Chandamama India limited
No 82, Defence Officers Colony
Ekkatuthangal, Chennai-600097.

২০০৩ চনৰ ৫ আগষ্টৰ আগতে পোৱাকৈ উত্তৰ পঠাবা।

বিজ্ঞাপন:

- ১.এই প্ৰতিযোগিতা ৮-১৪ বছৰ বয়সৰ শিশুৰ বাবেহে।
- ২.সকলো ভাৰাৰ প্ৰতিযোগীৰ ভিতৰলৈবা ৩ জন বিজয়ী প্ৰতিযোগী বাচনি কৰা হ'ব। বিজয়ী প্ৰতিযোগীয়ে উপযুক্ত চাইকল বাইচাইকেল পাব। যদি শুদ্ধ উত্তৰ দিয়া প্ৰতিযোগীৰ সংখ্যা বেচি হয়, তেতিয়াহে মোৰ ভাল লগা হিৰোৰ বৰ্ণনাৰ এপৰত নিৰ্ভৰ কৰি বিজয়ী প্ৰতিযোগী বাচনি কৰা হ'ব।
- ৩.বিজয়কৰ সিদ্ধান্তই চূড়ান্ত।
- ৪.এই সম্পৰ্কে কোনো চিঠি পত্ৰ আদান প্ৰদান কৰা নহ'ব।
- ৫.সকলো বিজয়ী প্ৰতিযোগীক ডাকঘৰেহে জনোৱা হ'ব।

তোমালৈ পুৰস্কাৰ
আনিছে

Junior

CHANDAMAMA

**RESERVE YOUR
COPY NOW!**

Do you want your children
to sharpen their faculties by
working on puzzles?
Come to Junior Chandamama
for loads of puzzles and games.

Are you looking out for interesting
new stories to be read out
to the kiddies?

Pick up a copy of
Junior Chandamama,
and you'll find them there.

SPECIAL OFFER

With every one year's
subscription get a

**Luxor Junior
Crayfun
set worth
Rs. 45***

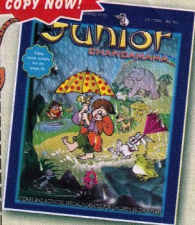
absolutely Free!
Rush!

**PAGE AFTER PAGE WILL KINDLE
YOUR CHILD'S IMAGINATION**

ISSUE AFTER ISSUE, MONTH AFTER MONTH

* offer valid upto 30th September, 2003 only.

SUBSCRIPTION FORM

Please enrol me as a subscriber of
Junior Chandamama. I give below
the required particulars:

Name :

Address :

PIN Code :

I am remitting the amount of Rs. 120/-
for 12 issues by Money Order/Demand
Draft/Cheque No.
on Bank
..... branch
drawn in favour of Chandamama India
Ltd., encashable at Chennai (outstation
cheque to include Rs. 25/- towards Bank
Commission).

Place :

Date :

Signature

ভাল প্রতিবেশী

চেনীমৰা গাৱঁৰ নামঘৰৰ কাষত পীতাম্বৰ আৰু ভোলানাথ একেবাৰে লগালগিকৈ আছিল। সম্পত্তি দুয়োৰে প্ৰায় সমানেই আছিল কিন্তু নিজকে বেছি ধনী বুলি দেখুৱাব খোজা ভাবৰ বাবে দুয়োঘৰৰে মাজত খুট-খাট লাগিয়েই আছিল।

দুয়োঘৰৰে সীমা লৈ সদায় বাক-বিতণ্ডা চলি আছিল। এঘৰৰ পিছবাৰীৰ গছ এজোপা ইঘৰৰ ফালে হাউলি গ'লে কুকুৰে কাঁইট নোখোৱাকৈ গালি পাৰিছিল। দুয়োঘৰৰ তিবোতাবোৰেও এই কাজিয়া পেচালত ভাগ লৈছিল।

দুয়োঘৰৰ দুন্দু-খৰিয়াল বহুদিন ধৰি চলি আছিল কিন্তু কোনেও মিলা-মিছাৰ বাবে চেষ্টা কৰা নাছিল। সেই সময়তে অন্য এটা ডাঙৰ চুবুৰীত ঘৰ এটা বিক্ৰী হোৱাৰ কথা চলিছিল। গম পাই ভোলানাথে মনে মনে মধুপুৰৰ চাৰু দাসক নিজৰ ঘৰটো বেচি সেই ঘৰটো কিনি ল'লে।

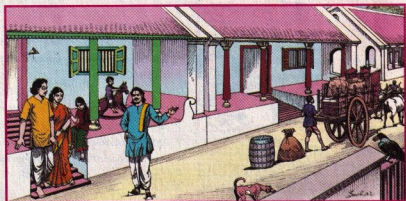
ঘৰ খালী কৰাৰ সময়ত ভোলানাথে ঠাট্টাৰ সুৰত পীতাম্বৰক ক'লে, “মই ডাঙৰ চুবুৰীত ডাঙৰ ঘৰ কিনিলোঁ। তাৰোপৰি, মই এতিয়া ভাল চুবুৰীয়াও পাম।”

“তুমিয়েই নহয়, আমিও তেঁও এতিয়া ভাল চুবুৰীয়া পাম।” পীতাম্বৰে ক'লে।

“এইটো কেনেকৈ হ'ব? চেনীমৰাত সেই এটা ঘৰেই বিক্ৰী হোৱাৰ কথা আছিল। সেইটো তো মই কিনিলোঁ। চেনীমৰা এৰি বেলেগ ঠাইলৈ যাব খোজা নাইতো?” ভোলানাথে ভুক কোচাই সুধিলে।

“এই গাওঁ এৰি মই যামেইবা কিয়? ডাঙৰকৈ সাজি লৈ ইয়াতে আৰামেৰে থাকিম। তাকো! ভাল চুবুৰীয়াৰ লগত। তোমাৰ বাহিৰে ইয়ালৈ যিয়েই আহিব সিয়েই ভাল প্রতিবেশী হ'ব।” গিঞ্জনি মাৰি হাঁহি পীতাম্বৰে ক'লে।

-আজ্ঞেয়

মায়া সৰোবৰ

16

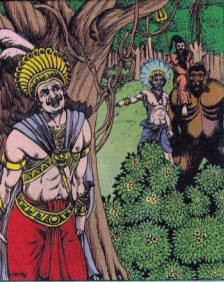
(আকাশত উৰিব পৰা হাঁহে টনা বথৰ পৰা পিচলি পৰি মায়া সৰোবৰেশ্বৰ অৰণ্যৰ এঠাইত নৰভক্ষী জাতিৰ লোকে গৰম কৰি থকা পানীৰ বিশাল কেবাহীটোৰ ওপৰতে পৰিলিহি। তেওঁ বথত তেওঁৰ লগত অহা আনি কেইজন লোকৰ বৰ্ণনা দিলে। সেইসকল লোকৰ সন্ধানত সকলো ওলাই আহোতেই সিদ্ধসাধকৰ চিংকাৰ শুনা গ'ল। ইয়াৰ পাছত)

সিদ্ধসাধকৰ “জয় মহাকাল” চিংকাৰ শুনি মায়া সৰোবৰেশ্বৰ বৈ গ'ল আৰু চাৰিওফালে চকু ফুৰাই কপিবলৈ ধৰিলে। পূজাৰী গণাচাৰীও বিস্মৃত হ'ল। লগত অহা নৰভক্ষী জাতিৰ চাৰিটা অনুচৰ সেই ভয়ানক চিঞৰটোৰ পিনে অগ্ৰসৰ হ'ল।

সেই সময়তে নিজকে চম্ভালি মায়া সৰোবৰেশ্বৰে গণাচাৰীক ক'লে, “তুমি তোমাৰ অনুচৰ কেইটাক ঘূৰাই অনাটোৱেই সিহঁতৰ পক্ষে মংগলজনক হ'ব। সেই চিংকাৰ মহাকালৰ এজন ভক্তৰ। তেওঁৰ

মন্ত্ৰৰ শক্তিৰ সমুখত তোমাৰ যাঠিয়ে কাম নিদিব।” গণাচাৰীয়ে গিৰ্জনি মাৰি হাঁহিলে আৰু ক'লে, “নৰভক্ষী লোকে এনেকুৱা মন্ত্ৰ-তন্ত্ৰলৈ ভয় নাথায়। দেৱতাৰ কৃপাত আৰু এজন ব্যক্তি আহি আছে।”

গণাচাৰীৰ কথা শেষ নৌ হওঁতেই য়াঠী ওপৰলৈ উঠাই চাৰিটা নৰভক্ষী লোকে ভয়তে ফোপাই জোপাই দৌৰি আহি গণাচাৰীৰ ওচৰ পালেহি আৰু কম্পিত স্বৰেৰে ক'লে, “পূজাৰী মহোদয়, আমাৰ জীৱন এতিয়া বিপদাপন্ন, হাতীৰ দৰে বিশাল এটা

নৰবান্দৰত উৰি এক যমদূত চিংকাৰ কৰি আমাৰ ফাললৈকে আহি আছে ।”

এইবাৰ গণাচাৰীও খৰহৰি কম্পমান হ’ল । অলপ সময়ৰ পাছতে ভৰিৰ খোজত ধৰিত্ৰী কপোৱা নৰবান্দৰে পিঠিত সিদ্ধসাধকক লৈ তীব্ৰবেগে দৌৰি অহা তেওঁলোকে দেখিবলৈ পালে ।

“হেৰ”, শুনচোন শুন । আমি ইয়াৰপৰা পলাই যোৱাই উচিত হ’ব । তহঁতৰ ভিতৰতে এটা ত্বন্ত্ৰে চৰ্দাৰ শ্বেৰসিঙৰ ওচৰলৈ দৌৰি গৈ তেওঁক এই যমদূতৰ খবৰ দিগৈ যা । যদিহে আমি এওঁৰ হাতত পৰো তেন্তে আমাৰ জাতিৰ সৰ্বনাশ হ’ব । আমি তৎমূহুৰ্ত্তেই এই লোকসকলৰ কবলৰপৰা ৰক্ষা পোৱাৰ উপায় উলিয়াব লাগিল । বিলম্ব হ’লেই আমাৰ হানি হোৱাৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনা” এইবুলি আটাইকে সাৱধান কৰি বৃদ্ধ গণাচাৰী পলাবলৈ সাজু হ’ল । সিদ্ধসাধকে পুনৰ এবাৰ চিংকাৰ কৰি উঠিল, “জয় মহাকাল !” পলাবলৈ চেষ্টা কৰা

নৰভক্ষী লোকসকলৰ আগত উপস্থিত হৈ তেওঁ গুজৰি-গুমৰি উঠিল, “তোমালোকে ইয়াৰপৰা লৰচৰ কৰাৰ চেষ্টা কৰিলেই তোমালোকক মোৰ নৰবান্দৰৰ আহাৰত পৰিণত কৰা হ’ব । কোৱা, তোমালোক কোন ? ইয়াত কি কৰি আছা ? কাঞ্চনমালা নামৰ ৰাজকুমাৰী হাঁহে টনা বথৰপৰা পৰি এই ঠাইতেই পৰি গৈছে । তোমালোকৰ কোনোবাই তেওঁক দেখা নাইতো ?”

সিদ্ধসাধকৰ কথা গণাচাৰী বা তেওঁৰ অনুচৰসকলে বুজি নাপালে । গণাচাৰী য়ে কিবা ভবাৰ নিচিনা দেখুৱাই মূৰ তুলি চাঁওতে এজোপা প্ৰকাণ্ড গছৰ আঁৰত লুকাই পলোৱাৰ চেষ্টাত থকা মায়া সৰোবৰেশ্বৰক দেখি তেওঁৰ ফালে আঙুলি টোৱাই সিদ্ধসাধকক ক’লে, “আমাৰ অবণ্য দেৱতাই আমাৰ আহাৰৰ ৰূপত এজন মানুহ পঠিয়াই বৰ কৃপা কৰিলে । এইজনেই সেই মানুহজন । সম্ভৱ ৰাজকুমাৰীৰ কথা তেওঁহে কিবা ক’ব পাৰিব । অনুগ্ৰহ কৰি আপুনি তেওঁকেই সুধি চাওক ।”

তেতিয়ালৈকে সিদ্ধসাধক নৰভক্ষী লোকসকলক যাতে পলাই যাবলৈ বাধা দিব পাৰে তাৰ চেষ্টাত আছিল, সেয়েহে মায়া সৰোবৰেশ্বৰৰ ওপৰত তেওঁৰ চকু পৰা নাছিল । এতিয়া তেওঁক দেখা মাত্ৰেই সিদ্ধসাধকে দাঁত কৰচি ক’লে, “হেৰা এই অদ্ভুত কীৰিটি পিন্ধা তুমিয়েই সেই মায়া সৰোবৰেশ্বৰ নেকি ? মই শুনিছো তুমি হেনো বৰ শক্তিশালী, পিছে দেখাততো তুমি কাপুৰুষৰ দৰে । মনত বাখিৰা, পলোৱাৰ চিন্তা যদি ভুলতো তোমাৰ মনলৈ আহিছে তেন্তে এই শূলেৰে তোমাৰ শৰীৰ ভেদ কৰি দিয়া হ’ব, সাৱধান !” সিদ্ধসাধকৰ কথা

শুনি মায়া সৰোবৰেশ্বৰ ক্ৰোধাধিত হ'ল আৰু তেওঁৰ ওপৰত আক্ৰমণ চলাব বুলি ডাবি তৰোৱালখন স্বাপৰপৰা উলিয়াবলৈ উদ্যত হ'ল। কিন্তু নিজকে চম্ভালি মায়া সৰোবৰেশ্বৰে ক'লে, “তোমাৰ চেহেৰা আৰু কথা বতৰাৰ পৰা তোমাকো কাপালিক যেনেই লাগে। তোমাৰ দৰে অপদাৰ্থ এটাৰ ওপৰত মই তৰোৱাল চলাব নোখোজো। বেবেৰিবাঙ কথাবোৰ বলকি নাথাকি তোমাৰ যলৈ যাবলৈ আছে নোযোৱা কিয়?”

“মইয়েই সিদ্ধসাধক। মহাকালৰ ভক্ত। তোমাৰ লগত ফেপেৰি পতা শত্ৰু এতিয়া মোৰ সৈৱক। মই তেওঁক বাজকুমাৰীৰ সন্ধানত পঠিয়াই দিছো। তুমি তেওঁৰ লগত এখুন্দা লাগিব খোজা নেকি? এইদৰে কৈ সিদ্ধসাধকে উচ্চ স্বৰত চিঞৰিলে, “হেৰা জলবৃক, তুমিনো আছা ক'ত? তোমাৰ জাতিৰ শত্ৰু মায়া সৰোবৰেশ্বৰ ইয়াতেই আছে। তুমি আহি তেওঁৰ শক্তিৰ পৰীক্ষাই নোলোৱা কিয়?”

ইয়াৰ উত্তৰত সাধকৰ সৈৱক জলবৃক ৰাক্ষসে দূৰবেপৰা চিঞৰি কাঁইটীয়া শিলৰ গদাটো জোকাৰি জোকাৰি ক'লে, “সেই দুষ্ট মায়া সৰোবৰেশ্বৰ ক'ত? মই এতিয়াই মোৰ শিলৰ গদাৰে তাক সিপুৰীলৈ পঠিওৱাব ব্যৱস্থা কৰোঁ ব'ব।”

এইবুলি কৈ জলবৃক ৰাক্ষস তীব্ৰ বেগেৰে আগবাঢ়ি আহিল। তাকে দেখি এজোপা শালবৃক্ষৰ আঁৰত লুকাই থকা মকৰকেতুৱে বাহন জলগ্ৰহক আগবঢ়াই দি জলবৃকৰ বাট আগচি ধৰিলে। জলগ্ৰহ হাতীয়ে ভীষণ ৰূপ ধৰি চিঞৰি চিঞৰি শুঁবেৰে জলবৃক ৰাক্ষসক ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। বিজুলী

বেগেৰে পিছ হাঁহকি জলবৃক ৰাক্ষসেও জলগ্ৰহৰ মূৰত শিলৰ গদাৰে প্ৰহাৰ কৰিলে। মকৰকেতুৱে ভীষণ গৰ্জন কৰি ধমকিৰ সুৰত ক'লে, “হেৰা জলবৃক ৰাক্ষস! মই এতিয়াই তোমাক যমৰ ওচৰলৈ পঠিওৱাৰ দিহা কৰিছোঁ ব'ব।” এইবুলি কৈ জলবৃকৰ কণ্ঠ লক্ষ্য কৰি মকৰকেতুৱে চুৰীখন মাৰি পঠিয়ালে। পিছে লক্ষ্যভ্ৰষ্ট হৈ চুৰীখন লাগিলকৈ জলবৃকৰ কান্ধত।

এইদৃশ্য দেখি নৰবান্দৰৰ ওপৰত উঠি থকা সিদ্ধসাধকে ক্ৰোধত চিঞৰি উঠিল, “পিছত লাগিলে জয়শীলে মোক যিহকে নকওক কিয়, মই এতিয়াই এই মায়া সৰোবৰেশ্বৰ আৰু মকৰকেতুৰ দিহা লগাব লাগিল।” এইবুলি কৈ সিদ্ধসাধকে নৰবান্দৰক হেঁচুকি দিলে।

পিছমুহূৰ্ত্ততে চাৰিওফালৰপৰা কাণ তালমৰা কিবিলী আৰু হাত চাপৰিৰ শব্দ শুনা গ'ল। বিস্ময়ত অভিভূত হৈ সিদ্ধসাধকে মূৰ

দাঙি চালে। তেতিয়ালৈকে চাৰিওফালে গছ গছনি আৰু জোপোহাৰ মাজে মাজে অনেক নৰভক্ষী গোট খাইছিলহি। চৰ্দাৰ শ্বেৰসিঙে আগবাঢ়ি আহি ক'লে, “গগাচাৰী, এইয়া আশ্চৰ্যৰ কথা নহয়নে যে আমাৰ অৰণ্য দেৱতাই ইমানবোৰ লোকক একেলগে আমাৰ আহাৰ কৰি পঠিয়াইছে। আহ! আমাৰ আৰাধ্য দেৱতা ভক্তৰ কল্পবৃক্ষ নহয়নে বাক?”

সিদ্ধসাধকে চৰ্দাৰ শ্বেৰসিঙৰ কথা শুনিলে। অনুচৰসকলৰ মাজতো উল্লাস বাঢ়ি অহা তেওঁ লক্ষ্য কৰিলে। নিজৰ শত্ৰুৰ লগতে তেওঁৰো জীৱন বিপদপন্ন হ'ব পাৰে বুলি ভাবি সিদ্ধসাধকে নৰবান্দৰক মকৰ কেতুৰ ওচৰলৈ যাবলৈ হেঁচকি দিলে।

মকৰকেতুৱে আহত জলগ্ৰহৰ মূৰত চেনেহেৰে হাত ফুৰাই দি তাৰ পিঠিটোও মোহাৰি দিলে। জলগ্ৰহ উঠাৰ লগে লগে মকৰকেতুৱে তাৰ পিঠিত বহি ল'ব খুজিলে,

কিন্তু হঠাতে অলপ দূৰৈত থিয় হৈ থকা মায়া সৰোবৰেশ্বৰক ক'লে, “মায়া সৰোবৰেশ্বৰ, অনুগ্ৰহ কৰি আপুনি এই জলগ্ৰহৰ পিঠিত উঠি লওক। এই সিদ্ধসাধক স্তম্ভাৱতে বৰ আবেগিক, কিন্তু তেওঁ বহুত উদাৰ। বৈদ্যদেৱ আৰু জয়শীল দুয়ো হাঁহে টনা ৰথত উঠি শীঘ্ৰেই এইখিনি পাবহি।

নদীৰ পাৰত ইতিমধ্যে কি ঘটি গৈছিল, সেই বিষয়ে মায়া সৰোবৰেশ্বৰে কোনো কথা নাজানিছিল। সেয়েহে মকৰকেতুৱে কোৱা কথাবোৰ তেওঁ বুজি পোৱা নাছিল। আকৌ জলগ্ৰহৰ পিঠিত উঠি লব পাৰিলে অন্ততঃ তেওঁৰ সুৰক্ষা হ'ব এইবুলি ভাবি মায়া সৰোবৰেশ্বৰ এখোজ দুখোজকৈ জলগ্ৰহৰ ওচৰলৈ আগবাঢ়িল। ইয়াৰ মাজতে আহত জলবৃক ৰাফ্‌স লাহে লাহে সুস্থ হৈ উঠি থিয় হ'ল। কিছু সময়ৰ পিছত সিদ্ধসাধকক দেখি সি সুধিলে, “প্ৰভু! কি আজ্ঞা আছে?”

“মই জানো, তোমাৰ আঘাত সিমান গুৰুতৰ নহয়। তুমি প্ৰথমতে তোমাৰ গদা হাতত উঠাই লোৱা।” জলবৃকক এই আদেশ দি সিদ্ধসাধকে মকৰকেতুক সুধিলে, “তুমি জানানে, এতিয়া কাৰদ্বাৰা কাৰ বাবে বিপদৰ সম্ভাৱনাই দেখা দিছে?”

“এই নৰভক্ষীসকলৰ এইবুলি ভ্ৰম হৈছে যে অৰণ্য দেৱতাই আমাক সিহঁতৰ আহাৰৰূপে পঠিয়াইছে। পোন প্ৰথমে এই নৰভক্ষীৰ হাতৰপৰা আমি নিজকে ৰক্ষা কৰা উচিত। ‘মকৰকেতুৱে ক’লে।

“মকৰকেতু” মই তোমাৰ বুদ্ধিৰ প্ৰশংসা কৰিছো। ৰজা কনকাক্ষৰ সন্তান দুটিক বিচাৰি উলিয়াই দুয়োকে কোনো আঘাত নোপোৱাকৈয়ে ৰজাৰ হাতত দিয়াৰ আগতে মই আৰু জয়শীল কোনো নৰভক্ষীৰ আহাৰ

হ'ব নোখোজো । মই সেই জংঘলী মানুহখিনিক বুজাবলৈ চেষ্টা কৰো ব'বা । যদি সিহঁতে মোৰ কথা নুশুনে তেন্তে তিৰোতা আৰু শিশুসকলক বাদ দি আন সকলোকে মই নিৰ্মমভাৱে কাটি দুচেও কৰিম,” খঙত অগ্নিশৰ্মা হৈ সিদ্ধসাধকে ক'লে ।

ইমানপৰে চকু মুদি ঘটনাৰ গতিবিধি উমান লৈ থকা গণাচাৰীয়ে হঠাতে চিংকাৰ কৰি উঠিল, “হেমোৰ অৰণ্য দেৱতা, ভোক! ভোক ! অৰণ্য দেৱতাই আমাৰ আহাৰৰ ৰূপত পঠিওৱা হেৰা মানৱসকল ! ব'লা, অৰণ্য দেৱতাৰ মন্দিৰলৈ । তাত প্ৰথমতে তোমালোকৰ মঙহ দেৱতাৰ বাবে নৈবেদ্য আগবঢ়াই আমি তোমালোকক ভক্ষণ কৰিম ।”

মুঠেই বিচলিত নোহোৱা সিদ্ধসাধকে শূল দাঙি লৈ ক'লে, “হেৰা নৰমাংস ভক্ষী ! তোমালোকে ভুল কৰিছা । আমাক কোনেও তোমালোকৰ আহাৰ কৰি পঠিওৱা নাই ।

আমি আহিছো হাঁহেটনা বথৰপৰা পিচল খাই ইয়াতে পৰি যোৱা আমাৰ প্ৰিয়জনৰ সন্ধানত । ইয়াৰে মায়া সৰোবৰেশ্বৰক আমি বিচাৰি পাইছো । এতিয়া আমি নিজৰ বাট ল'ও, আৰু তোমালোকো ঘৰাঘৰি যোৱাগৈ ।

“আমাৰ ক্ষুধা নিবৃত্তি পিছে কেনেকৈ হ'ব? আমি যোৱা বহু সপ্তাহ ধৰি উপবাসে আছো ।” চৰ্দাৰ শ্বেৰসিঙ সিদ্ধসাধকৰ সমুখত থিয় হ'ল ।

তাবপিছত, সিদ্ধসাধকৰ সংকেত পাই নৰবান্দৰে চৰদাৰ শ্বেৰসিঙক দুহাতেৰে ধৰি ওপৰলৈ তুলি ধৰিলে । তেনেতে মায়া সৰোবৰেশ্বৰ উঠি থকা জলগ্ৰহে চোচা মাৰি আগবঢ়ি আহিল আৰু নিজৰ শুঁৰেৰে গণচাৰীৰ ককালত জপটিয়াই ধৰি ওপৰলৈ উঠাই ঘূৰাবলৈ ধৰিলে ।

চৰ্দাৰ শ্বেৰসিঙ আৰু গণাচাৰীয়ে কেকাই-গেথাই নিজৰ অনুচৰসকলক

আদেশ দিলে, “আমাৰ আহাৰকপে পঠিওৱা এই মানুহখিনিক শুদাই নেবিবহঁত, ইহঁতক এতিয়াই বন্দী কৰহঁত।”

জলবৃক ! কি চাই আছা ? এই নৰভক্ষী লোকসকলক তোমাৰ গদাৰে সংহাৰ কৰিব নোৱাৰা নেকি ?” সিদ্ধসাধকে জলবৃক ৰাক্ষসক প্ৰৰোচিত কৰিলে।

জলবৃক ৰাক্ষসেও “সিদ্ধসাধক মহাৰাজৰ জয়” বুলি চিৎকাৰ কৰি নিজৰ শিলৰ গদা উঠাই ল’লে আৰু নৰভক্ষীসকলৰ ওপৰত জপিয়াই পৰিল। জলবৃক ৰাক্ষসে এফালৰপৰা নৰভক্ষীসকলক গদাৰে প্ৰহাৰ কৰি যাবলৈ ধৰিলে। নৰভক্ষীসকলেও নিজৰ নিজৰ যাঠীৰে জলবৃক ৰাক্ষসক ঘাইল কৰিবলৈ উঠি-পৰি লাগিল। এই ভয়ানক যুদ্ধত হোৱা কোলাহলে গোটেই অৰণ্যখন কপাই তুলিলে।

সিদ্ধসাধকে দেখিলে, জলবৃক ৰাক্ষসে নিজৰ প্ৰাণৰ মমতা এৰি যুদ্ধ কৰাত লাগিছে; এই কথাত তাৰ প্ৰশংসা কৰি সিদ্ধসাধকে ক’লে, “চাবাচ ! জলবৃক ! তোমাৰ সাহস আৰু বীৰত্বত মই তবধ মানিছো। ৰ’বা মইয়ো আহিছো তোমাৰ সহায়ৰ বাবে।” এইবুলি কৈ চৰ্দাৰ শ্বেৰসিঙক দূৰলৈ দলিয়াই দিবলৈ

সিদ্ধসাধকে নৰবান্দৰক নিৰ্দেশ দিলে। তাৰপাছত “জয় মহাকাল” বুলি অট্ৰাস্য কৰি সিদ্ধসাধকে নিজৰ শূলপাত দাঙি ল’লে আৰু নৰবান্দৰক হেচুকি দিলে।

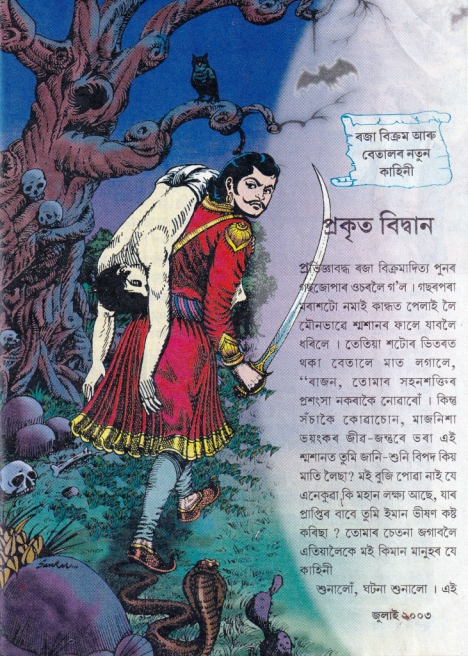
ইয়াৰ ঠিক পিছ মুহূৰ্ত্ততে দহজন অশ্বৰোহী সৈনিক তীব্ৰবেগেৰে আহি সেইখিনি পালেহি আৰু চিঞৰি নিৰ্দেশ দিলে, “বৈ যোৱা ! এইয়া ৰজা কনকাক্ষৰ আদেশ।

অশ্বৰোহীসকলৰ সাৱধানবাণী শুনি সিদ্ধসাধক আৰু নৰভক্ষী লোকসকলে নিজৰ যুদ্ধ বন্ধ কৰি আচৰিত হৈ তেওঁলোকৰ ফালে চাবলৈ ধৰিলে। কিন্তু মায়া সৰোবৰেশ্বৰ মূৰৰপৰা ভৰিলৈকে কপিবলৈ ধৰিলে আৰু ক’লে, “মকৰকেতু, আমি শীঘ্ৰেই মায়া সৰোবৰলৈ ঘূৰি যোৱাহে সমীচীন হ’ব। নহয়নে বাক ?”

এই কথা শুনি সিদ্ধসাধকে চকু বঙা কৰি ক’লে, “হেৰা দুষ্ট মায়া সৰোবৰেশ্বৰ। তুমি ক’লৈকো পলাব নোৱাৰিবা। তুমি যি কাম কৰিলে নিজৰ হিত হ’ব বুলি ভাবিছা, সেইটোৱেই তোমাৰ অহিত মাতি আনিব খবৰদাৰ।” এইবুলি কৈ সিদ্ধসাধকে মায়া সৰোবৰেশ্বৰ বন্ধত নিজৰ শূল লগাই ধৰিলে।

(ক্ৰমশঃ)

ৰজা বিক্ৰম আৰু
বেতালৰ নতুন
কাহিনী

প্ৰকৃত বিদ্বান

প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ ৰজা বিক্ৰমাদিত্য পুনৰ গহ্বৰোপাৰ ওচৰলৈ গ'ল। গহ্বৰপৰা মৰাশটো নমাই কান্ধত পেলাই লৈ মৌনভাৱে শ্মশানৰ ফালে যাবলৈ ধৰিলে। তেতিয়া শটোৰ ভিতৰত থকা বেতালে মাত লগালে, “ৰাজন, তোমাৰ সহনশক্তিৰ প্ৰশংসা নকৰাকৈ নোৱাৰোঁ। কিন্তু সঁচাকৈ কোৱাচোন, মাজনিশা ড়ংকৰ জীৱ-জন্তুৰে ভৰা এই শ্মশানত তুমি জানি-শুনি বিপদ কিয় মাতি লৈছা? মই বুজি পোৱা নাই যে এনেকুৱা কি মহান লক্ষ্য আছে, যাৰ প্ৰাপ্তিৰ বাবে তুমি ইমান ভীষণ কষ্ট কৰিছা? তোমাৰ চেতনা জগাবলৈ এতিয়ালৈকে মই কিমান মানুহৰ যোকাহিনী

শুনালোঁ, ঘটনা শুনালো। এই

আশাবেই যে তুমি শুদ্ধ পথলৈ উভতি আহাঁ। আজি মই তোমাক গোবিন্দৰ কাহিনী শুনাম যাৰ অনুশাসনৰ প্ৰতি নামমাত্ৰও শ্ৰদ্ধা নাছিল। গুৰুজনৰ সেৱা শুশ্ৰূষা কৰি বিদ্যা অৰ্জন কৰাৰ ধৈৰ্যগুণ তেওঁৰ তিলমাত্ৰও নাছিল। জন্মৰে পৰা তেওঁ বুদ্ধিমান আৰু জ্ঞানী আছিল। কিন্তু কোনো সমস্যাৰ মুখামুখি হওঁতে তেওঁ চিন্তিত হৈছিল, তেওঁৰ ব্যৱহাৰ অস্থিৰ হৈছিল। তেওঁৰ কাহিনীৰ পৰা শিক্ষা লোৱা আৰু নিজক ধৰোৱা। আকৌ বেতালে তেওঁৰ কাহিনী ক’বলৈ ধৰিলে।

গংগাৰ পাৰত কপিলপুৰ নামৰ এখন গাঁৱত গোবিন্দ নামৰ এজন যুৱক আছিল। যি কোনো বিদ্যাকেই সহজেই আয়ত্ত কৰাৰ ক্ষমতা তেওঁৰ আছিল। ভাগৰ নলগাকৈ তেওঁ একেৰাহে বহুদূৰ দৌৰি যাব পাৰিছিল। তেওঁৰ লক্ষ্য আছিল অব্যৰ্থ। কাড় মৰাত

তেওঁৰ দক্ষতা সৰ্বজনবিদিত আছিল। পানীৰ সোঁতলৈও ভয় নকৰি নদীৰ এটা পাৰৰপৰা আন এটা পাৰলৈ যোৱাত তেওঁৰ অলপো অসুবিধা নহৈছিল। খেতি-পথাৰত দেউতাকক আৰু ঘৰৰ কামত মাকক সকলো ধৰণে তেওঁ সহায় কৰিছিল।

“ল’ৰাটো দেখিছো বেচ বিদ্যানুৰাগী। ৰাজেশ্বৰৰ ৰাজশেখৰৰ ওচৰলৈ পঠিয়াই ইয়াৰ বুদ্ধি-বৃত্তি আৰু তীক্ষ্ণ কৰা,” গাঁৱৰ কেইজনমান বয়োজ্যেষ্ঠ লোকে গোবিন্দৰ পিতাকক পৰামৰ্শ দিলে।

গোবিন্দই নিজৰ পিতাকক সুধিলে, “এই ৰাজশেখৰনো কোন?” গোবিন্দৰ পিতাকে ক’লে, “ৰাজশেখৰ সমস্ত বিদ্যা আয়ত্ত কৰা লোক। সকলোৱে ক’ব খোজে যে তেওঁৰ ওচৰত শিক্ষা লাভ কৰা প্ৰতিজন ছাত্ৰই ৰজা হোৱাৰ যোগ্যতা অৰ্জন কৰে।

“তেওঁৰ যদি ইমানেই প্ৰতিভা আছে তেন্তে তেওঁ নিজেৰো ৰজা নহয় কিয়? গোবিন্দই অৱজ্ঞাৰ ভাবেৰে ক’লে।

“এনেকুৱা কথা নকৰা। ৰাজশেখৰে বিচৰাহেঁতেন বহু আগেয়ে ৰজা হ’ব পাৰিলে হেঁতেন। তেওঁৰ মতে বিদ্যা দান কৰাই তেওঁৰ ধৰ্ম আৰু তেওঁ সেই ধৰ্ম বৰ নিষ্ঠাৰে পালন কৰি আছে। মোৰ মতে, তুমি কিছু সময়ৰ বাবে তেওঁৰ শিষ্য হৈ তেওঁৰপৰা বিদ্যা আয়ত্ত কৰা।” গোবিন্দৰ পিতাকে বুজালে।

গোবিন্দই কথাবোৰ ভাল নাপালে। সি কৈ দিলে, “কিছুমান বিদ্যা আয়ত্ত

কৰাটোৱেই কেৱল জীৱনৰ লক্ষ্য নেকি ?
আৰামেৰে জীৱন কটাবলৈ হাতত ধন লাগে।”

“কাৰোবাৰ যদি শিকাৰ শক্তি আৰু
সামৰ্থ্য আছে তেন্তে আজীৱন তেওঁ শিকি
থকাটো কিনো ভুল কথা?। তোমাৰ সেই
শক্তি আৰু সামৰ্থ্য আছে নে নাই সেই কথা
তুমিহে জানা।” ইমানখিনিকে কৈ গোবিন্দৰ
দেউতাক মৌন হৈ ব'ল।

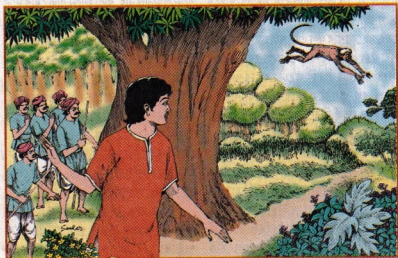
গোবিন্দৰ আত্মবিশ্বাস আছিল যে কোনো
বিষয়তে সি ৰাজশেখৰতকৈ কম নহয়। তেওঁ
ৰাজশেখৰৰ শিষ্য কিয় হ'ব লাগে বুলি মনতে
ভাবিছিল।

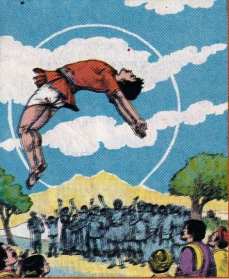
গোবিন্দই ৰাজশেখৰে নজনা এটা নতুন
বিদ্যাৰ সন্ধান উলিয়াবলৈ উঠি পৰি লাগিল।
এদিন এটা বিচিত্ৰ ঘটনা ঘটিল।

গোবিন্দৰ গাঁৱৰ ওচৰতে এখন আমৰ
বাগিচা আছিল। আমৰ বাগিচাখনৰ ঠিক

সোঁমাজতে এজোপা গছ আছিল, যিজোপা
দেখাত একেবাৰে আমগছৰ নিচিনা লাগিছিল
কিন্তু তাত লগা ফলবোৰ দেখাত বেলৰ দৰে
আছিল আৰু খাবলৈ ফলবোৰ কেবেলাৰ দৰে
তিতা আছিল। বহু বছৰ ধৰি গছজোপা সেই
ঠাইত আছিল।

গোবিন্দই এদিন এটা বান্দৰক আমৰ
বাগিচাখনত প্ৰবেশ কৰা দেখা পাই তাৰ পাচ
ল'লে। সোঁমাজৰ গছজোপালৈ আহি বা
দৰটো হঠাতে বৈ দিলে। সি গছজোপাৰ এটা
ফল খালে। ফলটো খোৱাৰ পাছতে ভাগৰুৱা
বান্দৰটোৱে যেন দুগুণ বল পালে আৰু
হঠাতে ওপৰলৈ উৰি গৈ বান্দৰটো গোবিন্দৰ
চকুৰপৰা আঁৰ হৈ গ'ল। সেই সময়ত
বাগিচাৰ চকীদাৰজনো সেই ঠাই পাইছিলহি।
এই দৃশ্য দেখি তেওঁ ভাবিলে যে এইটো
সাধাৰণ বান্দৰ নহয়, স্বয়ং হনুমানহে আৰু

চকু মুদি তেওঁ নীৰৱে বান্দৰটোক প্ৰণাম কৰিবলৈ ধৰিলে।

কিন্তু গোবিন্দই এনেকুৱা কোনো কাম নকৰিলে। তেওঁ ঘটনাটো যুক্তিৰ দৃষ্টিৰে চালি-জাৰি চালে। তিতা হোৱা সত্ত্বেও তেওঁ সেই গছজোপাৰ ফল এটা খাই চালে। তেওঁৰ শৰীৰলৈ এটা নতুন শক্তি অহা যেন তেওঁৰ নিশ্চয় লাগিছিল। কিন্তু চেষ্টা কৰাৰ পাছতো তেওঁ বহু ওপৰলৈ উৰিব নোৱাৰিলে। তথাপিও তেওঁ নিৰাশ নহ'ল। তেওঁ প্ৰচেষ্টা অব্যাহত ৰাখিলে। কিন্তু তেওঁৰ ভাগৰ লাগিল। তেওঁৰ ফোপনি উঠিল।

গোবিন্দৰ হঠাতে মনত পৰিল যে যেতিয়া বান্দৰটোৰ ফোপনি উঠিছিল তেতিয়াই সি গছজোপাৰ এটা ফল খাইছিল আৰু চকুৰ পচাবতে ওপৰলৈ উৰি গৈছিল। তেওঁ তৎক্ষণাৎ গছজোপাৰ পৰা এটা ফল চিঙি

খাই পেলালে পিছ মুহূৰ্ত্ততে তেওঁৰ নিজকে বৰ পাতল পাতল লাগিল। তেওঁ উৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে আৰু অলপ অচৰপ তেওঁ সফলো হ'ল।

গোবিন্দ আনন্দত উদ্ভাৱল হ'ল। লাহে লাহে মানৱ বান্দৰতকৈয়ো অধিক দূৰলৈকে জপিওৱাৰ কলা তেওঁ আয়ত্ত কৰিলে।

গোবিন্দই এতিয়া গাঁৱত নিজৰ এই নতুন বিদ্যা প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ অৱশ্যে বাগিচাৰ সেই বিশেষ ফলৰ কথা কাকো নক'লে। তেওঁৰ এই অদ্ভুত প্ৰদৰ্শন প্ৰত্যক্ষ কৰিবলৈ দূৰ দূৰণিৰ গাঁৱৰপৰা মানুহ আহি ভিৰ কৰিবলৈ ধৰিলে।

এদিন গোবিন্দই তেওঁৰ পিতাকক ক'লে, “মই কম সময়তে নিজৰ সম্পূৰ্ণ শক্তি প্ৰয়োগ কৰি এই নতুন বিদ্যা শিকি লৈছো। ৰাজশেখৰেও এই বিদ্যা জানে বুলি মোৰ মনে নধৰে। সেয়েহে এতিয়াৰেপৰা তেওঁৰ শিষ্য হ'বলৈ মোক জোৰ কৰি নাথাকিব।”

ৰাজশেখৰে নজনা বিদ্যা এটা যে তেওঁ শিকি লৈছে সেই কথাটোতহে গোবিন্দ বেছি সুখী হৈছিল। এদিন এজন বয়োজ্যেষ্ঠ লোক সেই গাঁৱলৈ আহিল। তেওঁ গোবিন্দৰ বিষয়ে গাঁৱৰ মানুহক সোধ পোছ কৰিছিল। গোবিন্দই নিজেই তেওঁৰ পৰিচয় দি মানুহজনক সুধিলে, “মহাশয়, আপুনি কোন মই জানিব পাৰোনে?”

“মোৰ নাম হ'ল ৰাজশেখৰ। আপুনি প্ৰদৰ্শন কৰি থকা বিদ্যাৰ কথা মই শুনিবলৈ পাইছো। সেই বিদ্যা শিকিবলৈ আৰু

আপোনাৰ শিষ্য হ'বলৈকে মই ইয়ালৈ আহিছো।" বয়োজ্যেষ্ঠ মানুহজনে ক'লে।

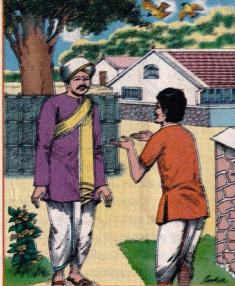
গোবিন্দই আচৰিত হৈ ক'লে, "অ", আপুনিযেই তেনে ৰাজশেখৰ। শুনিছো আপুনি হেনো সমস্ত বিদ্যাত পাৰ্গত। এই একমাত্র বিদ্যাটো শিকিবলৈকে আপুনি মোৰ ওচৰলৈ আহিলনে? আপুনি নজনা যে কোনো বিদ্যা থাকিবই নোৱাৰে সেই অহংভাব প্ৰকট কৰিবলৈকে আপুনি জানো ইয়ালৈ অহা নাই। "পুত্ৰ, মোৰ অহংকাৰ ভাব থকা হেঁতেন মই জানো আপোনাৰ শিষ্য হ'বলৈ আহিলোহেঁতেন?" ৰাজশেখৰে বিনয়েৰে ক'লে।

এই উত্তৰত গোবিন্দ সন্তুষ্ট নহ'ল। তেওঁ ক'লে, "আপুনিও তাৰমানে এই বিদ্যা প্ৰদৰ্শন কৰি ধন ঘটাৰ পৰিকল্পনা কৰিছে।"

"বিদ্যাবান লোকৰ ধনৰ প্ৰতি মোহ নাথাকে বা থকা উচিতো নহয়। নিজৰ জ্ঞান উত্তৰ পুৰুষৰ মাজত ভগাই দিবলৈ মই সকলো বিদ্যাৰ সৈতে সম্বন্ধ থকা কিতাপ লিখি আছে। আমাৰ জ্ঞান যাতে পাহৰণিৰ গৰ্ভত লীন নাযায়, তাৰ বাবে মই সাৱধানতা অৱলম্বন কৰিছো।" ৰাজশেখৰে ক'লে।

এই কথা শুনি গোবিন্দই ক'লে, "মহাশয়, মোৰ বিদ্যাৰপৰা মানুহেও বান্ধবৰ দৰে জপিয়াব পৰা হয়। এই বিদ্যা যদি এদিন পাহৰণিৰ গৰ্ভত বিলীনো হয়, তেতিয়ানো ইয়াৰপৰা জগতৰ কি ক্ষতি হ'ব?"

"হ'বতো ক্ষতি। মাছে পানীত সাঁতুৰিব পাৰে, মাটিলৈ উঠিলেই চটফটাই মাছটো মৰি

থাকে। হিমালয়ৰ বৰফত থকা এটা প্ৰাণী মৰুভূমিত এক মুহূৰ্ত্তও থাকিব নোৱাৰে। কিন্তু মানুহৰ ক্ষেত্ৰত এই কথা প্ৰযোজ্য নহয়। পানীত মানুহ সাঁতুৰিবও লাগিব, আকাশত উৰিবও লাগিব। এতিয়া আপোনাৰ নতুন বিদ্যাৰ কথাই ধৰকচোন। ইয়াৰ সহায়ত মানুহে নদী পাৰ হ'ব পাৰিব, অগ্নিয়ে ঘেৰি ধৰিলে মানুহে নিজকে ৰক্ষা কৰিব পাৰিব। প্ৰতিটো বিদ্যাৰে অনেক উপযোগিতা থাকে। আৱশ্যক অনুসাবে মানুহে নিজৰ বিদ্যা কামত লগায়। বিদ্যাক গ্ৰন্থৰ ৰূপ দিয়া, তাৰ যথাযথ প্ৰচাৰ কৰা, বিদ্বান লোকৰ কৰ্তব্য।" ৰাজশেখৰে সবিস্তাৰে কথাখিনি বুজাই দিলে।

ৰাজশেখৰৰ এই সাক্ষাৎ কথাবোৰ শুনি গোবিন্দই হাতযোৰ কৰি ক'লে, "মোক ক্ষমা কৰক। মই আপোনাৰ লগত যাম, আপোনাৰ শিষ্যত্ব গ্ৰহণ কৰি নিজৰ জ্ঞান

বঢ়াম । আৰু তাৰপাছত মই জনা বিদ্যা গুৰু
দক্ষিণা ৰূপত আপোনাক সমৰ্পণ কৰিম ।

বেতালে কাহিনীটো শেষ কৰি
বিক্ৰমাদিত্যক সুধিলে, “ৰাজন, গোবিন্দ
কেতিয়াও কোনো গুৰুৰ শিষ্য হোৱা নাই বা
কোনো গুৰুৰ সৈৱা-শুশ্ৰূষা কৰা নাই ।
এইবোৰ নোহোৱাকৈ তেওঁ নিজৰ প্ৰজ্ঞা, ধৈৰ্য
আৰু বুদ্ধিৰ বলত এটা অসাধাৰণ বিদ্যা আয়ত্ৰ
কৰিলে । ৰাজশেখৰে তেওঁক সেই বিদ্যাৰ
মহত্বৰ কথা বুজাই দিলে, তথাপি তেওঁ নিজৰ
বিশিষ্টতাৰ কথা পাহৰি যাব নালাগিছিল । ক্ষমা
খুজি তেওঁ ৰাজশেখৰৰ শিষ্যত্ব বিচাৰি কাবৌ-
কাকূতি কৰিব নালাগিছিল । তেওঁৰ এই কাম
তুমি অনুচিত, অসংগত, অনাৱশ্যকীয় আৰু
অবিবেকপূৰ্ণ বুলি নাভাবানে । তেওঁ শিকা
নতুন বিদ্যাৰে গোবিন্দই এই কথা প্ৰমাণ কৰিব
পাৰিলেহেঁতেন যে তেওঁ ৰাজশেখৰৰ লগত
সমানে সমানে ফেৰ মাৰিব পাৰে আৰু দেশৰ
বিদ্বানসকলৰ ভিতৰত তেওঁৰো স্থান আছে।
এনেকুৱা এটা সুবৰ্ণ সুযোগ তেওঁ নষ্ট হ’বলৈ
দিলে কিয় ? মোৰ এইবোৰ সন্দেহৰ উত্তৰ যদি
তুমি জানিও নিদিয়া তেন্তে তোমাৰ মূৰ ফাটি
চিৰাচিৰ হ’ব ।”

বিক্ৰমাদিত্যই ক’লে, “গোবিন্দৰ
অহংকাৰ স্পষ্ট প্ৰমাণ পোৱা যায় প্ৰথমতে
তেওঁ পিতাকক দিয়া উত্তৰবোৰত । পিছত
তেওঁৰ ব্যৱহাৰ শৈলীয়েই তেওঁৰ
অহংভাৱেৰেই দেখ দেখ প্ৰমাণ দিয়ে । কিন্তু
তেওঁৰ প্ৰশ্নবোৰৰ ৰাজশেখৰে দিয়া উত্তৰ
শুনি গোবিন্দই গম পালে যে তেওঁ কেৱল
এটা নতুন বিদ্যাৰেহে বিদ্বান ব্যক্তি । সকলো
কথা তেওঁ যুক্তিৰে চালি-জাৰি চাব জনিছিল ।
সেই কাৰণেই তেওঁ এই কথাও পিছত বুজি
পালে যে তেওঁৰ অহংভাৱ প্ৰয়োজনতকৈ
বেছি । আৰু তেওঁ শিকা বিদ্যাই শেষ কথা
বুলি গপতে ওফন্দি আছে । ৰাজশেখৰ এনে
প্ৰকৃতিৰ নহয় । তেওঁ বিদ্বান বা পণ্ডিতৰ
সাধাৰণ স্তৰৰ বহু উৰ্দ্ধলৈ উঠিছে । তেওঁ
জ্ঞানী, তেওঁ যোগী । এই সত্য উপলব্ধি
কৰিয়েই গোবিন্দই তেওঁৰ ওচৰত ক্ষমা
খুজিলে । ই কদাপি অসংগত, অনাৱশ্যকীয়
বা অবিবেচক হ’ব নোৱাৰে ।”

ৰজাৰ মৌনতা ভাগ কৰাত সফল হৈ
বেতালে শটো লৈ অদৃশ্য হৈ গ’ল আৰু পুনৰ
সেই গছজোপাত ওলমি থাকিলগৈ ।

(কল্পনা বায়ব কাহিনীৰ আধাৰত)

এইটোহে আচল কথা

লক্ষ্মীনাথ আৰু গৌৰীপ্ৰসাদৰ ঘৰ একেবাৰে ওচৰা-ওচৰি আছিল। লক্ষ্মীনাথ চহকী আছিল। তেওঁৰ একোৱে চিন্তা নাছিল। তেওঁ বৰ আৰামৰ জীৱন কটাইছিল। কিন্তু গৌৰীপ্ৰসাদৰ অৱস্থা ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ বিপৰীত আছিল। তেওঁ দৰিদ্ৰ আছিল। পা-পৰিয়াল ডাঙৰ আছিল। তাতে আকৌ তেওঁৰ বাৰমাহত তেৰটা বেমাৰ। কিন্তু বেমেজালি আৰু দৰিদ্ৰতাৰ মাজতো তেওঁ প্ৰতিবছৰে নিজৰ জন্ম-দিন পাতিছিল। চিনাকি-অচিনাকিৰ মাজত মিঠাই ভগাইছিল।

এবাৰ গৌৰীপ্ৰসাদে নিজৰ জন্মদিনৰ শুভ মুহূৰ্তত যেতিয়া মিঠাই বিতৰণ কৰি আছিল, তেতিয়া তেওঁৰ চুবুৰীতে থকা বতনপ্ৰসাদে ক'লে, “গৌৰীপ্ৰসাদ মোৰ মনত এটা কথাই খু-দুৱনি লগাইছে, আপুনি বেয়া নাপায় যদি সোধানে?”

গৌৰীপ্ৰসাদে ক'লে, “সোধক, ভালপোৱা-বেয়াপোৱা কি আছে?”

“আপোনাৰ প্ৰতিৱেশী লক্ষ্মীনাথ স্বাস্থ্যৱান আৰু ধনী। কিন্তু আজিলৈকে তেওঁ নিজৰ জন্মদিন পতা আমি শুনা নাই। আপোনাৰ জীৱন দুঃখ-কষ্টৰে ভৰা, তথাপি প্ৰতিবছৰে আপুনি নিজৰ জন্মদিন অতি আনন্দেৰে পাতে। এই কথাটোত মই বৰ আচৰিত হৈছো।” বতনপ্ৰসাদে ক'লে।

তেওঁৰ এই প্ৰশ্নত মিচিকিয়াই হাঁহি গৌৰীপ্ৰসাদে ক'লে, “ইয়াত আচৰিত হ'বলৈ কিটো আছে? লক্ষ্মীনাথে নিজৰ জন্মদিন নাপাতে কাৰণ প্ৰতিটো জন্মদিনতে তেওঁৰ সুখী জীৱনৰ এটা বছৰ কমি যায়। কিন্তু মোৰ জীৱন? মোৰ জীৱন দুখেৰে ভৰা। সেয়ে মোৰ এই কথা ভাৱি আনন্দ হয় যে এই দুখেৰে ভৰা জীৱনৰ এটা বছৰ শেষ হ'ল। এই আনন্দতে মই মোৰ প্ৰতিটো জন্মদিন পাতেঁ। আচল কথা সেইটোৱেই।”

ভাৰতৰ পৌৰাণিক উপাখ্যান- ১৫

তীৰ্থযাত্ৰীৰ আচল স্বৰূপ

সাধু বাবা নামেৰে জনাজাত ভিক্ষা কৰি
খোৱা সন্ন্যাসীজনে বিভিন্ন ঠাইলৈ যোৱাৰ
পথত শ্যামপুৰ গাঁৱত দুই এদিন কটাই
গৈছিল। তেওঁ অবিৰাম ভ্ৰমণত থাকি ভাল
পাইছিল। এযোৰ অতিৰিক্ত কাপোৰ আৰু
এটা ধাতুৰ পাত্ৰৰ বাহিৰে তেওঁ লগত আন
একো বস্তু নিনিছিল। অৱশ্যে তেওঁৰ
ভক্তসকলে মাজেসময়ে দিয়া দুই-এটকাৰে
সাধুবাবাই প্ৰয়োজন হ'লে খোৱা বস্তু
কিনিছিল।

যদিহে সাধুবাবা বৰ বেছি দূৰত নথকা
কোনো তীৰ্থ ভ্ৰমণত গৈছিল তেতিয়া দুই-
তিনিজন গাঁওবাসী প্ৰায়েই তেওঁৰ লগত
যাবলৈ ওলাইছিল। সাধু বাবাৰ দৰে এজন
লোকৰ সান্নিধ্যত তীৰ্থ যাত্ৰাত ওলাব পৰাটো
মানুহে ভাগ্যৰ কথা বুলি ভাবিছিল। প্ৰায়বোৰ

ঠাইতে সাধু বাবাৰ বন্ধু বা অনুগত লোক
আছিল। তেওঁলোকে সাধুবাবা আৰু তেওঁৰ
সহযাত্ৰীসকলৰ বাবে সুস্বাদু আহাৰ আৰু
আৰম্ভণিক থকাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিছিল।

লালু শেঠ আছিল শ্যামপুৰৰ আটাইতকৈ
ধনী ব্যক্তি। অৱশ্যে আটাইতকৈ বেছি কুপণ
আৰু লুভীয়া বুলিও তেওঁৰ কুখ্যাতি আছিল।
এবাৰ, শ্যামপুৰত কিছু দিন থকা সাধুবাবা
যেতিয়া প্ৰভু জগন্নাথৰ স্থান পুৰীলৈ বুলি
যাবলৈ ওলাল তেতিয়া আন দুজন গাঁওবাসীৰ
লগতে লালু শেঠেও তেওঁৰ লগত যোৱাৰ
প্ৰস্তাৱ দিলে। বাবাই লালুক ক'লে, “তোমাৰ
বাৰ্দ্ধক্য অহা নাই। তীৰ্থযাত্ৰাত এতিয়াই
তুমি ইমান লৰালৰি কৰাৰ কি প্ৰয়োজন
আছে?”

লালু শেঠে ক'লে, “কিন্তু আপুনিতো

বুঢ়া হৈ আহিছে । এতিয়াই নগ'লে, মই
হয়ত আপোনাৰ লগত তীৰ্থযাত্ৰাত ওলোৱাৰ
সুযোগ নাপাবও পাৰো ।”

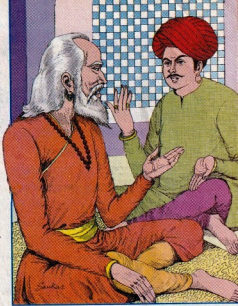
সাধু বাবাই মানুহৰ মনৰ অভ্যন্তৰৰ কথা
বৰ ভালকৈ বুজি পাইছিল । তেওঁ বুজিলে
যে তীৰ্থযাত্ৰাত গৈ লালুৱে অলপ পুণ্য আৰ্জিব
খুজিছে ঠিকেই কিন্তু ভ্ৰমণৰ সময়ত পোৱা
বিনামূলীয়া খাদ্য আৰু থকাৰ সুবিধাও তেওঁৰ
এই উৎসাহৰ কাৰণ । আকৌ আন দুজন
গাঁওবাসীয়ে শ্ৰদ্ধাৰ চিন স্বৰূপে লালুৰ বস্ত্ৰ
বাহানিও নিশ্চয় কঢ়িয়াই নিব কিয়নো লালু
এজন প্ৰভাৱশালী ব্যক্তি ।

তথাপি, সাধু বাবাই তেওঁক
নিকংসাহিত কৰিলে । “চোৱা, শেঠ,
কেৱল পবিত্ৰ স্থান ভ্ৰমণ কৰিলেই মানুহৰ
কোনো লাভ নহয় । তেওঁ প্ৰথমতে সকলো
পাৰ্থিৱ মায়া-মোহৰ পৰা আতৰত থাকিব
পাৰিব লাগিব । তুমি তোমাৰ মনটোক
সকলো ধৰণৰ উদ্ভিগুতাৰপৰা আতৰাই
ৰাখিব পাৰিম বুলি ভাবনে?”

“সাধুবাবা, মই চাব খুজিছো মোৰ
অনুপস্থিতিত মোৰ পত্নী আৰু পুত্ৰই ঘৰখন
চম্ভালিব পাৰে নে নোৱাৰে।” লালুৱে
মিচিকিয়াই হাঁহি মাৰি ক'লে ।

“অ’ তাৰমানে এই ভ্ৰমণ তোমাৰ বহুমুখী
পৰিকল্পনা, কেৱল তীৰ্থযাত্ৰাই নহয় ।” সাধু
বাবাই ক'লে ।

আন দুজন গাঁৱবাসীয়ে তেওঁৰ বয়-বস্ত্ৰ
কঢ়িয়াই নিয়াত লালু হাঁহিমুখে খোজকাঢ়ি
আগবাঢ়িল । দলটোৱে কোনোবা মন্দিৰ
চৌহদ বা কাৰোবাৰ ঘৰত বিশ্রামৰ বাবে
সোমালেই লালুৱে ওচৰৰ বজাৰলৈ গৈ বয়-

বস্ত্ৰৰ দাম তুলনা কৰিছিল নিজৰ গাঁৱত
সিবিলাকৰ দামৰ সৈতে । সাধু বাবাই বাটত
কৈ যোৱা কাহিনীবোৰ আন দুজন
গাঁওবাসীয়ে গভীৰ মনোযোগেৰে শুনি
গৈছিল যদিও লালুৱে তালৈকাণ দিয়া
নাছিল ।

সময় গধূলি হৈ আহিছিল আৰু আকাশ
ডাৱৰে আবৰি ধৰিছিল । ফেনেকটুকাৰে বৈ
থকা নদীৰ পাৰে পাৰে তেওঁলোক আগবাঢ়ি
গৈছিল । দূৰৈৰ কেইখনমান গাঁও বানত বুৰ
গৈছিল । নদীৰ প্ৰবল সোঁতে বহুতো বস্ত্ৰ
উটুৱাই অনা তেওঁলোকে দেখিছিল ।

“সেইখন কস্থল নেকি ?” নদীত উটি
অহা এটা বস্ত্ৰলৈ দেখুৱাই লালুৱে ক'লে ।

এজন গাঁওবাসীয়ে ক'লে, “হয়তোন
আকৌ । কস্থল যেনেই লাগিছে । কিন্তু ইমান
কম পোহৰত নিশ্চয়কৈ কোৱা টান ।”

“খৰকৈ খোজ কাঢ়াহত । আন্ধাৰ হোৱাৰ আগতেই আমি ওচৰৰ গাঁওখন পাবগৈ লাগিব ।” সাধুবাবাই ক’লে ।

“ব’বা ব’বা । সেই কন্দলখন উঠাই আনাগৈ!” লালুৱে ক’লে । দুজন গাঁওবাসীৰ এজনলৈ চাই তেওঁ সুধিলে, “তুমি বাক সাতুৰি কন্দলখন আনিব পাৰিবানে ?”

“নাই, নাই শেঠ, মই ইমান ভালকৈ সাতুৰিব নোৱাৰো যে এই অশান্ত নদীখনত জপিয়াই পৰিব পাৰিম ।” এইবুলি কৈ গাঁওবাসীজনে অপাৰগতা প্ৰকাশ কৰিলে ।

“আজি বহুত বছৰ হ’ল মই সাতুৰিবলৈ যোৱা নাই ঠিকেই, কিন্তু এবাৰ যি সাতুৰিবলৈ শিকিছে তেওঁতো কেতিয়াও নাপাহৰে ।” এইবুলি কৈ লালুৱে নিজৰ কামিজটো খুলিবলৈ উদাত হ’ল ।

“কিন্তু শেঠ, তুমিনো সামান্য এখন কন্দলৰ বাবে ইমান কিয় উদ্ভাৱল হ’ব লাগিছে ? তুমি জানো এতিয়া তীৰ্থযাত্ৰাত নাই ? তুমি এইবোৰ লামলাকটুৰ কথা চিন্তা নকৰি ভগৱানৰ কথাহে ভবা উচিত আছিল ।” সাধু বাবাই তেওঁক সোঁৱৰাই দিলে ।

“সাধুবাবা, এই মূল্যবান বস্তুপদ এনেকৈ

উটি যাবলৈ দিয়াটো মুখামিৰ বাহিৰে আন কি হ’ব পাৰে ?” লালুৱে ক’লে । সাধুৱে কিবা কোৱাৰ আগতেই লালু পানীত জপিয়াই পৰিল ।

তীব্ৰবেগে সাতুৰি লালু বস্তুটোৰ ওচৰ পালেগৈ আৰু বস্তুটো ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে । কেই মুহূৰ্তমানৰ পাছত লালু আৰু বস্তুটো এই দুয়োটাই দূৰলৈ উটি যোৱা দেখা গ’ল ।

“কি হৈছেহে তোমাৰ ? তুমি কন্দলখন পাৰলৈ আনিব নোৱাৰা যদি সেইখন এৰি দি তুমিনো উভতি নাহা কিয় ?” সাধু বাবাই চিঞৰিলে ।

“মইতো ইতিমধ্যেই কন্দলখন এৰি দিছো, কিন্তু কন্দলখনেহে মোক এৰি দিয়া নাই!” লালুৰ কৰ্কশ উত্তৰ আছিল ।

ইয়াৰ পাছত আৰু একো শুনা নগ’ল । সোনকালেই বুজা গ’ল যে সেইখন এখন কন্দল নাছিল । এটা প্ৰকাণ্ড ভালুকহে আছিল । ঘটনাক্ৰমে নদীৰ পানীত পৰি ভালুকটো সোঁতত উঠি আহিছিল । এবাৰ সি লালুক খামুচি ধৰি লোৱাৰ পিছত সি আৰু চিকাৰটো সহজে এৰি দিব নুখুজিলে ।

পঞ্জিকাৰ জন্ম কাহিনী

নতুন দিল্লীৰ যন্তৰ মন্তৰ এটা প্ৰসিদ্ধ ঐতিহাসিক কীৰ্ত্তি। অৱশ্যে, প্ৰথম যন্তৰ মন্তৰটো জয়পুৰত নিৰ্মাণ কৰিছিল ৰজা চাৱাই জয়সিঙে প্ৰায় ২৫০ বছৰৰ আগতে। জয়পুৰৰ

এই মানমন্দিৰত থকা বিভিন্ন শিলৰ যন্ত্ৰসমূহে সময়ৰ বিষয়ে আৰু আকাশত গ্ৰহ-নক্ষত্ৰবোৰৰ গতিবিধিৰ বিষয়ে সকলো কথা ক'ব পাৰিছিল। পঞ্চাঙ অৰ্থাৎ ভাৰতীয় পঞ্জিকা বনোৱাৰ সময়ত প্ৰতি বছৰে ভাৰতৰ বিভিন্ন ঠাইৰপৰা অহা জ্যোতিৰ্বিজ্ঞানীসকল এই মানমন্দিৰতে একত্ৰিত হয়। পঞ্জিকাখন তৈয়াৰ কৰাৰ সময়ত তেওঁলোকে এই শিলৰ যন্ত্ৰবোৰৰপৰা পোৱা তথ্য সম্পূৰ্ণৰূপে কামত লগায়।

অনুজ্ঞাপত্ৰ নহ'লেও চলে

দেশৰ যিকোনো ঠাইতে কোনো ব্যক্তিয়ে আগ্ৰেয়াস্ত্ৰ লৈ ফুৰিবলৈ হ'লে তেওঁক অনুজ্ঞাপত্ৰ লাগিব। কেৱল কুৰ্গহে ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম। বৰ্তমান কৰ্ণাটকৰ এখন জিলা কুৰ্গ এসময়ত কডাণ্ড নামৰ এখন স্বাধীন ৰাজ্য আছিল। সমৰ কলাত পাকৈত কুগী লোকসকলক বৃটিছ শাসকসকলে বৰ ভয় কৰি চলিছিল আৰু তেওঁলোকে এই লোকসকলক অনুজ্ঞাপত্ৰ নোহোৱাকৈ আগ্ৰেয়াস্ত্ৰ লৈ ফুৰিবলৈ দিছিল। কুৰ্গৰ ৰাইজে এতিয়াও এই বিশেষাধিকাৰ ভোগ কৰি আছে। ভাৰতীয় স্থল সেনা বাহিনীৰ কেইজনমান মুৰব্বী এই কুৰ্গৰ লোক আছিল। যেনে, এই পদত অধিষ্ঠিত প্ৰথম ভাৰতীয় ফীল্ড মাৰ্শাল কে.এম.কেৰিয়াপ্পা আৰু জেনেৰেল বিমাল।”

মাকৰ মমতা

দুবছৰ বয়সতে বিজয়ে তাৰ দেউতাকক হেৰুৱাব লগীয়া হৈছিল। মাক চম্পাৱতীয়ে তাক বৰ মৰমেৰে ডাঙৰ দীঘল কৰিছিল। বিজয়ৰ পাঁচ বছৰ বয়স হ'ওঁতে মাকে তাক গাঁৱৰে পণ্ডিত বিষ্ণু শৰ্মাৰ ওচৰত পঢ়িবৰ বাবে পঠিয়াইছিল। বিজয়ে তাৰ দহ বছৰ বয়সলৈকে তেঁওৰপৰাই শিক্ষা লাভ কৰিছিল। এদিন তাৰ শিক্ষাৰ প্ৰতি অনীহা হ'ল। সি মাকক ক'লে, “মা, তই এইদৰে দিনৰ দিনটো কষ্ট কৰি থকাটো মই আৰু সহিব নোৱৰা হৈছে। কেৱল পঢ়ি থাকিলেই জানো আমাৰ পেট ভৰিব? মইয়ো তোৰ দৰে দুই-চাৰি ঘৰত কাম কৰি যি পাবো ঘটি আনি দিম।”

মাকে তাৰ কথা মানি ল'বলৈ টান পাই ক'লে, “বোপাই, তোৰ এই বয়স হৈছে পঢ়াৰ সময়। বিষ্ণু শৰ্মা মহাশয়ে তোক আখৰ লিখিবলৈ শিকাইছে আৰু দুই-এটা শাস্ত্ৰৰ কথাও শিকাইছে। এইবোৰ যদি শিকিবৰ মন নোযোৱা হৈছে, তেন্তে এটা কাম কৰ। ব্যৱসায়িক বিদ্যা শিকি-ল। মোৰ চিন্তা কৰিব নালাগে। এতিয়াৰে

পৰা তই উপাৰ্জনৰ কথা চিন্তা কৰিবলৈ হ'লে জীৱনত একো হ'ব নোৱাৰিব। পইচাৰ চিন্তা কৰি তই মোক সুখ নহয়, দুখহে দিব।”

বিজয়ে মাকৰ কথাবোৰ পেলাব নোৱাৰিলে। সি আন এজন পণ্ডিতৰ ওচৰত পাঁচ বছৰ ধৰি অনেক পৰিশ্ৰম কৰি ব্যৱসায় সম্পৰ্কীয় ভালেমান মূল্যবান কথা জানি বুজি ল'লে। তাৰ বুদ্ধি আৰু কলাসুলভ দক্ষতাত মোহিত হৈ এবাৰ এজন শিল্পীয়ে তাক ক'লে, “তুমি দেখোন লোক শিল্পৰ কৌশলবোৰকে শিকি ল'ব পাৰা। ইয়াৰপৰা অলপ দূৰৈত থকা এখন শিল্পালয়ত মোৰ এজন ঘনিষ্ঠ বন্ধু আছে। তেঁওৰপৰা বিদ্যা শিকি ল'লে ভৱিষ্যতে তুমিও মহান শিল্পী হ'ব পাৰিবা। ধন আৰু মান তুমি দুয়োটাই পাবা।”

বিজয়ে এই কথা মাকক জনালে আৰু ক'লে, “এইটো এটা ডাঙৰ সুযোগ। তোমাক মই অকলে এৰি যাব খোজা নাই যদিও মই এতিয়া বাধ্যত পৰিছো।”

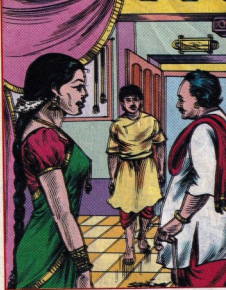
চম্পাৱতীয়ে পুতেকক বুজাই দি ক'লে, “তই

মোৰ ওচৰত থকাটোহে এতিয়া বেছি জৰুৰী । মইয়ো তাকেই বিচাৰো । ধনৰ কথা মই চিন্তা কৰা নাই । তোৰ যোগ্যতা থাকিলে, ধন ঘটাৰ সুযোগ ইটোৰ পিছত সিটোকৈ আহিব । তই গাও এৰি যোৱাৰ কথা মনৰপৰা উলিয়াই দে ।”

বিজয়ে মাকৰ কথা শুনিব লগীয়া হ’ল । আৰু পাঁচ বছৰ ব্যৱসায়িক বিদ্যা শিকিবলৈ সি কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰিলে আৰু এদিন সি বিদ্যাত পাৰ্গত হৈ উঠিল । কিন্তু মাজে সময়ে সি ভাবিছিল যে মাকৰ কাৰণেই সি এটা সুৰণ সুযোগ হেৰুৱাব লগীয়া হ’ল ।

এদিন গাঁৱলৈ ধনেশ্বৰ নামৰ এজন বানিক আহিল । গাঁওখন এবিধ বিশিষ্ট লাহী ধানৰ খেতিৰ বাবে প্ৰখ্যাত আছিল । সেই ধানকে ক্ৰয় কৰিবলৈ তেঁও গাঁওখনলৈ আহিছিল । ঘটনাক্ৰমে তেঁও বাটত বিজয়ক লগ পালে । বিজয়ৰ লগত দুই-চাৰিটা কথা পাতি তেঁও গম পালে যে এইজন যুৱক বেছ বুদ্ধিমান আৰু তেজস্বী । তেঁও বিজয়ক ক’লে, “বোপাই তুমি বেচ বুদ্ধিমান আৰু তেজস্বী । তোমাক মোৰ বৰ ভাল লাগিছে । মই মোৰ কন্যা স্বপ্নালীৰ বাবে এজন উপযুক্ত বৰৰ সন্ধানত আছো । তুমি মান্তি হ’লে মই তাইক তোমালৈ বিয়া দিবলৈ সাজু আছো আৰু মোৰ গোটেই ব্যৱসায়ৰ দায়িত্ব তোমাৰ হাতত অৰ্পণ কৰিম ।”

ধনেশ্বৰৰ এই প্ৰস্তাৱ শুনি বিজয় আচৰিত হ’ল । তাৰ মনত আশা জাগি উঠিল । সি ভাবিলে, “এনেকুৱা হ’লেতো মোৰ জীৱনেই সলনি হৈ যাব । সম্পত্তিৰ গৰাকীও হ’ব পাৰিম আৰু সুখেৰে জীৱন কটাব পাৰিম ।” ধনেশ্বৰৰ লগতে সি তেঁওৰ কন্যাক চাবলৈ ওলাল ।

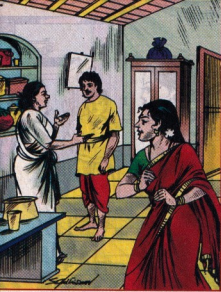

স্বপ্নালীক দেখা পায়েই সি কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ় হ’ল । স্বপ্নালী আছিল অতি অশুৱনী । ইমানেই দেখিবলৈ বেয়া আছিল যে এক মুহূৰ্ত্তৰ বাবেও তাইক একেথৰে চাই থাকিব পৰা নগৈছিল । কিন্তু এটা কথা অৱশ্যে ঠিক যে ধনেশ্বৰ সি ভৰাত কৈয়ো অনেক গুণে ধনী ।

“মোৰ কন্যা তোমাৰ পচন্দ হৈছে যদি সোনকালেই বিয়াৰ শুভলগ্ন ঠিক কৰা হ’ব ।” ধনেশ্বৰে বিজয়ক ক’লে ।

বিজয়ে ভয়ে ভয়ে ক’লে, “মহাশয়, শৈশৱতে মই দেউতাক হেৰুৱাইছিলো । মোৰ মায়ে অনেক কষ্ট কৰি মোক ডাঙৰ দীঘল কৰিলে । মাৰ পচন্দেই মোৰ পচন্দ । কেতিয়াও মই তেঁওৰ কথা নাপেলাও । মাৰ লগত কথা পাতিহে মই আপোনাক জনাম ।”

“চোৱা বোপাই, মোৰ কন্যাক বিয়া কৰিলে তোমাৰ মাও ইয়াতে থাকিব পাৰিব । তেঁওৰ

কিন্তু মই এই বিবাহৰ পক্ষে নাই। মোৰ বোৱাৰী সুন্দৰ হওক এই ইচ্ছা মোৰ বহুদিনৰেপৰা আছে।”

ইয়াৰ কেইমাহমানৰ পিছতে কমা নামৰ ছোৱালী এজনীৰ সৈতে বিজয়ৰ বিয়া ঠিক হ’ল। কমা বৰ কপৱতী আছিল। তাইৰ সৌন্দৰ্যত বিজয় মুগ্ধ হ’ল। কমা আছিল সাধাৰণ পৰিয়ালৰ ছোৱালী। তাইৰ পৰিয়ালৰ যৌতুক দিয়াৰ সামৰ্থ্য নাছিল। কিন্তু মাকে ভাল দেখিছে যেতিয়া বিজয়ে আপত্তি কৰাৰ প্ৰশ্নই নুঠে। তাতে ছোৱালীজনী দেখিবলৈয়ো অতি সুন্দৰ আছিল।

কেইদিনমানলৈকে বিজয়ৰ জীৱন বেছ সুখেৰে পাৰ হ’ল। কমাৰ ধনৰ প্ৰতি অতি মোহ আছিল। প্ৰতিদিনাই তাই ইটো সিটো পোছাক, গহনা আদি আনি দিব লাগে বুলি বিজয়ক বাতিবান্ধ কৰি তুসিছিল। বিজয়ে আক সহিব নোৱৰা হ’ল। এদিন সি মাকক ক’লে, “আজৰুপ্ত ঘৰৰ ছোৱালী বিয়া কৰাব খোজোতে তুমি মোক মানা কৰিলা। এতিয়া যিজনী ছোৱালীৰ লগত তুমি মোৰ বিয়া পাতি দিলা তাই মোক ৰাই মাৰিছে। তুমিয়েই কোৱাচোন মই এতিয়া কি কৰো।”

চম্পাৱতীয়ে এই বিষয়ে কমাৰ সৈতে কথা পাতেতে কমাই ক’লে, “মানুহে সকলো কামতে তৃপ্তি পোৱা উচিত সেই কথা মই জানো। কিন্তু নিষ্কৰ্মা হৈ বহি থাকি তৃপ্তি পালে জানো কাম চলিব। আপোনাৰ ল’ৰাই ইমানবোৰ বিদ্যা আয়ত্ত কৰি থৈছেই—যেতিয়া চহৰলৈ গ’লেই তেওঁ এটা ভাল চাকৰিৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰে। এই কথা যাতে তেওঁ ভাবি চাই তাৰবাৰেই মই তেওঁৰ ওপৰত হেঁচা আৰোপ কৰি আছো।”

চম্পাৱতীয়ে দেখিলে কমাই ঠিকেই কৈছে।

সেৱা-শুশ্ৰূষাত মই কোনো ত্ৰুটি হ’বলৈ নিদিম। দেৱীৰ দৰে তেঁওৰ সেৱা কৰা হ’ব। তুমি তোমাৰ মাক এইখিনি কথাও জনাবা।”

নিজৰ গাঁৱলৈ উভতি আহি বিজয়ে মাকক সকলো কথা ক’লেহি, “মা, ছোৱালীজনী দেখিবলৈ বৰ কুৰূপা। ইয়াৰ বাহিৰেও তাইক বিবাহ কৰালে মই দেউতাকৰ গোটেই ব্যৱসায় চম্ভালিব লাগিব। বেহা-বেপাৰ মানেই ঠগবাজি বুলি মানুহে কয়। কোনে জানে মোৰ কি দশা হয়। তথাপিও ছোৱালীজনীক বিয়া কৰি মই বেপাৰী হ’ব খোজো। কিয়নো সেইখন ঘৰত তোমাৰ সন্মান থাকিব, তুমি সুখেৰে থাকিব পাৰিবা। সেয়েহে তুমি এই বিয়াত সন্মতি দিলে মই বৰ আনন্দ পাম, মা। তুমি না কৰিলে মই গোটেই জীৱন দুখ পাই থাকিম।”

চম্পাৱতীয়ে তেঁওৰ সিদ্ধান্তৰ কথা শুনাই দিলে। “তই যি ভাল দেখ তাকেই কৰিব পাৰ।

তেও পুত্ৰ আৰু বোৱাৰীক চহৰলৈ যাবলৈ উৎসাহিত কৰিলে। এতিয়া দুয়োৱে চম্পাৱতীক তেওলোকৰ লগতে চহৰলৈ যাবলৈ লগ ধৰিলে। চম্পাৱতীয়ে তেওলোকৰ এই অনুৰোধ প্ৰত্যাখ্যান কৰি ক'লে, “এতিয়াও মোৰ দেহত শক্তি আছে। চহৰলৈ গৈ তোমালোকে ঠিকমতে উপাৰ্জন কৰি নিজৰ নিজৰ লক্ষ্য পূৰা কৰিব পাৰিলেই মই নিশ্চয় চহৰলৈ গৈ তোমালোকৰ লগতে থাকিমগৈ।

নিবিচৰা সত্ত্বেও বিজয় পল্লীক লগত লৈ চহৰলৈ গ'ল। কিন্তু বহুত চেষ্টা কৰিও তেওঁ এটা চাকৰিৰ যোগাব কৰিব নোৱাৰিলে। কমাই তেওঁৰ অসমৰ্থতাত কটাক্ষ কৰিলে। বিজয়ে নিৰাশ হৈ ক'লে, “ঠিক আছে, মই ধৰি লৈছো মই অসমৰ্থ। তুমিয়েই কিবা এটা পৰামৰ্শ দিয়াচোন। মই তাক মানি চলিবলৈ চেষ্টা কৰিম।”

“মই তিবোতা। মইনো তোমাক কি পৰামৰ্শ দিম? তুমি উপাৰ্জন কৰি অনা টকা কেইটা মই ভাবি চিন্তি ৰখ কৰিব পাৰো। তোমাক সুখেৰে ৰাখিব পাৰো। আৰু পল্লীৰ পৰামৰ্শ বিচৰা তুমি যদি মাৰ আশ্ৰয়তহে থাকিব খোজা তেন্তে তাত একো ভুল থাকিব নোৱাৰে।” কমাই ব্যঙ্গভাৱে সুখেৰে ক'লে।

কমাৰ কথা শুনিও বিজয়ে কোনো তৰ্ক নকৰিলে। সি মাকৰ ওচৰলৈ যাবলৈকে সাজু হ'ল। কিন্তু হঠাতে সি বেমাৰত পৰিল। বৈদ্যই তাৰ পৰীক্ষা কৰি কিছুমান ঔষধ খাবলৈ পৰামৰ্শ দিলে। কিন্তু কোনো লাভ নহল। বিজয় সুস্থ হৈ নুঠিল।

“তুমি বৈদ্যৰ পৰামৰ্শ মুঠেই মানি চলা নাই। যি মন যায় তাকেই কৰিছ। নাজানো তুমি কেতিয়া সুস্থ হৈ উঠিব। যেতিয়ালৈকে তুমি ভালকৈ সুস্থ

হৈ নুঠা তেতিয়ালৈকে তুমি গাঁৱলৈ যোৱাৰ কথা নাভাবিবা।” কমাই খঙতে কথাখিনি ক'লে।

“বৈদ্যই লাগিলে মোক মানাই কৰক, তথাপি মই গাঁৱলৈ যামেই। মাৰ ওচৰত থাকিব পাৰিলে মোৰ বেমাৰ নিজে নিজেই ভাল হৈ যাব।” বিজয়ে ক'লে।

কমাই এই কথাটো বৈদ্যক ক'লে। তেওঁ ক'লে, “চোৱা আই, সন্তানৰ শৰীৰৰ বিষয়ে মাকে যিমানখিনি জানে, বৈদ্যয়েও সিমানখিনি নাজানে। মই দিয়া ঔষধখিনি বেচ ভাল ঔষধেই আছিল। কিন্তু কিয় কাম নিদিলে তাৰ নিশ্চয় কিবা কাৰণ আছে। মাকেহে কথাটো ক'ব পাৰিব। এই অৱস্থাত তেওঁক গাঁৱলৈ লৈ যোৱাটোও ভাল নহ'ব। তুমি পাৰিলে, তেওঁৰ মাকে ইয়ালৈ মতাই অনাৰ ব্যৱস্থা কৰা।”

কমাই বৈদ্যৰ পৰামৰ্শ মতে কাম কৰিলে। দুদিনৰ ভিতৰতে চম্পাৱতী সেইখিনি পালেহি।

মাকক দেখিয়েই বিজয়ৰ চকুৰপৰা আনন্দৰ লোতক বাগৰি আহিল। সি ক'লে, “মা, তুমি ওচৰত নথকাৰ বাবেই মোৰ চাৰিওফালে খালী-খালী লাগে। মই যেন ডাঙৰ কিবা এটা হেৰুৱাইছো। মই সুস্থ হৈ উঠিলেই তুমি মোক ঘিলা পিঠা বনাই খুৱাব লাগিব।”

চম্পাৱতী অহাৰ চাৰি-পাঁচদিনৰ ভিতৰতে বিজয়ৰ স্বাস্থ্যৰ অৱস্থাৰ কিছু উন্নতি পৰিলক্ষিত হ'ল। তেতিয়া তেওঁ বৈদ্যকে ক'লে, “মহাশয়, মোৰ ল'ৰাই ঘিলা পিঠা খাব খুজিছে। মই তাক খুৱাব পাৰোনে?”

“তোমাৰ ল'ৰাই আক এমাহলৈকে কোনো তেলেতীয়া বস্তু খোৱা উচিত নহয়। তুমি যদি তোমাৰ ল'ৰা সোনকালে সুস্থ হৈ উঠাটো বিচৰা নাই তেন্তে অৱশ্যে খুৱাব পাৰা।” বৈদ্যই ব্যঙ্গৰে ক'লে। বৈদ্যৰ এইবোৰ কথা বিজয়েও শুনিলে।

পিছে চম্পাৱতীয়ে বৈদ্যৰ কথালৈ কেৰেপ নকৰি পুতেকক ঘিলা পিঠা বনাই খুৱালে। চাঁওতে চাঁওতে বিজয় সম্পূৰ্ণৰূপে সুস্থ হৈ উঠিল। কৰ্মাই আচৰিত হৈ সুধিলে, “মা, বৈদ্যই মানা কৰা সত্ত্বেও আপুনি নিজেই পুতেকক ঘিলা পিঠা বনাই খুৱালে আৰু সোনকালেই তেওঁ সুস্থ হৈ উঠিল। এইটোতো সঁচাই বৰ আচৰিত কথা।”

তেতিয়া চম্পাৱতীয়ে মিচিকিয়া হাঁহিৰে উত্তৰ দিলে, “মই মোৰ ল'ৰাক হাড়ে-হিমজুৰে চিনি পাওঁ। সি নিজৰ মনৰ কথা লুকুৱাই বাহিৰত আন এটা কথা কয়। সি নিবিচাৰে যে কিবা ভুলৰ বাবে তাক দয়ী কৰা হওক, সেয়েহে মোৰ আজ্ঞা পালন কৰাৰ সি নাটক কৰে। সি ভালপোৱা কথাই মই সদায় ক'বলৈ চেষ্টা কৰোঁ। সেয়েহে সি মোৰ সিদ্ধান্তৰ বিৰোধিতা নকৰে। মনটো ভাল লগা কামে মানুহক সম্ভটি দিয়ে। এই সম্ভটি জোৰ কৰি আনিব নোৱাৰি।”

এই কথা শুনি কৰ্মাৰ জ্ঞানচক্ষু মেল খালে। তাই চম্পাৱতীৰ ভৰি চুই প্ৰণাম কৰিলে আৰু ক'লে, “এতিয়াহে মই মোৰ দুৰ্বলতাৰ কথা উপলব্ধি কৰিছোঁ। মই বুজি পালো যে তেওঁৰ সামৰ্থ্য, তেওঁৰ কৰ্মকুশলতা তেতিয়াহে কামত আহিব যেতিয়া মই তেওঁৰ সমুদায় ক্ৰটিৰ বাবে নিজকে জগৰীয়া বুলি ভাবিব পাৰোঁ। আৰু সেইটো তেতিয়াহে সম্ভৱ হ'ব যেতিয়া মই তেওঁক জন্মদাত্ৰী মাতৃৰ দৰে আদৰ কৰিব পাৰোঁ, প্ৰেমেৰে তেওঁক ওপচাই দিব পাৰোঁ। আগলৈ এই বিষয়ে সকলো শিক্ষা মই আপোনাৰপৰাই ল'ম। আপুনি সদায় আমাৰ লগত থাকি মোক শুদ্ধ পথলৈ আনিব লাগিব।”

চান্দমামাৰ নিবেদন

হৃদয় পুলকিত কৰা
শ্ৰী জগন্নাথৰ কাহিনী

- মনোজ দাস

Orissa
The Soul of India

Orissa : miles & miles of creativity

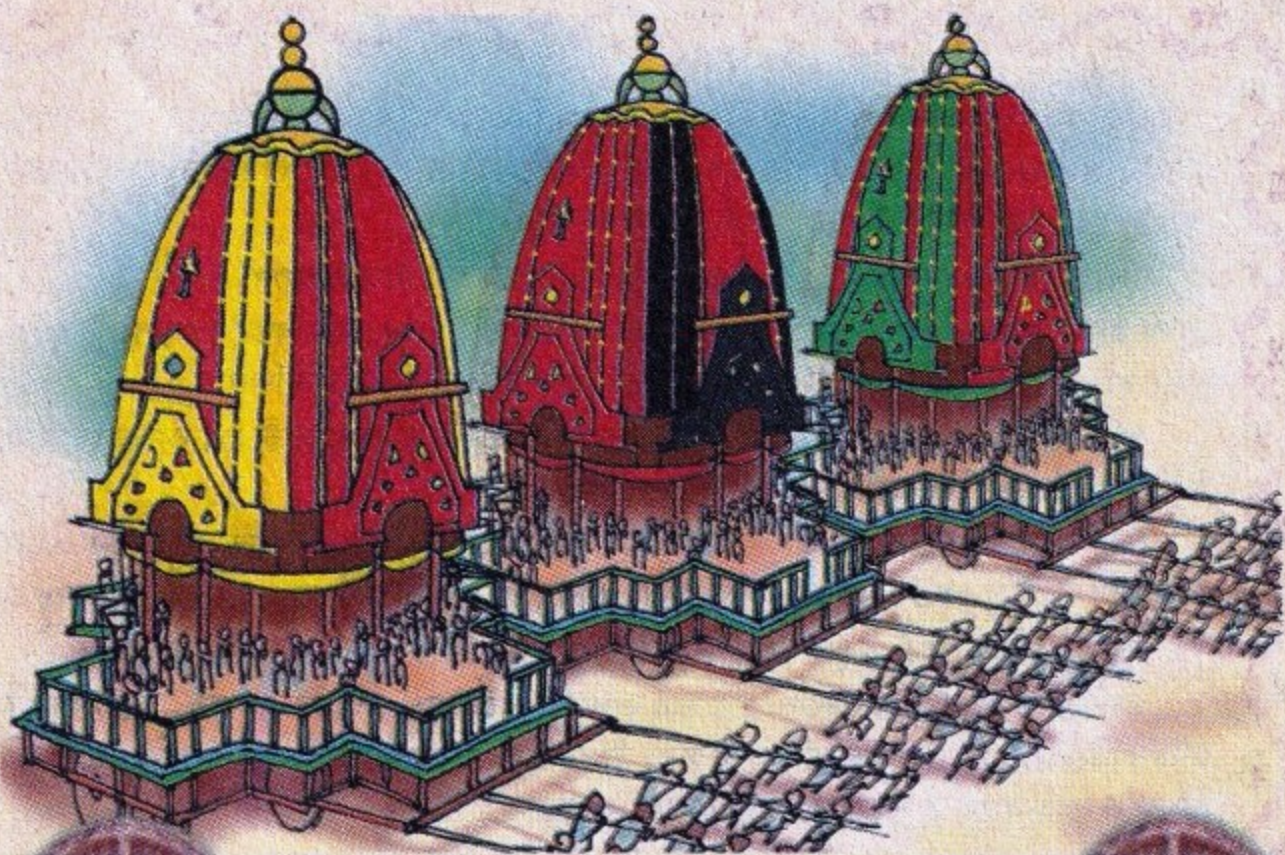

The first Creator was God. Man comes next. Creativity is not just the bridesmaid of the elite and the well-read. It is a religion for the masses, in one coastal corner of India called Orissa. Truly does Orissa revel in the glory of her exquisite handicrafts. The artistry of the eye and the deftness of fingers culminate in exquisite filigree work, which is undoubtedly, the pride of Utkal, now Orissa.

The legacy of creativity, handed down from generation to generation is not only seen in the colourful canopies and beach umbrellas, but also in Orissa's folk Painting. Hornwork reaches it's crowning climax in the long-legged stork. Brass and bell metal-works are the be-all and end-all of creative imagination. That is not the end of it all. In short, Orissa is a poem which one and all must read time after time.

For more information contact: Director, Tourism; Paryatan Bhavan; Bhubaneswar-751014, Orissa, India
Tel: (0674) 2432177, Fax: (0674) 2430887, e.mail:ortour@sancharnet.in, website:www.orissa-tourism.com
Tourist Offices at; **Chennai:** Tamilnadu Tourism Complex, Ground Floor, Near Kalaivanar Arangam Wallajah Road, Chennai - 600002, Ph: (044) 25360891, **Kolkata:** Utkal Bhawan 55, Lenin Sarani, Pin-700013
Tel: (033) 22443653, **New Delhi:** Utkalika, B/4 Baba Kharak Singh Marg, Pin - 110001, Telefax (011) 23364580

শ্রীজগন্নাথৰ বথ যাত্ৰা আৰু কাহিনী

উৰিষ্যাৰ পুৰী মহানগৰী, স্মৰণাতীত কালৰেপৰা যাক শ্ৰীক্ষেত্ৰ (পবিত্ৰ ভূমি) বুলিও জানি অহা হৈছে, শ্ৰীজগন্নাথ মন্দিৰৰ বাবে বিখ্যাত। ইয়াৰ আৰাধ্য দেৱতাৰ মূৰ্ত্তিত শ্ৰীকৃষ্ণৰ স্মৃতিচিহ্ন আছে বুলি বিশ্বাস কৰা হয়।

শ্ৰীজগন্নাথ হ'ল কৃষ্ণৰ মূৰ্ত্তি। কৃষ্ণৰ লগতে তেওঁৰ ককায়েক বলভদ্ৰ আৰু ভনীয়েক সুভদ্ৰাক এই মন্দিৰত আৰাধনা কৰা হয়।

অসুৰ ৰজা কংসক বধ কৰিবলৈ শ্ৰীকৃষ্ণই গকুলৰপৰা মথুৰালৈ কৰা ভ্ৰমণৰ স্মাৰক হিচাপে ইয়াত বথ যাত্ৰা উৎসৱ পালন কৰা হয়।

এই মন্দিৰৰ মূল প্ৰতিষ্ঠাপক ৰজা ইন্দ্ৰদ্যুম্নৰ পত্নী বাণী গুণ্টিচাৰ ইচ্ছা অনুসৰি এই বথযাত্ৰাৰ পৰম্পৰা আৰম্ভ হৈছিল বুলি বিশ্বাস কৰা হয়।

সুসজ্জিত তিনিখন বথত বহুৱাই তিনিগৰাকী আৰাধ্য দেৱতাক হাজাৰ হাজাৰ ভক্তই লৈ যায় বাড়াদণ্ড বা ৰাজকীয় পথেদি এটা অস্থায়ী বাসগৃহলৈ।

এই উৎসৱে সমগ্ৰ ভাৰত তথা আন আন দেশৰপৰা হাজাৰ হাজাৰ ভক্তক আকৰ্ষণ কৰে।

মূল বথ যাত্ৰা যদিও পুৰীত অনুষ্ঠিত হয়, তথাপিও ভাৰতৰ আন ভালেমান অংশত এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। কৃষ্ণৰ উপাসনা কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰা পশ্চিমীয়া দেশসমূহৰ ভক্তসকলেও উৎসাহ উদ্দীপনাৰে ইয়াক পালন কৰে।

কিংবদন্তিমতে চলি অহা শ্ৰীজগন্নাথৰ কাহিনী অতিশয় উত্তেজনাপূৰ্ণ।

ৰজা ইন্দ্ৰদ্যুম্নক তেওঁৰ প্ৰজাসকলে বৰ ভাল পাইছিল। আন আন ৰজা সকলেও তেওঁক শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। অনেক কবিয়ে তেওঁৰ প্ৰশস্তিমূলক কবিতা ৰচনা কৰিছিল।

পণ্ডিত আৰু কবিসকলক তেওঁ পুৰস্কাৰ প্ৰদান কৰিছিল আৰু অভাৱী লোকসকলক দান দিছিল। প্ৰতিজন লোককে তেওঁ সুখেৰে ৰাখিছিল।

কিন্তু হঠাতে তেওঁক বৰ অসুখী দেখা গ'ল। তেওঁৰ কিবা বস্তুৰ অভাৱত জানো এনে হোৱাটো সম্ভৱ? তেওঁৰ কিছুমান আকাংখ্যা পূৰণ নোহোৱাৰ বাবে বাক এনে হৈছে নেকি? নহয়। তেন্তে তেওঁ অসুখী কিয়? লাহে লাহে তেওঁ ইয়াৰ সমিধান বিচাৰি পালে।

দৰাচলতে ই আছিল তেওঁৰ এটা উচ্চ অন্তৰ্দৃষ্টি-এটা মন্দিৰ গঢ়াৰ সপোন। এটা সুদৃশ্য মন্দিৰ যিটোৱে যুগ-যুগান্তৰ ধৰি লাখ লাখ তীৰ্থযাত্ৰীক আকৰ্ষণ কৰি থাকিব। কিন্তু এই মন্দিৰ হ'ব কাৰ বাবে? ইয়াৰ আৰাধ্য দেৱতা বা কোন হ'ব?

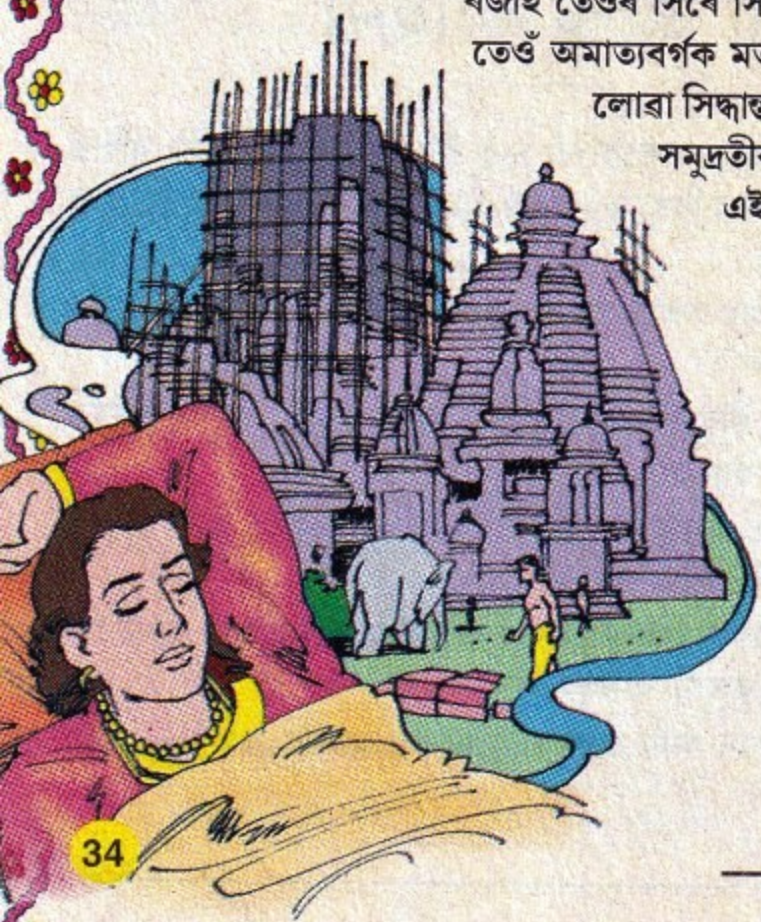
এদিন সপোনত তেওঁ এটা দৈৱবাণী শুনিলে: “মন্দিৰটো বনোৱা। আৰাধ্য দেৱতাৰ কথা তুমি সময়ত গম পাবা।”

ৰজা ইন্দ্ৰদ্যুম্ন সাৰ পাই উঠিল, এটা চমৎকাৰ শিহৰণ যেন ৰজাই তেওঁৰ সিনে সিনে অনুভৱ কৰিলে। বোৱাৰী পুৱাতেই তেওঁ অমাত্যবৰ্গক মতাই আনি মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰিবলৈ তেওঁ লোৱা সিদ্ধান্তৰ কথা ব্যক্ত কৰিলে। পুৰীৰ মনোমোহা সমুদ্ৰতীৰত শংখ-ধ্বনিৰ মাজত মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰি এই প্ৰকল্পৰ শুভাৰম্ভ কৰা হ'ল।

দূৰ-দূৰণিত থকা পৰ্বতৰপৰা কাটি অনা উচ্চ গুণসম্পন্ন বৃহৎ শিলাখণ্ড নাৱেৰে সমুদ্ৰপথেদি কঢ়িয়াই অনা হ'ল আৰু সেইবোৰ নিৰ্মাণস্থলীলৈ অনা হ'ল হাতীয়ে টনা বিশাল গাড়ীত।

হাজাৰ হাজাৰ শ্ৰমিক, শিল্পী, ভাস্কৰ আৰু স্থপতি নিৰ্মাণৰ কামত ব্যস্ত হৈ পৰিল। তেওঁলোকৰ প্ৰেম আৰু শ্ৰমৰ যাদুত যেন পাষাণ শিলতো ফুল প্ৰস্ফুটিত হ'ল।

বহু বছৰৰ মূৰত মন্দিৰ সম্পূৰ্ণ

হ'ল। কিন্তু ইয়াৰ আৰাধ্য দেৱতা কোন হ'ব? আৰু ক'ত আছে প্ৰতিমা? এইবোৰ প্ৰশ্ন উঠিছিল সকলোৰে মুখে মুখে।

ৰজা নিজেই উদ্বিগ্ন হৈ উঠিছিল। এদিন তেওঁ আৰাধ্য দেৱতাৰ মূৰ্তি স্থাপনৰ বাবে নিৰ্মিত গৰ্ভগৃহৰ ফালে চাই ভগৱানক প্ৰাৰ্থনা কৰিলে: “কি ৰূপত তুমি এই মন্দিৰত বসতি কৰিবা প্ৰভু? এই কথা তুমি জনোৱাৰ সময় হোৱা নাইনে? কেতিয়া এই প্ৰতীক্ষাৰ অন্ত পৰিব?”

সেই ৰাতিয়েই এটা সপোনত ৰজাই তেওঁক কোৱা শুনিলে পুৰীৰ সমীপৰে কোনোবা এঠাইত এই মন্দিৰৰ আৰাধ্য দেৱতা লুকাই আছে। তেওঁৰেই কৃষ্ণ আৰু কোনোবাই আৱিষ্কাৰ কৰাৰ অপেক্ষাত তেওঁ বৈ আছে।

ৰজাই জানিছিল যে আৰাধ্য দেৱতাক আৱিষ্কাৰ কৰাৰ কাম ইমান সহজ নহ'ব, কিয়নো কৃষ্ণৰ প্ৰকৃতিয়েই হ'ল ভক্তৰ লগত লুকা-ভাকু খেলা। তেওঁক বিচাৰি উলিয়াব পৰা জন হ'ব লাগিব বুদ্ধিমান, জ্ঞানী আৰু ভগৱান কৃষ্ণৰ ভক্ত। ৰজাই এই কামৰ বাবে চাৰিজন যোগ্য পণ্ডিতক বাচি লৈ চাৰিটা বিভিন্ন দিশত পঠিয়াই দিলে।

এওঁলোকৰ মাজৰ কনিষ্ঠতম বিদ্যাপতি গ'ল পূবদিশে আৰু কিছুদূৰ গৈ তেওঁ উত্তৰৰ ফালে গতি কৰিলে। সোনকালেই তেওঁ প্ৰবেশ কৰিলে এখন ঘন অৰণ্যত। সময়ে সময়ে তেওঁ কৃষ্ণক আৰাধনা কৰিবলৈ ধৰিলে।

ক্ৰমাৎ গভীৰ হৈ অহা অৰণ্যৰ ভিতৰলৈ তেওঁ সোমাই গ'ল। তেওঁ এটা সৰু পাহাৰ দেখা পালে। সেই পাহাৰত মৃদংগ আৰু বাঁহী, কৰতালি আৰু সংগীতৰ কৰুণাময় শব্দ যেন পাহাৰৰ গায়েদি ভাহি আহিছে। অৱশ্যে সোনকালেই তেওঁ বুজি পালে যে সেই সংগীতৰ মূৰ্ছনা ভাহি আহিছে পাহাৰৰ আনটো ফালৰপৰা।

তেওঁ পাহাৰটো বগাবলৈ ধৰিলে। পাহাৰৰ নামনিত তেওঁ দেখিলে এক মনোমোহা উপত্যকা। বাৰজনীমান নৃত্যৰতা জনজাতীয় গাভৰুক তেওঁ দেখা পালে। বিদ্যাপতি ক্লান্ত হৈ পৰিছিল। সুৰ আৰু সৌন্দৰ্যই এই সময়ত তেওঁৰ বাবে মহৌষধ হ'ল। এজোপা গছৰ ডালত বহি তেওঁ উপভোগ কৰি ব'ল এই অনিৰ্বচনীয় সৌন্দৰ্য।

হঠাতে এটা বাঘৰ গুজৰণি শুনি তেওঁ উচপ খাই উঠিল। গুজৰণি মাৰিয়েই বাঘটো ক্ষান্ত নাথাকিল, ই তেওঁৰ ফালে চোচা লৈ পাহাৰৰ ঢালেদি উঠি আহিল। গছত উঠাত বিদ্যাপতি পাকৈত নাছিল। ভয়তে তেওঁ কিংবদন্ত্যবিমূঢ় হ'ল।

“বাঘ!” সেই নৃত্যৰতা গাভৰুৰ দলৰ এগৰাকীয়ে চিঞৰ মাৰিলে। তৎক্ষণাত বাঘটো বৈ গ'ল। গাভৰুহঁতে খিলখিলাই হাঁহিলে। “ঘূৰি আহা!” একেটা মাততে অহা কঠোৰ

নিৰ্দেশ । বাঘটো ঘূৰি তৎমুহূৰ্ত্ততে নাচ বন্ধ কৰা গাভৰুহঁতৰ মাজলৈ ঘূৰি আহিল । গাভৰুৱে বাঘটোক মৰমেৰে হাত ফুৰাই দিলে ।

ক্লান্ত আৰু ভয়াৰ্দ্ৰ বিদ্যাপতি অৱশ্য হৈ বহি ব'ল । দুগৰাকী গাভৰুৱে আহি কলপাতেৰে তেঁওক বিচি দিলেহি । আন এগৰাকীয়ে জুবৰ শীতল পানী তেঁওক খাবলৈ দিলে ।

গাভৰুহঁতে দলটোৰ নেত্ৰীৰ নিৰ্দেশ মৰ্মেই এই কাম কৰিছিল । অপকণ সৌন্দৰ্যৰ ছোৱালীজনীৰ ব্যৱহাৰো আছিল অমায়িক । বান্ধৱীসকলে তাইক মাতিছিল ললিতা বুলি ।

বিদ্যাপতিৰ সমুখত আঠু লৈ ললিতাই বিনয়েৰে ক'লে, “হে অপবিচিত, আপুনি কোন আৰু আপোনাৰ লক্ষ্যস্থান কি এই বিষয়ে আমি একো নাজানো । সম্ভৱত : অনিচ্ছাকৃতভাৱে আপুনি অবধ্যত প্ৰবেশ কৰিছে । যিয়েই নহওক কিয়, এই অৱস্থাত আমি আপোনাক অকলে এৰি যাব নোৱাৰো । এই অবধ্যৰ অধিপতি মোৰ দেউতা বিশ্ববসুৱে আপোনাক তেওঁৰ অতিথি হিচাপে পালে সুখী হ'ব ।” ললিতাৰ আমন্ত্ৰণত যেন আছিল যাদুকৰী শক্তি । কৃতজ্ঞ বিদ্যাপতি তাইক অনুসৰণ কৰিবলৈ সাজু হ'ল ।

ললিতাই তাইৰ দলটোক নেতৃত্ব দিলে, তাইৰ পোহনীয়া বাঘটোও আগবাঢ়িল, মাজে সময়ে অপবিচিত অতিথিৰ ঘ্ৰাণ লৈ ।

সোনকালেই বিদ্যাপতিয়ে এটা শিলত বহি থকা বিশ্ববসুক দেখা পালে ।

তেওঁৰ চেহেৰাত আছিল ৰাজকীয় গাভীৰ্য, কিন্তু হাতযোৰ কৰি তেওঁ বিদ্যাপতিক সম্ভাষণ জনালে, “আপুনি যিয়েই নহওক, আপোনাক মই আদৰণি জনাইছোঁ ।” বিদ্যাপতিয়ে তাৰ প্ৰভাৱত দিলে প্ৰতি সম্ভাষণেৰে ।

এই যুৱক ব্ৰাহ্মণ এজন ডাঙৰ পণ্ডিত বুলি জানি বিশ্ববসু বৰ আনন্দিত হ'ল । তেওঁৰ সৈতে কেইদিনমান থাকি ধৰ্ম আৰু দৰ্শনৰ প্ৰজ্ঞা প্ৰদান কৰিবলৈ বিশ্ববসুৱে বিদ্যাপতিক অনুৰোধ জনালে ।

বিদ্যাপতি সন্মত হ'ল । দীঘলীয়া সময় খৰি তেওঁ তাত থকা উচিত বুলি ইতিমধ্যেই বিদ্যাপতিৰ এটা তীৱ্ৰ অভিলাষ হৈছিল ।

বিশ্ববসুৰ একমাত্ৰ সন্তান ললিতাই তেওঁক কৰা পৰিচৰ্যাৰ সৈতে তেওঁৰ এই অভিলাষৰ কিবা সম্পৰ্ক আছে নেকি ? সম্ভৱতঃ প্ৰথমতে এনেকুৱা হোৱা নাছিল । বিদ্যাপতিয়ে যেতিয়া শাস্ত্ৰৰ বাণী শুনাই সিবিলাকৰ অৰ্থ ব্যাখ্যা কৰি গৈছিল তেতিয়া বিশ্ববসু আৰু ললিতাই গভীৰ একাগ্ৰতাৰে সেইবোৰ শুনি গৈছিল । বিদ্যাপতিয়ে জানিছিল যে তেওঁৰ প্ৰতি ললিতাৰ

গভীৰ শ্ৰদ্ধা আছে, কিন্তু তাইৰ কথা ভাবিবলৈ বিদ্যাপতিৰ সময় বা আহৰি নাছিল। বেছিভাগ সময়েই তেওঁ নীৰৱে ধ্যানমগ্ন হৈ আছিল।

কিন্তু কিছুদিনৰ বাবে তেওঁৰ নিজৰ অভিযানৰ কথা পাহৰি আছিল। হঠাতে এদিন তেওঁ অসুস্থ হৈ পৰিল আৰু ললিতাই তেওঁৰ পৰিচৰ্যা কৰিবলৈ আবন্ত কৰিলে। অসুস্থতাই তেওঁক কষ্ট দিছিল ঠিকেই, কিন্তু ললিতাৰ নিবিড় সামিথাই তেওঁক ইয়াতকৈ বহু বেছি আনন্দ দিছিল।

এতিয়া তেওঁ অনুভৱ কৰিলে যে কেৱল ললিতাই তেওঁক ভালপোৱা নহয়, তেঁও নিজেও ললিতাক ভাল পায়। ললিতাৰ পাণি গ্ৰহণ কৰিব লাগে বুলি পিতাক বিশ্ববসুৱে দিয়া প্ৰস্তাৱত বিদ্যাপতিয়ে সন্মতি প্ৰকাশ কৰাত সেয়েহে কোনো আচৰিত হোৱা নাছিল।

বহুদিন পাৰ হৈ গ'ল। বিদ্যাপতি সুস্থীও আছিল, অসুস্থীও আছিল। ললিতাৰ সামিথাত তেওঁ সুস্থী হৈছিল ঠিকেই কিন্তু নিজৰ অভিযান শেষ কৰিব নোৱাৰাৰ বেদনাই তেওঁক সদায় পীড়া দিছিল।

বিদ্যাপতিয়ে মন কৰিছিল বিশ্ববসুৱে নিতৌ বোৱাৰী পুৱাতেই উঠি ক'বলৈ যায় আৰু সূৰ্যোদয়ৰ ঠিক পাচে পাচে উভতি আহে। আনকি এটা ডয়ানক বা মাৰলিতো বিশ্ববসুৱে এই কাম নকৰাকৈ থকা নাছিল।

লাহে লাহে বিদ্যাপতিৰ উৎসুকতা বাঢ়ি আহিল। বিশ্ববসুনো সদায় যায় ক'লৈ? এদিন তেওঁ ললিতাক সেই প্ৰশ্ন কৰিলে।

“হে মোৰ পতিদেৱ, মই কাবোৱেই আগত এই গুপ্ত কথা সদৰি কৰা উচিত নহয়। কিন্তু মইনো আপোনাৰপৰা যিকোনো কথাই লুকাওঁ কেনেকৈ? ইয়াৰপৰা কিছু দূৰৈত আছে এটা গুহা। তাৰ ভিতৰত আছে আমাৰ উপৰি পুৰুষৰ দিনবেপৰা মানি অহা আৰাধ্য দেৱতা। প্ৰতিদিনা পিতাই তেওঁকেই শ্ৰদ্ধাৰ্হ নিবেদন কৰিবলৈ যায়। মোৰ পিতা, মোৰ পিতামহ, মোৰ প্ৰপিতামহ সকলোৱেই এই কাম কৰিছিল,” নিমাখিত ললিতাই উত্তৰ দিলে।

কোমল মাতাবে বিদ্যাপতিয়ে ক'লে, “মোৰ চেনেহৰ ললিতা, মই সেই আৰাধ্য দেৱতাৰ দৰ্শন পাব নোৱাৰিম নে?”

“মোৰ পিতাইয়ে আনকি সেই দেৱতাৰ কথা আন কোনোবাই জনাতো সন্মতি নিদিয়ৈ।”

“মই এতিয়াও আন কোনোবাই নে?” বিদ্যাপতিয়ে হুমুনিয়াহ কাঢ়ি ক'লে।

“নাই, নাই। আপোনাক তালৈ লৈ যাবলৈ মই নিশ্চয় পিতাইক কাকুতি মিনতি কৰিম।” ললিতাই ক'লে।

ৰাতি ললিতাই পিতাকক তাইৰ স্বামীৰ অভিলাষৰ কথা জনালে। বিশ্ববসুৱে জীয়েকলৈ চালে নীৰৱ ক্ৰোধেৰে।

কিন্তু ললিতাও ইমান সোনকালে হাৰ মনা বিধৰ নাছিল। তাই নেৰানেপেবাকৈ লাগিল, “পিতাই, মই জানো আপোনাৰ একমাত্ৰ সন্তান নহয়? আপোনাৰ পিছত এই আৰাধ্য দেৱতাৰ উপাসনা কোনে কৰিব। বিদ্যাপতিৰ ওপৰতেই এই দায়িত্ব নপৰিবনে? এতিয়াই তেওঁক আৰাধ্য দেৱতাৰ কথা জনালেনো ক্ষতি ক'ত?” অৱশেষত বিশ্ববসুৱে সন্মতি দিলে।

নীলমাধৱ মন্দিৰ

বিদ্যাপতিৰ চকুত কাপোৰ বান্ধি লৈ

ঘোৱাৰ বাবে তেওঁক ক'লৈ নিয়া হৈছিল সেই কথা তেওঁ নাজানিছিল।

পিছত বিশ্ববসুৱে বিদ্যাপতিৰ চকুৰপৰা যেতিয়া কাপোৰ আতৰাই দিছিল তেতিয়া এটা চকু চাঁত মাৰি ধৰা নীলাভ পোহৰত বিদ্যাপতিয়ে প্ৰত্যক্ষ কৰিছিল হাতত বাঁহী লৈ থকা কৃষ্ণৰ সুন্দৰ ৰূপ। সেয়েহে এই আৰাধ্য দেৱতাক জনা হয় নীলমাধৱ ৰূপে, নীল মানে নীলা আৰু মাধৱ কৃষ্ণৰ আন এটা নাম। পূৰ্বীৰ জগন্নাথ মন্দিৰৰ ক্ষুদ্ৰ সংস্কৰণ এই নীলমাধৱ মন্দিৰ খাণ্ডাপাবাৰ পৰা পোন্ধৰ কিলোমিটাৰ নিলগত কান্তিল গাৱঁৰ এটা টিলাৰ ওপৰত অৱস্থিত। তাৰ ওচৰেদি বৈ গৈছে মহানদী। কাঁহ আৰু পিতলৰ বাচন বৰ্ত্তনৰ বাবে কান্তিল গাওঁ বিখ্যাত। আন আন উৎসৱৰ লগতে নীলমাধৱ মন্দিৰত ভৌমা একাদশী উলহ মালহেৰে পালন কৰা হয়। এই উৎসৱত ভাগ ল'বলৈ হাজাৰ হাজাৰ লোক একত্ৰিত হয়।

কিন্তু নিজৰ এই দায়িত্ব আন এজনক সঁপি দিয়াৰ সময় নোহোৱালৈকে কাকোৱেই গুহালৈ ঘোৱাৰ পথ নেদেখুৱাবলৈ বিশ্ববসু প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ আছিল। চকুত কাপোৰ বান্ধি যাবলৈ বিদ্যাপতি সন্মত হ'ল। এখন কাপোৰেৰে বিদ্যাপতিৰ দুচকু বান্ধি দিয়া হ'ল। বিশ্ববসুৱে বিদ্যাপতিক সোঁহাতত ধৰি আগবাঢ়িল।

কিন্তু বিদ্যাপতিয়ে তেঁওৰ বাঁওহাতত এমুঠি সৰিয়হ লৈ গৈছিল। গুহালৈ ঘোৱাৰ ওবেটো বাটত তেওঁ সেইবোৰ ছটিয়াই গৈছিল।

“হে পুত্ৰ, মূৰ তললৈ কৰা। আমি এইয়া গুহাত প্ৰবেশ কৰিবলৈ ওলাইছো” এইবুলি কৈ বিশ্ববসুৱে লাহেকৈ বিদ্যাপতিৰ চকুৰ আঁৰ কাপোৰ আতৰাই দিলে।

গুহাৰ অভ্যন্তৰ অন্বেষণত বিদ্যাপতিয়ে তেওঁৰ চকু মেলিলে। গুহাৰ এটা চুকলৈ তেওঁৰ চকু গ'ল। তাৰে এচটা শিলত বিশ্ববসুৱে পুষ্পাৰ্ঘ্য নিবেদন কৰিলে।

হঠাতে এটা নীলাভ পোহৰত বিদ্যাপতিয়ে কৃষ্ণৰ দৰ্শন পালে--নিজৰ বাঁহীৰে সুন্দৰ কৃষ্ণৰ ৰূপ।

বিদ্যাপতিৰ চকুৱেদি আনন্দৰ অশ্রু বাগৰি আহিল ।

“কি হ’ল । মোৰ পুত্ৰ ।” বিশ্ববসুৰ মাততহে যেন বিদ্যাপতিয়ে সন্ধিং ঘূৰাই পালে ।

আকৌ চকুত কাপোৰ বান্ধি বিদ্যাপতিক ঘৰলৈ লৈ অহা হ’ল । ললিতাই তেওঁৰ আগমনলৈ অধীৰ আগ্ৰহেৰে অপেক্ষা কৰিছিল । “আপুনিনো কি দেখিলে ?” উত্তেজিত হৈ ললিতাই সুধিলে ।

“নাই, বিশেষ একো নেদেখিলো । এটা অনুকাৰ গুহাতনো আৰু কি আশা কৰিব পাৰি ?” বিদ্যাপতিয়ে উত্তৰ দিলে ।

সচাকৈয়ে, তেঁও দেখা অলৌকিক ঘটনাৰ কথা তেঁও ললিতাক নকবলৈকে স্থিৰ কৰিলে । অৱশ্যে কোনো কথা ললিতাৰপৰা গুপ্ত কৰাৰ বেদনা কেৱল বিদ্যাপতিয়েহে বুজি পায় । জীৱনত কাহিনীও তেওঁ এনে ভয়ানক দ্বিধাৰ সমুখীন হোৱা নাছিল । তেওঁৰ আচল মনোভাৱনো ললিতাৰপৰা কেনেকৈ গুপ্তে বাখিব পৰা যায় ?

কিন্তু নিজৰ অভিযানত সফল হ’বলৈ হ’লে, বিদ্যাপতিয়ে বিশ্ববসুৰ সেই আবাখা দেৱতা চৰ কবি নিবই লাগিব । কিন্তু ইয়াকে কৰিলে ললিতা আৰু বিশ্ববসুৰ তেওঁৰ ওপৰত থকা বিশ্বাস ভংগ হ’ব । সি হ’ব বিশ্বাসঘাটকতা !

একেবাৰে বহুবাতি খৰি বিদ্যাপতিৰ টোপনি নাছিল । দিনৰ ভাগত তেঁও অনামনস্ক হৈ থাকিবলৈ ল’লে । ৰাজসভাৰ আনন্দ উল্লাসৰ পৰা বঞ্চিত হোৱাৰ বাবে তেওঁৰ এনে অৱস্থা হৈছে নেকি ?

বিদ্যাপতিয়ে অৱশেষত ক’লে, “ললিতা । আনন্দ উল্লাসে নহয় ঘৰৰ কথাইহে মোক উষিগ্ন কৰিছে । মোৰ ঘৰৰ মানুহবোৰে ছাগৈ মই ক’ত আছো ভাবি উৱাদিহ নোপোৱা হৈছে । মই বাক মোৰ উষিগ্ন পিতৃ-মাতৃক এবাৰ গৈ চাই অহা উচিত নহ’বনে ? এটা কথা ঠিক, মোৰ লগত যাবলৈ মই তোমাক প্ৰস্তাৱ দিব নোৱাৰো । তোমাৰ পিতাবে তোমাৰ অনুপস্থিতিৰ দুখ সহিব নোৱাৰিব । তাৰোপৰি, মোৰ সমাজৰ মানুহেও তোমাক ইমান সহজে ল’ব নোৱাৰিব ।

“আপুনি মোক এতিয়া চোৱা দৃষ্টিৰে যেতিয়ালৈকে চাই থাকিব তেতিয়ালৈকে আন কোনো কথাই মোক অসুখী কৰিব নোৱাৰিব ।” ললিতাই স্পষ্টকৈ ক’লে । কিন্তু সোনকালেই তাইৰ মাত থোকাথুকি হ’ল, “পিছে পিতাইকনো চাব কোনে ? মই জানো তেওঁক এবিৰ পাৰিম ?”

“নোৱাৰা বা এবা উচিতো নহয় । কিন্তু তুমি অনুমতি দিলে মই গৈ সোনকালে ঘূৰি আহিব পাৰো ।”

“সচাকৈয়ে মোক প্ৰতিশ্ৰুতি দিবনে ?”

“মই কেনেকৈ নহাকৈ থাকিব পাৰিম, ললিতা”

ললিতাৰ চকুৱেদি আনন্দৰ লেতেক বাগৰি আহিল ।

“যাওক তেখে, আপোনাৰ পিতৃ-মাতৃ-কক’ব তেখেতসকলৰ
আশীৰ্বাদ শিৰত তুলি ল’ব পৰা দিনটোলৈ মই কিমান
আগ্ৰহেৰে অপেক্ষা কৰি আছো।” ললিতাই ক’লে।

ঘৰলৈ যাবলৈ হোৱা বিদ্যাপতিৰ ইচ্ছাৰ কথা
বিশ্ববসুৱে সোনকালেই জানিব পাৰিলে। তেঁও
বিদ্যাপতিক অনেক উপহাৰ দিব খুজিলে।
বিদ্যাপতিয়ে তেওঁক বুজালে, “নহয়, এই কামৰ
এটা উপযুক্ত সময় আহিব--যিদিনা ললিতা মোৰ
লগত ওলাব। প্রথমতে মোৰ বিয়াৰ কথাটো মোক
জনাবলৈ দিয়ক মোৰ পিতৃ-মাতৃক।”

“ঠিক আছে বাক” এইবুলি কৈ বিশ্ববসুৱে
জোঁৱায়কৰ বাবে এটা ঘোঁৰা ঠিক কৰি দিলে।

বিদ্যাপতিয়ে বিশ্ববসু আৰু কান্দোনত ভাগি পৰা
ললিতাৰপৰা বিদায় মাগিলে।

প্রথমতে তেওঁ সিঁচি যোৱা সৰিয়হৰ গুটিবোৰৰ পৰা গছ ডলোৱাত গুহাৰ বাস্তৱাটো বিচাৰি
উলিওৱাত বিদ্যাপতিৰ অসুবিধা নহ’ল। কেই মিনিটমানৰ ভিতৰতে বিদ্যাপতি সেই গুহাটোত
উপস্থিত হ’লগৈ।

সময় অপব্যয় কৰাৰ অৱকাশ নাছিল। “হে ভগৱান, মোৰ অন্তৰৰ প্ৰেৰণাতেই মই
এই কাম কৰিছো। যদিহে মোৰ কিবা ভুল হৈছে, মোক ক্ষমা কৰা প্ৰভু।”

মাত্ৰ কেই ঘণ্টামানৰ আগতে বিশ্ববসুৱে পুষ্পাৰ্ঘ্য নিবেদন কৰা শিলৰ সৰু বাকচটো
বিদ্যাপতিয়ে হাতত তুলি ল’লে। সেইটো নিজৰ মোনাত ডবাই বিদ্যাপতি গুহাৰপৰা ওলাই
আহিল আৰু জাপ মাৰি ঘোঁৰাটোৰ ওপৰত উঠি ল’লে।

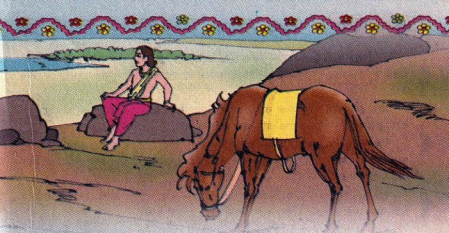
নিজৰ অভিযান সফল হোৱাত বিদ্যাপতি সুখী হ’ল। কিন্তু এটা গভীৰ দুখে বিদ্যাপতিৰ
হৃদয় ছানি ধৰিলে।

বিদ্যাপতিয়ে স্বগতোক্তি কৰিলে, “হে প্ৰভু! মই কবিতা লগীয়া খিনি কৰিলো। এই
কামে যদিহে এটা মহৎ উদ্দেশ্য সিদ্ধি কৰে, তেন্তে ভগৱানৰ কৃপাত মই মোৰ হেৰুৱা মানসিক
শক্তি বাক ঘূৰাই পামনে?”

সূৰ্যাস্তৰ আগে আগে বিদ্যাপতি মনোমোহা পুৰীত উপস্থিত হ’লহি। তেওঁ পোনে পোনে
ইন্দ্ৰদুৱৰ প্ৰাসাদলৈ গ’ল।

খবখেদাকৈ বজা বাহিৰলৈ ওলাই আহি বিদ্যাপতিক আকোৱালি ধৰিলে। “হে ভৰুণ
ঋষি, কেৱল তোমাৰ উজ্জ্বল মুখখন দেখিয়েই নহয়, লগতে যোৱা নিশা মই দেখা সপোনৰ
পৰাই মই জানিব পাৰিছো যে, তুমি নিশ্চয় শুদ্ধ হাতে ঘূৰি অহা নাই।

“মহাৰাজ, মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস যে মই যি বস্তুৰ সন্ধানত মোৰ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিছিলো,

সেই মহামূল্যবান বস্তু লৈয়েই মই ঘূৰি আহিব পাৰিছো। কিন্তু...” বিদ্যাপতিৰ মাত থোকাথুকি হৈ আহিল।

“ব’লা কিয়, কোৱা বন্ধু। মই জানো যে কোনো অসুবিধা বা বাধাৰ সমুখীন নোহোৱাকৈ কাৰো পক্ষে এটা মহৎ সাফল্যত উপনীত হোৱা সম্ভৱ নহয়। তোমাৰ সমস্যাটোৰ কথা শুনোচোন। ইয়াৰ সমাধানৰ বাবে মই যথাসাধো চেষ্টা কৰিম।” বজাই ব্যগ্ৰতাৰে ক’লে।

বিদ্যাপতিয়ে মূৰ জোকাবিলে, “নহয়, মহাবাজ, কোনেও মোক এই বেদনাৰপৰা বন্ধা কৰিব নোৱাৰে।” এইবুলি কৈ বিদ্যাপতিয়ে কথাবোৰ আদ্যোপান্ত বিবৰি ক’লে।

“বিদ্যাপতি। তুমি তোমাৰ মনৰপৰা এই অশুভ চিন্তাবোৰ উলিয়াই পঠিয়াবই লাগিব। হাজাৰ হাজাৰ শিল্পীয়ে মূৰৰ ঘাম মাটিত পেলাই এই মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰিছে। আমি আমাৰ সম্পদ দান কৰিছো। একেদৰে, কোনোবাই যদি তেওঁৰ অতি প্ৰিয় বস্তু মন্দিৰৰ বাবে উচৰ্গা কৰিব লগীয়া হৈছে, তেন্তে তাত চিন্তা কৰিবলৈ কি আছে? কাহিলৈ কাহিলী পুৱাতে সমুদ্ৰত উঠি আহিব লগীয়া এটুকুৰা বিৰাট কাঠলৈ অপেক্ষা কৰিবৰ বাবে মোক সপোনত নিৰ্দেশ দিয়া হৈছে। তুমি অনা দেৱমূৰ্তিতে আছে বিষ্ণুৰ অংশ। নহয়নে বাক? সেই কাঠৰপৰা কাটি উলিওৱা মূৰ্তিৰ ভিতৰতে ইয়াক স্থাপন কৰিব লাগিব।” বজাই ক’লে।

কাহিলী পুৱাৰ এঘণ্টা আগতেই বজা, তেওঁৰ অমাত্যবৰ্গ আৰু বিদ্যাপতি সকলো সমুদ্ৰতীৰত একগোট হৈছিল। সমুদ্ৰৰ পানীৰ ওপৰত দেখা পোৱা এমুঠি পাতল কুঁৱলী দিগন্তত ক্ৰমে বিলীন হৈ গৈছিল।

লাহে লাহে পূব আকাশ ঈষৎ বগা হৈ উঠিছিল, জীৱনত প্ৰথমবাৰলৈ দেখা সূৰ্যোদয়ৰ এই বিৰল দৃশ্য প্ৰত্যক্ষ কৰি বজা উত্তেজনাৰ অধীৰ হৈছিল।

সূৰ্য উদয় হ’ল। সাগৰৰ তৌত দেখা গ’ল সোণালী আভা। কুঁৱলী ক্ৰমে আতৰি গ’ল।

“সোৱা, সোৱা চোৱা” উত্তেজিত বজাই চিৎকাৰ কৰি উঠিল। “টোৰ ওপৰেদি বাগৰি অহা সেইটো তোমালোক আটায়ে বাক দেখা পোৱা নাইনে?”

এটুকুৰা প্ৰকাণ্ড দীঘল কাঠৰ টুকুৰা টোৰ লগে লগে তল-ওপৰ কৰি থকা দেখা গ'ল। বজাই কাঠৰ টুকুৰাটো আঙুলিয়াই দিয়াৰ লগে লগে অপেক্ষাবত বাৰখন নাও সমুদ্ৰৰ পানীয়েদি আগুৱাই গ'ল।

নাও কেইখনে নাচি থকা কাঠৰ টুকুৰাটো ঘেৰি ধৰিলে। নাওত থকা মানুহবোৰে কাঠটুকুৰা হেঁচুৰি সমুদ্ৰতীৰলৈ আনিবলৈ চেষ্টা কৰিলে।

কিন্তু কাঠটুকুৰা লৰাচৰেই কৰিব পৰা নগ'ল। আশ্চৰ্যাভিত্তক কেইজনমান নাৱৰীয়া, পাকৈত সাঁতোৰবিদ পানীত জপিয়াই পৰি কাঠটুকুৰা লৰাবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু সেই চেষ্টা বিফলে গ'ল।

মানুহবোৰে তেতিয়া কাঠটুকুৰাক চাৰিওফালৰ পৰা বহীৰে বান্ধি উপকূললৈ টানি আনিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু এইবাবো সফলতা পোৱা নগল।

সময় আগবঢ়াব লগে লগে বজাৰ মুখ চিহ্নক্ৰিষ্ট দেখা গ'ল। অমাত্যবৰ্গ উষিগ্ৰ হ'ল। সৈনিক মাতি পঠিওৱা হ'ল। আটাইৰে আপ্ৰাণ চেষ্টা বিফলে গ'ল। সেইটো আছিল জোনাক নিশা, এই আচৰিত কাঠটুকুৰা পাবলৈ আনিবলৈ সৈনিক আৰু নাৱৰীয়াসকলে অহৰহ চেষ্টা কৰি আছিল।

“বৰা,” হঠাতে বজাই চিঞৰি উঠিল। বজাৰ এই আদেশৰ কথা অমাত্যবৰ্গই সংগ্ৰামৰত মানুহখিনিক শুনাই দিলে। বজাই ক'লে, “কাঠৰ টুকুৰাটো কিয় পাবলৈ আহিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছে সেই কথা মই বুজি পাইছো।”

তাৰ পিছত বিদ্যাপতিলৈ চাই তেওঁ ক'লে, “তুমি অনা সেই পবিত্ৰ বস্তুৰ আচল গৰাকী সেই পৰম ভক্তজনৰ ওচৰলৈ মোক লৈ ব'লা। কেৱল তেওঁৰ স্পৰ্শতহে কাঠটুকুৰা লবচৰ কৰিব।”

পৰ্বতৰ ওপৰৰপৰা সেই অৰণ্য কিছু সময়ৰ পাছত শাস্ত হোৱা সমুদ্ৰৰ টোৰ দৰে লাগিছিল।

সেই অৰণ্য সদায়ে নীৰৱ আছিল কিন্তু কালিৰেপৰা তাত বিৰাজ কৰিছে মৃত্যুৰ নীৰৱতা। অধিপতি বিশ্ববসু আমন-জিমনকৈ বহি আছিল। তেওঁৰ কন্যা ললিতাই অহৰহ উচুপি আছিল।

কি ঘটি গ'ল সেই কথা ঠিক কোনেও নাজানিলে। আনদিনাৰ দৰেই, বিশ্ববসু বোৱাৰী পুৱাতেই ঘৰৰপৰা ওলাই আহিছিল। কিন্তু সেইদিনা ঘৰ্মাঙ, শোকাভিত্তক আৰু ক্ৰোধাৱিহিত হৈ তেওঁ সোনকালে ঘৰলৈ ঘূৰি আহিছিল। “তোমাৰ স্বামীয়ে এইয়া কি কৰিলে” ললিতালৈ দুখভৰা চাৱনি নিক্ষেপ কৰি তেওঁ মাত্ৰ ইমান খিনিকে ক'লে। তেওঁ মূৰ্ছা যোৱাৰ উপক্ৰম হ'ল।

ললিতাই তাইৰ সহজাত প্ৰবৃত্তিৰেই বুজি পালে

কি ঘটি গ'ল। তাইব সদায় এই অনুভৱ হৈছিল যে বিদ্যাপতিয়ে যদিও তাইক প্ৰাণভবি ভাল পাইছিল তথাপি কেৱল তাইব বাবেই তেওঁ অৱগত থাকিবলৈ সন্মত হোৱা নাছিল। তেওঁ এটা অভিযান সম্পূৰ্ণ কৰাৰ সুযোগৰ অপেক্ষাত আছিল। ললিতাৰ মতে বিশ্ববসু এই অকস্মাৎ দুখবোধৰ আঁৰৰ কাৰণ এটাই। বিদ্যাপতিয়ে নিশ্চয় তেওঁ লোকৰ আৰাধ্য দেৱতাৰ গোপন মূৰ্ত্তি চুৰি কৰি নিছে যিটোৰ বাবে তেওঁ বৰ উৎসাহ দেখুৱাইছিল।

দিনৰ পাছত দিন, বাতিৰ পাছত বাতি বিশ্ববসু আৰু ললিতাই আহাৰ স্পৰ্শও নকৰিলে আৰু শুবলৈয়ো নগল। পিছদিনা এক মানসিক বিজ্ঞানী লৈ বিশ্ববসু ওলাল সেই গুহা অভিমুখে।

গুহাৰ ভিতৰত তেওঁলোকৰ আৰাধ্য দেৱতা থকা সেই শিলছটা বিচাৰি বিশ্ববসুৱে চলাথ কৰিলে। তেওঁ হাব মানিব নুখুজিলে। ঘণ্টাৰ পিছত ঘণ্টা পাৰ হৈ গ'ল।

এনেহে এজন মানুহে দুপৰীয়া দৌৰি আহি জনালেহি যে পাহাৰৰ ওপৰত তেঁও এদল অপিনাকী লোক দেখা পাইছে। দলটোক নেতৃত্ব দিয়া জন দেখাত এজন বজাৰ দৰে।

অলপ সময়ৰ পাছতে আন এজনে খবৰ দিলেহি যে দলটোত বিদ্যাপতিও আছে।

সকলোৱে অহকাণে পশুকাণে হ'লেও বিশ্ববসুৰ দুখৰ কাৰণ বুজি উঠিছিল।

“তেওঁলোকে আমাৰ আটাইতকৈ মূল্যবান সামগ্ৰীকে লৈ গ'ল। ইয়াতে সম্ভৱ নহৈ তেওঁলোকে লুটপাত কৰিবলৈ আহিছে নেকি? শেষ টোপাল বন্ধ থকালৈকে আমি যুজ দিম।” কেইজনমান লোকে কোৱাকুই কবিলে।

কিন্তু লাহে লাহে পোৱা খবৰবোৰবৰপৰা বুজা গ'ল যে বজাৰ লগত অহা দলটোৱে কোনো অস্ত্ৰ অনা নাই। বজাই নিজেই কেইজনমান লোকক কৈছিল যে তেওঁ আহিছে বিশ্ববসুক সন্তুষ্ট জনাবলৈহে।

তেতিয়াও উচুপি থকা বিশ্ববসু বজাক অভাৰ্থনা জনাবলৈ গুহাবৰপৰা বাহিৰলৈ আহিল। তেওঁক দেখা পাই বজাই আহি তেওঁক আকোৱালি ধৰিলে।

“বিশ্ববসু, তোমাৰ জোঁৱাই নহয়, মইহে চোৱ। মোক ক্ষমা কৰা আৰু মোৰ কথাখিনি মন দি শুনা।” বজাই ক'লে।

তাৰ পাছত তেওঁ কৈ গ'ল কেনেকৈ এটা সুবিশাল মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰিবলৈ তেওঁ অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰিছিল, কেনেকৈ তেওঁৰ অনুভৱ হৈছিল পুৰীৰপৰা নাতিদূৰত থকা এটা পবিত্ৰ উপাসনাৰ বস্তু মন্দিৰলৈ অনাৰ লাগিব আৰু তেওঁৰ সকলো সভাসদৰ ভিতৰত

বিদ্যাপতিবহে দৈৱিক বাণী অনুসৰণ কৰাৰ সামৰ্থ্য থকাৰ কথা--এই সকলোবোৰ বজাই কৈ গ'ল।

“বিশ্ববসু, তোমাৰ ৰাজ্যত ভগৱান আছে পুৰুষানুক্ৰমে। এতিয়া ভগৱানৰ ইচ্ছা হৈছে তেওঁ সকলো ভক্তৰ বাবেই সুলভ হওক। যি কি নহওক, তুমি আৰু তোমাৰ উপবিপুৰুষে দেখি অহা ৰূপতেই ভগৱান প্ৰকট হ'ব খোজা নাই। তুমি উপাসনা কৰা সেই ৰূপ বখা হ'ব এটা ডাঙৰ কাঠৰ টুকুৰাৰপৰা কাটি উলিওৱা মূৰ্ত্তিৰ ভিতৰত” বজাই ক'লে। তাৰপিছত তেওঁ বিশ্ববসুক ক'লে কেনেকৈ কাঠৰ টুকুৰাটোৱে সাগৰৰ পাৰলৈ আহিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছে আৰু বিশ্ববসুৱে গ্ৰহণ কৰিবলৈ সাজু থাকিলেহে যে কাঠটুকুৰা পাৰলৈ আহিব এই বিষয়ে হোৱা নিজৰ স্পষ্ট অনুভূতিৰ কথাও বজাই বিশ্ববসুক জনালে।

গভীৰ মনোযোগেৰে বিশ্ববসুৱে বজাৰ কথাবোৰ শুনি গৈছিল। বজাই কোৱা কথাবোৰ যে সঁচা তাত তেওঁৰ কোনো সন্দেহ নাথাকিল। বহু সময় তেওঁ নীৰৱে থাকিল। তাৰ পিছত তেওঁ থিয় হৈ ক'লে “মই আপোনাৰ লগত যাবলৈ সাজু আছো।”

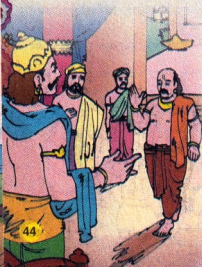
বজাই তেওঁক পুনৰ আকোৱালি ধৰিলে। তেওঁৰ দুগালেদি বৈ আহিল আনন্দ আৰু কৃতজ্ঞতাৰ অশ্ৰু। “মোৰ আই, তুমি তোমাৰ পতিক ভুল নুবুজিবা। এটা বৃহৎ স্বাৰ্থৰ খাটিবতহে তেওঁ তোমাৰপৰা কিছুমান কথা গোপনে বাখিছিল” বজাৰ ওচৰত মূৰ দোঁওৱা ললিতাক বজাই ক'লে।

“ললিতা, মই তোমাৰ ওচৰত ক্ষমা খুজিছো। মই সোনকালেই ঘূৰি আহি তোমাক পুৰীলৈ লৈ যাম।” অহৰহ উচুপি থকা ললিতাক উদ্দেশি বিদ্যাপতিয়ে ক'লে।

আবেলি বিশ্ববসুৰ সৈতে বজা আৰু তেওঁৰ দলটো পুৰীত উপস্থিত হ'লহি। বজা আৰু

বিশ্ববসু এখন নাওত উঠি সমুদ্ৰৰ পানীত নামিল। আচৰিত কথা, বিশ্ববসুৱে চুই দিয়াৰ লগে লগে ওপঙি থকা কাঠৰ টুকুৰাটো টোত নাচি নাচি সমুদ্ৰৰ পাৰৰফালে আহিবলৈ ধৰিলে। কেইমিনিটমানৰ ভিতৰতে উল্লাসিত বাইজে বালিলৈ কাঠ ডাল ভুলি আনি প্ৰাসাদলৈ লৈ গ'ল।

এতিয়া আৰাধ্য দেৱতাৰ ৰূপ কি হ'ব? বজাৰ মন্ত্ৰিত নতুন এটা সমস্যা আছিল। তেওঁ ৰাজ্যৰ শ্ৰেষ্ঠ ভাস্কৰসকলক মাতি পঠিয়ালে। তেওঁলোকে জনালে যে শিলৰপৰা মূৰ্ত্তি কাটি উলিওৱাতহে তেওঁলোক অভ্যস্ত। এটা বৃহৎ কাঠৰ টুকুৰাৰপৰা ভগৱানৰ মূৰ্ত্তি যে কাটি

উলিয়াব পাৰিব এই কথাত তেওঁলোকে নিজেই সন্দেহ প্ৰকট কৰিলে ।

হঠাতে এজন বৃদ্ধ মানুহ দৃশ্যপটত আৰ্বিডাৰ হ'লহি আৰু তেওঁ জনালে যে কাঠৰ টুকুৰাটোৰপৰা কি কাটি উলিয়াব লাগে সেই কথা তেওঁ জানে । তেওঁ হেনো সপোনত দেখিছে যে ডগৰান নিজে কৃষ্ণ, ককায়েক বলভদ্ৰ আৰু ভনীয়েক সুভদ্ৰাৰ কপত মূৰ্ত্ত হ'বলৈ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছে ।

সকলোৱে বুঢ়া মানুহজনৰ কথা বিশ্বাস কৰিলে । বজাই তেঁওকেই কামটোৰ দায়িত্ব অৰ্পণ কৰিবলৈ ঠিক কৰিলে ।

“কিন্তু মোৰ এটা চৰ্ত আছে । কাঠটুকুৰা আৰু মোৰ সঁজুলিবোৰৰ সৈতে মোক অকলে এবি দিব লাগিব । মই ভিতৰৰপৰা খুলি নিদিয়ালৈকে মই কাম কৰা ঘৰটোৰ দুৱাৰ সদায় বন্ধ থাকিব লাগিব ।” অচিনাকি মানুহ জনে ক'লে ।

“আপোনাৰ খোৱা-বোৱা কি হ'ব ?”

“কাম শেষ হোৱাৰ পাছত মই খাম ” নিকৰ্ণগচিন্তে তেওঁ উত্তৰ দিলে ।

ৰাজপ্ৰাসাদ চৌহদেৰ ভিতৰতে থকা এটা ঘৰ এই বিচিত্ৰ মানুহজনক দিয়া হ'ল । দুৱাৰত লাহেকৈ কাণ দিবলৈ তেওঁ যে ভিতৰত কাম কৰি আছে সেই কথা বুজা যায় । আৰু ৰজা ইন্দ্ৰদ্যুম্ন পত্নী, বাণী গুণ্টিচাদেৱীয়ে এই কাম সদায় কৰিও ভাগৰ অনুভৱ নকৰিছিল ।

কিন্তু এদিন কেউফালে নিস্তব্ধতা পৰিলক্ষিত হ'ল । অপবিচিত্ৰ মানুহজন ভালে কুশলে আছে নে নাই এই লৈ বাণী উৰিগু হৈ উঠিল । আৰু পিছদিনা আকৌ তাৰ পিছদিনা কোনো শব্দ শুনিবলৈ নোপোৱাত তেওঁ দুৱাৰখন হেঁচুকি খুলি দিলে ।

মূৰ্ত্তি বনোৱাত ব্যস্ত বৃদ্ধ মানুহজনে মূৰ ভুলি বাণীক দেখিলে আৰু চকুৰ পচাৰতে মানুহজন অদৃশ্য হৈ পৰিল । মূৰ্ত্তি নিৰ্মাণৰ কাম আধাতে থাকি গ'ল । পিছত সকলোৱে বুজি পাইছিল, সেই শিল্পীজন আন কোনো নাছিল তেওঁ আছিল স্বৰ্গৰ ভাস্কৰ আৰু স্থপতি স্বয়ং বিশ্বামিত্ৰ ।

কিন্তু মূৰ্ত্তিবোৰ সৰ্চায়ে অসম্পূৰ্ণ আছিলনে ? দেখাত তেনেকুৱাই লাগে । সাধাৰণ চকুত আনকি এইবোৰ আচহুৱা যেন লাগে । কিন্তু ভক্তসকলে তাত দেখা পায় অবৰ্ণনীয় সৌন্দৰ্য আৰু স্বৰ্গীয় গাভীৰ্য ।

বিশুবসু আছিল সম্ভৱতঃ জাৰা চাৱাৰাৰ বংশধৰ যিজনে কৃষ্ণক অজানিতে বধ কৰিছিল । বিশ্ববসুৱে উপাসনা কৰা বস্তুটো আছিল সম্ভৱতঃ কৃষ্ণৰ স্মৃতি চিহ্ন । সেই স্মৃতি চিহ্ন লুকাই আছে মূৰ্ত্তিৰ ভিতৰতে । আনুষ্ঠানিকভাৱে অৱশ্যে গোপনীয়তা বক্ষা কৰি, যুগ যুগ ধৰি এই স্মৃতি চিহ্ন নতুন মূৰ্ত্তিলৈ স্থানান্তৰিত কৰা হয় । এই প্ৰথাৰ নামেই হ'ল নৱ কালেৱাৰা । ব্ৰহ্মাণ্ডৰ

ভগৱান, শ্ৰীজগন্নাথ ভক্তসকলৰ অন্যতম প্ৰধান আৰাধ্য দেৱতা আৰু স্মৰণাতীত কালৰে পৰা পুৰী, তীৰ্থযাত্ৰীসকলৰ বাবে এক পবিত্ৰ স্থান হৈ আহিছে।

দৈত্যাপতি নামেৰে জনাজাত বিদ্যাপতি আৰু ললিতাৰ বংশধৰ সকলেই হ'ল মন্দিৰৰ মূল পূজাৰী।

যোৱা বহু শতিকা জুৰি, প্ৰভু জগন্নাথ সম্পৰ্কে অনেক উপাখ্যান প্ৰচলিত হৈ আহিছে। ইয়াৰে এটা হ'ল বথ যাত্ৰা আৰু পুৰীৰ বজা জড়িত থকা কাহিনী।

বহু দিনৰ আগতে পুৰুষোত্তমদেৱ নামৰ কলিংগৰ এজন যুৱৰাজে বিশাল দেশখন চাবলৈ পুৰীৰপৰা যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে।

তেওঁ অনেক গাঁও আৰু নগৰ অতিক্ৰম কৰিলে। অৱশেষত তেওঁ দক্ষিণৰ পুৰণি বিশাল মহানগৰ কাঞ্চীত উপস্থিত হ'লগৈ। বজাই তেওঁৰ অভ্যৰ্থনাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে।

বজাৰ পদ্মাৱতী নামৰ এগৰাকী দুহিতা আছিল। পুৰুষোত্তমদেৱ পদ্মাৱতীৰ সৌন্দৰ্য আৰু ব্যৱহাৰত মোহিত হ'ল। যুৱৰাজে আৰু কিছুদিন পদ্মাৱতীৰ সান্নিধ্যত থাকিব খুজিছিল যদিও দেউতাক অসুস্থ হৈ পৰা বুলি বাতৰি পালে। যুৱৰাজ ততাতৈয়াকৈ পুৰীলৈ ঘূৰি আহিল।

বৃদ্ধ বজাৰ মৃত্যু হ'ল আৰু পুৰুষোত্তমদেৱ সিংহাসনত আৰোহণ কৰিলে। ৰাজকুমাৰী পদ্মাৱতীক বিবাহ কৰিবলৈ ইচ্ছুক বুলি বজাই কাঞ্চালী এজন বাৰ্তাবাহক পঠিয়ালে।

এই বাৰ্তা পাই কাঞ্চীৰ বজা আনন্দিত হ'ল। তেওঁ তৎক্ষণাত তেওঁৰ এজন মন্ত্ৰীক পুৰীলৈ পঠিয়ালে। সেই সময়ত পুৰীত প্ৰভু জগন্নাথৰ বথ যাত্ৰাৰ সময় হৈছিল। পৌৰাণিক আচাৰ বিধি মতে বথ ঘিটো পথেদি টানি লৈ যোৱা হয়, সেই পথ কলিংগৰ বজাই নিজে পৰিষ্কাৰ কৰি যায়। ইয়াৰ ভাৱাৰ্থ এইয়েই আছিল যে আনকি পৰাক্ৰমী বজাও আৰাধ্য দেৱতাৰ সাধাৰণ শিষ্যহে।

দূৰ্গাযাত্ৰীয়ে কাঞ্চীৰ মন্ত্ৰীয়ে এই প্ৰথাক সহজভাৱে লব নোৱাৰিলে। কাঞ্চীলৈ উভতি গৈ তেওঁ বজাক ক'লে যে এজন জামাদাৰ বজালৈ ৰাজকুমাৰীক বিয়া দিয়াটো বৰ মৰ্যাদা হানিকৰ কথা হ'ব। মন্ত্ৰীৰ মতামতৰ সৈতে কাঞ্চীৰ বজাই সন্মতি প্ৰকাশ কৰিলে।

এই বাতৰি পাই পুৰুষোত্তমদেৱ খঙত অগ্নিশৰ্মা হ'ল আৰু তেওঁ কাঞ্চী আক্ৰমণ কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত কৰিলে। কিন্তু যুদ্ধত তেওঁ বেয়াকৈ পৰাজিত হ'ল। তেওঁ পুৰীলৈ ঘূৰি আহিল। একেৰাহে কেবা দিন ধৰি তেওঁ মন্দিৰত আৰাধ্য দেৱতাক উপাসনা কৰিলে। অৱশেষত কাঞ্চীত আৰু এটা অভিযান চলাবলৈ পৰামৰ্শ দিয়া তেওঁ এটা দেৱবাণী শুনিলে।

পুৰুষোত্তমদেৱে তেওঁৰ সৈন্যবাহিনীক পুনৰ সংগঠিত কৰি কাঞ্চী অভিযানত ওলাল। চিন্তা হ্ৰদৰ পাৰত এগৰাকী বৃদ্ধাই তেওঁক বখাই দিলে। বৃদ্ধাই ক'লে, “চোৱাঁ বোপাই, আজি কেইদিনমানৰ আগেয়ে এজন শুক্লবৰ্ণ আৰু এজন কৃষ্ণবৰ্ণ দুজন আৰোহীয়ে মোৰ

পৰা দুকাপ দৈ খাইছিল। মই ইয়াৰ মূল্য বিচাৰোতে তেওঁলোকে মোক এই আঙঠিটো দি কৈছিল যে যিজন তকণ পুৰুষে তেওঁলোকক অনুসৰণ কৰিব সেইজন তকণ পুৰুষেই হেনো এই আঙঠিটো দেখুৱালে মোক মোৰ প্ৰাপ্য পইচা দিব। বজাই বুজি পালে। এই আঙঠিটোৱেই

আছিল প্ৰভু জগন্নাথৰ হীৰাৰ আঙঠি। তেওঁ অনুমান কৰিলে যে বৃদ্ধই কোৱা সেই আৰোহী দুজন প্ৰভু জগন্নাথ আৰু বলভদ্ৰৰ বাহিৰে আন কোনোৱেই হ'ব নোৱাৰে।

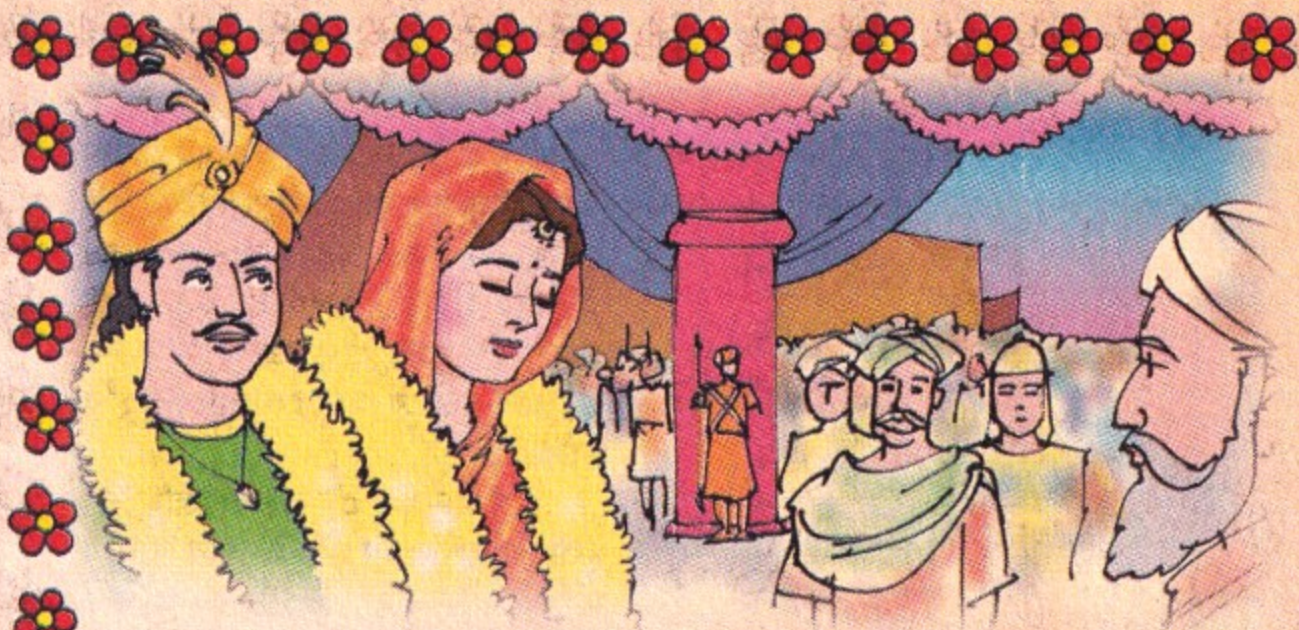
মণিকা নামৰ এই বৃদ্ধাক বজাই দৈৰ মূল্য হিচাপে এখন গাঁও উপহাৰ দিলে। মণিকাপাটনা নামৰ এই গাঁওখন আজিও আছে। এই কথা কোৱা নিষ্প্ৰয়োজন যে কাঞ্চীৰ যুদ্ধত পুৰুষোত্তমদেৱে জয়লাভ কৰিছিল। কাঞ্চীৰ বজা তেওঁৰ হাতত বন্দী হৈছিল। পুৰুষোত্তমদেৱে অৱশ্যে বজাক সন্মান দেখুৱাই মুকলি কৰি দিছিল। অৱশ্যে তেওঁ শুদাই এৰা নাছিল পদ্মাৱতীক, যাক বন্দী কৰা হৈছিল।

সকলোৱে আশা কৰিছিল যে বজাই বাজকুমাৰীক বিবাহ কৰাব। কিন্তু বজাই তেওঁৰ বৃদ্ধ মন্ত্ৰীক মাতি আনি নিৰ্দেশ দিছিল “বাজকুমাৰীক বিবাহ কৰিবলৈ এজন জামাদাৰ বিচাৰি আনক।”

দুখত ভাগি পৰা বাজকুমাৰীয়ে এজন জামাদাৰৰ ওচৰত তেওঁক সমৰ্পণ কৰা দিনটোলৈ অপেক্ষা কৰি থাকিল।

সেইবাবে বথ-যাত্ৰাৰ সময় হৈছিল। বজা পুৰুষোত্তমদেৱে হাতত এটা সোণৰ ঝাড়ু লৈ পথ পৰিষ্কাৰ কৰিবলৈ আহিছিল। সেই সময়তে এখন কৰুণাময় হাতে তেওঁক স্পৰ্শ কৰিলে। পোন হৈ বজাই পিছলৈ ঘূৰি চালে। বজাই দেখিলে, তেওঁৰ বৃদ্ধ মন্ত্ৰীয়ে তেওঁৰ ফাললৈ চাই হাঁহি আছে। পিছ মুহূৰ্ততে মন্ত্ৰীৰ নিৰ্দেশক্ৰমে মুখ ঢাকি

যোৱা এগবাকী গাভৰু আগবাঢ়ি আহি বজাক মালাদান কৰিলে।

“মহাৰাজ, ৰাজকুমাৰী পদ্মাৱতীক বিবাহ কৰিব পৰা এজন জামাদাৰৰ সন্ধান কৰিবলৈ আপুনি মোক নিৰ্দেশ দিছিল। এই মুহূৰ্ত্তত আপুনিও জানো এজন জামাদাৰ নহয়। পদ্মাৱতীৰ বাবে ইয়াতকৈ আৰু সুযোগ্য বৰ মইনো আৰু ক’ত বিচাৰি পাওঁ?”

তৰুণ ৰজা বাকবন্ধ হ’ল। জ্ঞানী মন্ত্ৰীৰ ইংগিতত তেওঁও পদ্মাৱতীক মালাদান কৰিলে। পদ্মাৱতী হ’লগৈ কলিংগৰ ৰাণী।

উৰিষ্যা পৰ্যটন – বিশদ তথ্যসূচী (জুলাই – ডিচেম্বৰ ২০০৩)

মেলা উৎসৱৰ নাম	তাৰিখ আৰু মাহ	এই উৎসৱ পালন কৰা মূল ঠাই
জ্ঞান যাত্ৰা	১৪ জুন	পুৰী
বথ যাত্ৰা	১ জুলাই	পুৰী, কেন্দ্ৰপাৰা, ৰাডীপাৰা
বহুধা যাত্ৰা	৯ জুলাই	পুৰী, কেন্দ্ৰপাৰা, ৰাডীপাৰা
দুৰ্গা পূজা	২-৫ অক্টোবৰ	কটক
গজলক্ষ্মী পূজা (কুমাৰ পূৰ্ণিমা)	৯ অক্টোবৰ	ধেনকানাল চহৰ
অনল নৱমী	২ নৱেম্বৰ	সাক্ষী গোপাল
বড়া ওশা	৭ নৱেম্বৰ	ঢালেশ্বৰ
ৰালি যাত্ৰা	৮ নৱেম্বৰ	কটক, পাৰাঘীপ, কোনাৰক আৰু ৰালুগাঁও
পৰব (জনজাতীয় উৎসৱ)	৬-১৮ নৱেম্বৰ	কাৰাপুট
সমুদ্ৰ তীৰৰ উৎসৱ	২৩-২৭ নৱেম্বৰ	পুৰী
কোনাৰক নৃত্য উৎসৱ	১-৫ ডিচেম্বৰ	কোনাৰক

পুৰীলৈ কেনেকৈ যাব? জগন্নাথ মন্দিৰ আৰু কৰ্ষিক বথ যাত্ৰাৰ বাবে প্ৰসিদ্ধ পুৰী স্থলপথেৰে ভূৱনেশ্বৰৰ পৰা ষাঠি কিলোমিটাৰ আৰু কোনাৰকৰ পৰা ৩৫ কিলোমিটাৰ নিলগত অৱস্থিত। ক’লকাতা, দিল্লী, আহমেদাবাদ আৰু তিৰুপতিৰ পৰা ইয়ালৈ পোনপটীয়া বেল সংযোগ আছে। থকা মেলাৰ সুবিধা বা অন্যান্য কথা জানিবলৈ যোগাযোগ কৰিব পৰা যায় এই ঠিকনাত : উৰিষ্যা পৰ্যটন বিকাশ নিগম, পান্থনিৱাস বা পুৰী পৰ্যটক কাৰ্যালয়।

Touch Orissa to feel India

Culture

Flowing through the arteries of Orissa, is the living and continuing culture of India... its varied expressions and its rich variety. The very stones speak of the unique history of the nation. The temple-culture condenses the quintessence of India. Whether it is the sacred environs of Lord Jagannath temple, or the eroticism of Konark's Sun temple, the wondrous caves of Jainism or the mystical monasteries of Buddhism, the paintings of folklore or the weaver's magic... Orissa speaks eloquently of a living past and continuing present. The rhythmic and exotic classical 'Odissi dance' evolved from the cult of the 'devadasis' or female temple dancers reverberates not only within the portals of the nation, but also echoes on foreign shores too. Folk dances like the 'Chhow' or the 'Sambalpuri' dance and tribal dances like the 'Ghumura' & 'Paraja' can set any soul ablaze. Indigenous theatre in the form of 'Prahalaad-Nataka' or the 'Dhanuyatra' are expressions of the 'Indianness of India'. Fairs like the 'Bali Jatra' remind us of our ancient maritime links with Bali. And to crown it all is our universally-acclaimed 'Rathayatra' of Lord Jagannath which has infected the world. So... sure and true flows the Orissan culture reflecting the Indian Culture.

Visit Orissa - Experience India.

Orissa
The Soul of India

For more information contact: Director, Tourism; Paryatan Bhavan; Bhubaneswar-751014, Orissa, India
Tel: (0674) 2432177, Fax: (0674) 2430887, e-mail: ortour@sancharnet.in, website: www.orissa-tourism.com
Tourist Offices at: **Chennai:** Tamilnadu Tourism Complex, Ground Floor, Near Kalaivanar Arangam Wallajah Road, Chennai - 600002, Ph: (044) 25360891, **Kolkata:** Utkal Bhawan 55, Lenin Sarani, Pin-700013
Tel: (033) 22443653, **New Delhi:** Utkalika, B/4 Baba Kharak Singh Marg, Pin - 110001, Telefax (011) 23364580

Rathayatra

1ST JULY, 2003
THE EXPERIENCE OF A LIFETIME.

impact_creative@yahoo.com

Welcome to the grand roadshow. Welcome to the frenzy, the ecstasy and the grandeur that is Rathayatra. It throws up a vibrant and captivating display of age-old tradition, mythology, culture and lore of Orissa. The divine journey proceeds down Puri's Broadway every year with the idols of Lord Jagannath, His brother Balabhadra and His sister, Subhadra travelling in three gigantic chariots, borne on 16 enormous wheels. Millions of devotees heave at the ropes to draw their Gods' chariots. This 1st July, 2003 the divine rathas will roll out again in their full regalia. Be at Puri to witness this magnificent pageant of life!

ORISSA
The soul of India

For more information contact : Director, Tourism, Paryatan Bhawan, Bhubaneswar 751014 Ph. : (0674) 432177, Fax : (0674) 436887 e mail : ortour@sanchamel.in website : orissa-tourism.com

Chennai : Tamilnadu Tourism Complex, Gr. floor, Near Kalaimanar Arangan, Wallajah Road, Chennai 600002, Telefax: (044) 5360891

Kolkata: Utkal Bhawan, 55 Laxmi Sarani, Pin : 700013, Ph. : (033) 23443653, New Delhi : Utkalika, B4 Baba Kharak Singh Marg, Pin : 110001, Telefax: (011) 23364580.

সংবাদ বিচিত্ৰা

কুকুৰৰ বাবে স্বাস্থ্য নিবাস

টকিঅ'ৰ লোকসকলে তেওঁলোকৰ পোহনীয়া কুকুৰাবোৰ যাতে প্ৰয়োজনতকৈ বেছি ওজনৰ নহয়, তাৰ বাবে বিশেষভাৱে চকু দিয়ে। কেইজনমান উদ্যমী লোকে কুকুৰৰ বাবে স্বাস্থ্য নিবাস খুলি এই লোকসকলক সহায় কৰিবলৈ আগবাঢ়িছে। ইয়াত থকা সুবিধাবোৰৰ ভিতৰত আছে ট্ৰে'ডমিল আৰু আনকি বাথটাব। ট্ৰে'ডমিলত দৌবাৰ পাছত

কুকুৰবোৰে ভালকৈ বাথটাবত গা ধোৱাৰ ব্যৱস্থা আছে।

ইয়াত দৰাচলতে চিকিৎসা বিষয়ক স্নানৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। তাৰ পিছতে কৰোৱা হয় সুগন্ধী পানীত স্নান আৰু ইয়াৰ পিছত চাহপাতৰ আৰু চাইপ্ৰেছৰ তেল দেহত সানি দিয়া হয়। ইংৰাজী ভাষাতে এনেয়ে নকয় প্ৰতিটো কুকুৰৰে এটা দিন আহে।

মাত্ৰ বাৰ ঘণ্টাতে ছপা হোৱা কিতাপ

যোৱা ২৩ এপ্ৰিল বিশ্ব গ্ৰন্থ দিৱসৰ দিনা এটা জাৰ্মান প্ৰকাশন গোষ্ঠীয়ে ইতিহাস ৰচিলে বুলিব পাৰি। পুৰা ৭ বাজি ৪৫ মিনিটত ৪০ জন লেখকক এটা বিষয় দি দিয়া হ'ল। ১২ ঘণ্টাৰ পাছত অৰ্থাৎ সন্ধ্যা ৭ বাজি ৪৫ মিনিটত কিতাপখন দহখন মহানগৰীলৈ পঠিওৱা হয় বিক্ৰী আৰু বিতৰণৰ বাবে। সেই ১২ ঘণ্টা সময়ত, কিতাপখন লেখা হৈছিল, কম্প'জ কৰা হৈছিল, ছপা কৰোৱা হৈছিল আৰু বন্ধোৱা হৈছিল। আগকথাকে ধৰি কিতাপখনৰ মুঠ পৃষ্ঠা আছিল ১০০। এই প্ৰচেষ্টাৰ গুৰি ধৰোতা ষ্টিফটুঙ লেচেনে মানুহৰ পঠন ৰাচিৰ উন্নতি ঘটাব খুজিছিল, আৰু বিশ্ব ৰেকৰ্ডৰ নামত হাবাথুৰি খোৱা নাছিল।

মেঘালয়ৰ এটি লোক কাহিনী

মেঘালয়, যাৰ অৰ্থ হ'ল মেঘৰ আবাস, প্ৰকৃতি দেৱীৰ উদাৰতাৰ চানেকি। হিমালয় পৰ্বতমালাৰ সৰু সৰু পাহাৰেৰে পৰিবেষ্টিত এইখন ৰাজ্যৰ বৈশিষ্ট্য হ'ল প্ৰচুৰ বৰষুণ আৰু সূৰ্যৰ পোহৰ, সুউচ্চ সমভূমি, থিয় গৰ্জনমুখৰ জলপ্ৰপাত, নিৰ্মল পানীৰ নদী আৰু সৰ্পিল জান-জুৰি।

উত্তৰ আৰু পূব দিশত অসমে তথা দক্ষিণ আৰু পশ্চিম দিশত বাংলাদেশে মেঘালয়ক ঘেৰি আছে। অসমৰপৰা বিচ্ছিন্ন কৰি গঠন কৰা মেঘালয়ে ১৯৭২ চনৰ ২১ জানুৱাৰীত পূৰ্ণাঙ্গ ৰাজ্যৰ মৰ্যাদা পায়।

ৰাজধানী শ্বিলং ১৯৭২ চন পৰ্যন্ত অসমৰ ৰাজধানী আছিল। বৃটিছে সদায় ইয়াক গ্ৰীষ্মকালীন বিনোদন কেন্দ্ৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। সমুদ্ৰপৃষ্ঠৰ পৰা ১৪৯৬ মিটাৰ উচ্চতাত শ্বিলং অৱস্থিত। ইয়াৰ উচ্চতাৰ বাবে শ্বিলং প্ৰাচ্যৰ ঝটলেণ্ড নামেৰেও জনাজাত।

মেঘালয়ৰ জনসংখ্যা হ'ল ২,৩০৬,০৬৯ আৰু ৰাজ্যখনৰ মাটিকালি ২২,০০০ বৰ্গ কিলোমিটাৰ। প্ৰধান ভাষাসমূহ হ'ল খাচী, গাৰো আৰু ইংৰাজী যিটো ভাষা আটাইবোৰ চৰকাৰী কাম-কাজত ব্যৱহৃত হয়।

গাহৰিৰ ভয়ত বাঘৰ ফৰিং-চিটিকা

গাহৰিক সাধাৰণতে বৰ লেতেৰা জন্তু বুলি গণ্য কৰা হয়। কিন্তু পুৰণি কালত গাহৰি এনেকুৱা নাছিল। অৰণ্যৰ আনবোৰ জন্তুৰ দৰেই গাহৰিও পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্ন আছিল। গাহৰিনো দেখাত কেনেকৈ লেতেৰা-পেতেৰা হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে এই লৈ এটা আকৰ্ষণীয় কাহিনী আছে।

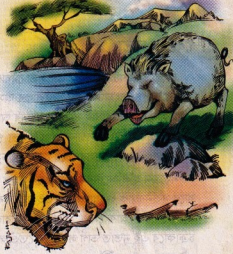
মেঘালয়ৰ অৰণ্যত আটাইবোৰ জন্তুৱে মিলাপ্ৰীতিৰে বাস কৰিছিল। আটাইবোৰ জন্তুৰ বাবে অৰণ্যত প্ৰচুৰ পৰিমাণে খাদ্যবস্তু মজুত আছিল।

এদিন এটা বাঘ চিকাৰত ওলাল। বহুতো জন্তুক বধ কৰি সি পেট ভৰাই খালে। তাৰ পাছত বাঘটো খোৱা পানীৰ সন্ধানত ওলাল। কিছু সময় ঘূৰাৰ পাছত সি অৰণ্যত এটা ঘুলি দেখা পালে আৰু পানী খাবলৈ বুলি সেইখিনি পালেগৈ।

সেই সময়তে আকৌ বহুত সময় প্ৰখৰ ব'দত আৰু বোকাত খেলি উঠি ভাগৰি পৰা এটা অকণমানি গাহৰি পোৱালিয়েও ঘুলিটোত পানী খাই আছিল। বাঘটো ওচৰ চাপি অহা দেখি গাহৰি পোৱালিটো ভয়ত থৰহৰি কম্পমান হ'ল। তাৰ পেটতে হাত-ভৰি লুকাল কাৰণ পলাই যোৱাৰো কোনো উপায় নাছিল।

পিছে পিয়াহত অঠ-কঠ শুকোৱা বাঘে পোৱালিটোলৈ চকুৱেই দিয়া নাছিল। ততালিকে সি ঘুলিৰ পানীত মুখ দি পানী খোৱাত লাগিল। পিছে ঘুলিৰ বোকা পানীখিনিৰপৰা এটা ভয়ানক দুৰ্গন্ধ ওলাইছিল। গাহৰি পোৱালিটোৰ গাত লাগি থকা বোকাই পানীখিনি লেতেৰা কৰি তুলিছিল। পানীখিনি ইমানেই গেলা গোন্ধাইছিল যে আন এটা ঘুলি বিচাৰি ল'ও বুলি বাঘটো মুহূৰ্ততে তাৰপৰা গুচি গ'ল।

অকণমানি গাহৰিটোৱে কি ঘটিলে টলকিবই নোৱাৰিলে। কিন্তু সিও জানো অলপ পানীৰ মাছ, ভাবিলে তাৰ ভয়তে বনৰ বজা বাঘ পলাল। নহ'লে এনে লৰালৰিকৈ গুচি যোৱাৰ আন কি কাৰণ হ'ব পাৰে?

গাহৰি পোৱালিটোৱে এতিয়া অনুভৱ কৰিলে তাৰ যেন হাতীৰ সমান বল। সি বাঘটোক পাছে পাছে খেদি গৈ ক'লে, “হেবা কাপুকু, ঘূৰি আহি মোৰ লগত

ৰাজ্যখনৰ অধিবাসীসকলৰ বিষয়ে

মেঘালয় ইয়াৰ বৰ্ণাঢ্য অধিবাসীসকলৰ বাবে বিখ্যাত। এই ৰাজ্যৰ মূল জনজাতিসকল হ'ল খাচী, গাৰো আৰু জয়ন্তীয়া। তেওঁলোকৰ অনন্য বৈশিষ্ট্য আছে।

বোৱা কটা এই জনজাতীয় লোকসকলৰ মাজত পুৰণি কালৰেপৰা জনপ্ৰিয়। কাপোৰ বোৱা আৰু বাছেট বনোৱাত তেওঁলোকৰ দক্ষতাৰ তুলনা নাই। গাৰো আৰু জয়ন্তীয়া সকল বৰ দক্ষ শিপিনী আৰু ইয়াৰ বাবে গোটেই দেশতে তেওঁলোকৰ সুখ্যাতি আছে।

লোক নৃত্য

বাংলা বা এশটা ঢোল লৈ কৰা নৃত্য মেঘালয়ৰ গাৰো জনজাতিৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ সংস্কৃতি । ই তেওঁলোকৰ অসুবিধাবোৰ দূৰ হোৱাৰ কথাৰে সূচায় । ই শস্যৰ ভাল উৎপাদনৰ আগজাননী । সাধাৰণতে নৱেম্বৰ মাহত চটয়োঙ বা উৰ্বৰতাৰ দেৱতাৰ সন্মানাৰ্থে এই নৃত্য প্ৰদৰ্শন কৰা হয় । বঙ-বিৰঙৰ পোচাক পিন্ধি ডেকা আৰু বৃদ্ধই, ঢোলৰ চেৰে চেৰে এই নৃত্য কৰে ।

নংক্ৰেম হ'ল অক্টোবৰ বা নৱেম্বৰ মাহত খাচী লোকসকলে কৰা নৃত্য । ভাল উৎপাদনৰ বাবে সৰ্বনিয়ন্ত্ৰক ধন্যবাদ জনাই এই নৃত্য কৰা হয় । মুকলি ঠাইত এই নৃত্য কৰা হয় । সুন্দৰ পাটৰ পোচাক আৰু সোণ, ৰূপ তথা পোৱাল মণিৰ অলংকাৰ পৰিধান কৰি মহিলাসকলে চক্ৰাকাৰে এই নৃত্যত ভাগ লয় আৰু তেওঁলোকক ঘেৰি থকা আন এটা চক্ৰত পুৰুষসকলে এই নৃত্য কৰে । বাঁহী আৰু ঢোলৰ তালে তালে এই নৃত্য কৰা হয় ।

এঘৰা লাগি নোচোৱাহি কিয় ? এনেকৈ পলাইছা কিয় ?”

চিকা মাৰি হাত গোন্ধোৱাৰ ইচ্ছা বাঘটোৰ নাছিল । পিয়াহত অষ্ঠ-কষ্ঠ শুকাই যোৱা বাঘটোৱে পানী খাবলৈ উদ্ভাৱল হৈছিল । সি সামান্যকৈ মূৰটো ঘূৰাই উত্তৰ দিলে, “আজি

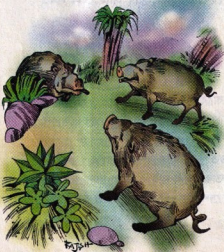
মই তোৰ লগত যুদ্ধ নকৰো । কাইলৈ একে সময়তে ইয়ালৈ আহিবি । তেতিয়া দেখা যাব।”

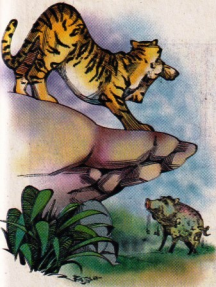
গাহৰি পোৱালিটোৱে ভাবিলে যে বাঘে ভয় খাইছে তাৰ লগত যুদ্ধখন এবাই চলিছে । গপতে সি গঙাটোপ হ'ল ।

খৰ-খেদাকৈ ঘৰলৈ উভতি সি তাৰ বন্ধু আৰু আত্মীয়সকলৰ আগত বৰ বৰ কথাৰে ক'লে, “মোলৈ আনকি বাঘেও ভয় কৰে । মইয়েই হাবিৰ ৰজা হ'বলৈ ওলাইছো ।”

পৰিয়ালৰ সকলোকে মাতি আনি সি গোটেই ঘটনাটো আদ্যোপান্ত বিৱৰি ক'লে । ডাঙৰবোৰে দেখিলে কথা বিষম । ঘূলিৰ পানী নাখাই বাঘটো লৰালৰিকৈ সেই ঠাই এৰি কিয় গুচি আহিল সেই কথা বুজিবলৈ সিহঁতৰ অসুবিধা নহ'ল । তাৰ মুখামিৰ কাৰণে আটাইয়ে পোৱালিটোক গালি-শপনি দিলে ।

গাহৰি পোৱালিটোৱে এতিয়াহে বুজি পালে যে বাঘক যুঁজলৈ মাতি সি কিমান ভুল কাম

কৰিলে ? ভয়তে তাৰ মুখৰ মাত হবিল । তাৰ বুজিবলৈ বাকী নাথাকিল যে কাইলৈ তাক মাৰি বাঘে টকালি পাৰি খাব ।

পিছে পোৱালিটোৰ অৱস্থা দেখি তাৰ ককাদেউতাকৰ তালৈ পুতৌ জাগিল । পোৱালিটোৰ জীৱন ৰক্ষা কৰিবলৈ ককাকে কিবা এটা কৰাৰ কথা ভাবিলে । তেওঁ এটা বুদ্ধি উলিয়ালে । নাতিয়েকক কাকক গাহৰিয়ে বুজাই দিলে, “কথা দিয়া মতেই তই কাইলৈ পুৱা বাঘটোক লগ ধৰ । নহ’লে বাঘটো নিজেই ইয়ালৈ আহি আমাৰ গোটেইমখাকে সিপুৰী পোৱাৰগৈ । কিন্তু তাক লগ পোৱাৰ আগতে, লেতেৰা ঠাই এটুকুৰাত তই ভালকৈ বাগৰি লবি যাতে তোৰ গাৰপৰা এটা সাংঘাতিক দুৰ্গন্ধ ওলায় ।

পিছদিনা নিচেই পুৱাতে অকণমানি গাহৰিটোৱে ককাকৰ পৰামৰ্শ মানি ধূলি, বোকা, হাতীৰ মল মুঠতে অৰণ্যত পোৱা আটাইবোৰ বেয়া বস্তুতে বাগৰি নিজৰ গাটো

লেতেৰা কৰি ল’লে । এইবাৰ সি বাঘৰ ওচৰলৈ ওলাল । ইফালে গাহৰি পোৱালিটোৰ কথা ভাবি বাঘৰ জিভাৰ পানী পৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল । যুঁজত মাৰি গাহৰিটো খাবলৈ কেনে সুস্বাদু হ’ব সেই চিন্তাতে বাঘ আপোনপাহৰা হ’ল ।

পিছে পোৱালিটো ওচৰলৈ আহোতেই বাঘৰ যেন ৰমিহে হ’ব, “হেৰ’ কি ভেকেটা-ভেকেট তোৰ এই শৰীৰটো ! অওক ।” সচাকৈয়ে বাঘৰ ওকালি আহিল ।

“তুমি মতা কাৰণেহে মই তোমাৰ সৈতে এখুন্দা লাগো বুলি আহিলো । মই মোৰ ককাকেউতাৰ পৰা মুষ্টিযুদ্ধৰ ভাল দুটামান কৌশল শিকি লৈছো,” এইবুলি কৈ গাহৰি পোৱালিটো বাঘৰ আক ওচৰলৈ আহিল ।

গাহৰি পোৱালিৰ গাৰপৰা অহা দুৰ্গন্ধবাঘে আক সহ্য কৰিব নোৱাৰিলে । তাৰ মূৰ ঘূৰাই গ’ল ।

“যা বুলিছো নহয় যা । মোৰ ওচৰলৈ নাহিবি ।” বাঘটোৱে গুজৰি-গুমৰি ক’লে ।

গাহৰি পোৱালিটোৱে যেন তাৰপৰা যাবহে খোজা নাই তেনেকুৱা অভিনয় কৰিলে । “পিছে আমাৰ যুদ্ধখন কি হ’ব ?” সি সুধিলে ।

“কত মৰ মৰগৈ যা । মই তোৰ লগত যুদ্ধ নকৰো ।” সেই অস্বস্তিকৰ গোন্ধটোৰপৰা পৰিত্ৰাণ পাবলৈ বাঘটোৱে চিঞৰি উঠিল ।

বাঘৰ মুখৰপৰা সাৰি অহাৰ বাবে কণমানি পোৱালিটোৰ আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হ’ল ।

ঘৰলৈ আহি অকণমানি পোৱালিটোৱে আক লগতে তাৰ পৰিয়ালক গাহৰিবোৰে বুজি পালে যে লেতেৰাকৈ থাকিব পাৰিলে কেতিয়াবা সহায়হে পোৱা যায় । সেইদিনাবেপৰা নিজৰ ঘৰ এৰি বাহিৰলৈ ওলাই অহাৰ আগতে গাহৰিয়ে লেতেৰা ঠাইত নিজৰ গা ঘঁহাই আহিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে । আজিও যোৱা নাই গাহৰিৰ সেই অভ্যাস ।

ভাগ্যৰ মেৰপাক

বতনপুৰ গাঁৱত ব্ৰজেন আৰু নবেন নামৰ দুজন যুৱক আছিল। ল'ৰালি কালৰেপৰা তেওঁলোক নলেগলে লগা বন্ধু আছিল। দুয়ো মধ্যবিত্ত পৰিয়ালৰ আছিল। ব্ৰজেন বৰ শান্ত আৰু সৰবৰহী স্বভাৱৰ আছিল। কিন্তু নবেনৰ স্বভাৱ ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ বিপৰীত আছিল। পৰিচিত-অপৰিচিত সকলো লোককে বিপদত পেলাই তেওঁ বৰ আনন্দ পাইছিল। আন মানুহক দুখ দি তেওঁ তৃপ্তি লভিছিল।

সেই বছৰ ৰাজধানীত এখন আনন্দ মেলা হোৱাৰ কথা তেওঁলোকে গম পালে। মেলাত অনেক ৰঙ-বহুইচৰ সুবিধা আছে বুলি শুনি তেওঁলোক এদিন ৰাজধানীলৈ ওলাল। যাত্ৰা আৰম্ভ কৰাৰ আগতে নবেনে ব্ৰজেনক ক'লে, “বহুত দিনৰ মূৰত আমি ৰাজধানীলৈ যাম। বাটতে কিমান বিচিত্ৰ ঘটনাৰ সমুখীন হ'ও কোনে জানে? যিয়েই

নহওক মানুহে যাতে জানিব নোৱাৰে আমি কোন আৰু আমাৰ নাম কি? তাৰ মনত থাকিবনে?”

ব্ৰজেনে কথাটো বৰ ভাল পোৱা নাছিল যদিও সন্মতিত মূৰ দুগিয়ালে। দুপৰীয়াৰ আগে আগে তেওঁলোক সুবৰ্ণপুৰ গাঁৱৰ চাৰিসীমা পালেগৈ। সেই সময়ত দুয়োৰে বৰ ভোক লাগিছিল। তেওঁলোক ওচৰৰে এটা জুপুৰীলৈ সোমাই গ'ল। তাত এগৰাকী বুঢ়ী মানুহ বাস কৰিছিল। এই পৃথিৱীত বুঢ়ীৰ আত্মীয় কুটুম্ব কোনো নাছিল।

ব্ৰজেনে তেওঁক ক'লে, “আইতা, আমি আনন্দ মেলা চাবলৈ ৰাজধানীলৈ আহিছোঁ। বৰ ভোক লাগিছে, কিবা অলপ খাবলৈ পাম নেকি? আপোনাক তাৰ বিনিময়ত আমি যি পাবো দিম।”

“কিয় নাপাবা বোপাই। বহাচোন, অলপ আৰাম কৰা” এইবুলি কৈ বুঢ়ী পাকঘৰত

সোমাল । দহ-পোন্ধৰ মিনিটৰ পাছতে বুঢ়ীয়ে দুয়োৰে বাবে খোৱা সজাই আনিলে ।

হাত-মুখ ধুই তেওঁলোক খাবলৈ বহিল । বুঢ়ীয়ে বনোৱা তৰকাৰী বৰ সুস্বাদু আছিল । দুয়ো পেট ভৰাই খালে ।

তাৰপৰা যোৱাৰ আগতে ব্ৰজেনে বুঢ়ীৰ হাতত টকা দহটা দি ক'লে, “আইতা, আপোনাৰ খাদ্য কেনে সুস্বাদু । আমি আজীৱন এই উপকাৰৰ কথা পাহৰিব নোৱাৰিম । ৰাখি থওকচোন এই সামান্য কিবা এটা ।”

বুঢ়ীয়ে ক'লে, “ক্ষুধাত থকাজনক অন্ন দিব পৰাতকৈ ডাঙৰ পুণ্য আন একো হ'ব নোৱাৰে । কিবা দি মোক লাজ নিদিবা । পিছে আজি বহুদিন ধৰি মই এটা সমস্যাত ভুগি আছে ।”

“ক'ওক আইতা, কি সমস্যা । কিজানি আমি সহায় কৰিব পাৰোৱেই বা ।” ব্ৰজেনে ক'লে ।

“আজি কিছুদিন ধৰি মই প্রচণ্ড কঁকালৰ বিষত ভুগি আছে । কোনো বৈদ্যৰ হতুৱাই চিকিৎসা কৰোৱাৰ সামৰ্থ্য মোৰ নাই । ইমানখিনি টকা মই ক'বপৰা পাম ? এই বিষৰপৰা হাত সৰাৰ কিবা কৌশল তোমালোকে জানা যদি কোৱা বোপাই ।” বুঢ়ীয়ে ক'লে ।

নৰেনে দেখিলে বুঢ়ীক বিপদত পেলোৱাৰ এইটোৱেই সুবৰ্ণ সুযোগ । সি ক'লে, “আপোনাৰ কঁকালৰ বিষ দূৰ কৰাৰ সুন্দৰ উপায়ৰ কথা মই জানো । আপোনাৰ জুপুৰীৰ পিছফালে যিজোপা তেতেলী গছ আছে, তাৰ ডাল এটাতে এডাল ৰচী লগাই লওক । ৰচীডালৰ আনটো মূৰ আপোনাৰ

কঁকালত বান্ধি ল'ব । দহ বাৰ ইফালে-সিফালে এনেকৈ ডুলি থাকক । এনেকুৱা কৰিলে নিশ্চয় আপোনাৰ কঁকালৰ বিষ ভাল হ'ব । ইয়াৰ পাছতো বিষটো ভাল নহলে আৰু এটা উপায় আছে । গছজোপাৰ ওচৰতে এটা দ গাত খন্দাওক । গাতটোত সোমাই ডিঙিলৈকে মাটিৰে পুতি পেলাওক আৰু চাৰি ঘণ্টা এনেকৈ থাকক । দেখিব আপোনাৰ কঁকালৰ বিষ পলাই পত্ৰং দিছে ।”

“বোপাই, তোমাৰ কৌশল বেচ অভিনৱ যেন লাগিছে । কঁকালৰ বিষটো নোহোৱা হ'লে মই তোমাৰ কথাই স্মৰণ কৰিম । বোপাই, কোৱাচোন তোমাৰ নাম কি ?”

নৰেনে মুঠেই সংকোচ নকৰি উত্তৰ দিলে, “মোৰ নাম ব্ৰজেন । বতনপুৰ গাঁৱৰপৰা আহিছো । গাঁৱৰ বৰপুখুৰীৰ পাৰতে মোৰ ঘৰ ।”

নবেনৰ এই ল'ৰা ধেমালি ব্ৰজেনে মুঠেই ভাল নাপালে। তেওঁ ধৰি ললে যে বুঢ়ীয়ে নবেনৰ কথা নিশ্চয় বিশ্বাস কৰা নাই আৰু সি শিকাই দিয়া কৌশল কেকিয়াও কামত নলগাব। ধেমালি বুলি ধৰি ল'ব ছাগৈ।

ৰাজধানীত আনন্দ মেলা ভালকৈ উপভোগ কৰি পিছদিনা তেওঁলোক নিজৰ গাঁৱলৈ উভতি আহিল।

চাঁওতে চাঁওতে দহ বছৰ পাৰ হৈ গ'ল। এদিন ব্ৰজেন আৰু নবেন গাঁৱৰ নামঘৰৰ চৌহদত বহি কথা পাতি আছিল। সেই সময়ত তাত আন মানুহো বহি আছিল। তালৈ এজন নতুন মানুহ আহি সুধিলে, “আপোনালোকে ক'ব পাৰিবনে এই গাঁৱৰ ব্ৰজেনৰ ঘৰটো কোনখিনিত?”

“মইয়েই ব্ৰজেন। আপুনি কোন? কথা কি?” ব্ৰজেনে বিনশ্ৰুতাবে সুধিলে।

মানুহজন সুবৰ্ণপুৰ গাঁৱৰপৰা আহিছিল। সুবৰ্ণপুৰ গাঁৱৰ এগৰাকী বুঢ়ীয়ে মৃত্যুৰ আগতে তেওঁৰ সমুদায় সম্পত্তি বিশ হাজাৰ সোণৰ মুদ্ৰা, পাঁচ একৰ খেতিৰ মাটি, এটা পকী ঘৰ—এই গাঁৱৰ বৰপুখুৰীৰ পাবত থকা কোনোবা ব্ৰজেনৰ নামত লিখি থৈ গৈছে। সুবৰ্ণপুৰ গাঁওৰ গাঁওবুঢ়াই এই মানুহজনৰ হতুৱাই খবৰ পঠিয়াইছে যে ব্ৰজেনে আহি যাতে বুঢ়ীৰ সম্পত্তি চমজি লয়হি।

এই কথা শুনি ব্ৰজেন আৰু নবেন আচৰিত হ'ল। তৎক্ষণাত দুয়োৰো বুঢ়ী গৰাকীৰ কথা মনত পৰিল। তেওঁলোকে ভাবি উলিয়াব নোৱাৰিলে বুঢ়ীয়ে ইমানখিনি সম্পত্তি কৰপৰা পালে।

ব্ৰজেনে পলম নকৰাকৈ সুবৰ্ণপুৰৰ গাঁওবুঢ়াক লগ ধৰিলেগৈ। তালৈ গৈহে, তেওঁ গম পালে এই গোটেই ঘটনাটো

কেনেকৈ ঘটিবলৈ পালে ?

নৰেনে শিকাই দিয়া কৌশল মতে বুঢ়ীয়ে নিজৰ ককালৰ বিষ দূৰ কৰিবলৈ তেতেলী গছৰ ডালত এডাল বচী লগাই বচীৰ আনটো মূৰ ককালত বান্ধি এদিন ডুলিবলৈ ধৰিলে । সেই সময়ত শুকান গছজোপাৰ ধোন্দৰপৰা থলথলকৈ সোনাৰ মুদ্ৰা পৰিবলৈ ধৰিলে । এই সোণৰ মুদ্ৰাখিনি সম্ভৱতঃ বুঢ়ীৰ পূৰ্বপুৰুষে লুকুৱাই ৰখা ধন আছিল । এই কৌশলেৰে বুঢ়ীৰ ককালৰ বিষ ভাল নোহোৱাত বুঢ়ীয়ে নৰেনে কোৱা দ্বিতীয়টো কৌশল প্ৰয়োগ কৰিবলৈ ওলাল । সেই কৌশল মতে দ গাঁতটো খান্দোতে বুঢ়ীয়ে ৰূপৰ মুদ্ৰাবে ভৰপূৰ তিনিটা কলহ পালে ।

বুঢ়ী এতিয়া আঢ়াৰস্তু হৈ উঠিল আৰু এজন যোগ্য চিকিৎসকৰপৰা ব্যয়বহুল চিকিৎসা লৈ নিজৰ ককালৰ বিষৰপৰা মুক্তি পালে । বুঢ়ীয়ে নিজৰ বাবে এটা সুন্দৰ ঘৰ সজালে, খেতিৰ মাটি কিনিলে আৰু অনেক বনকৰা লোক নিয়োগ কৰিলে । কেইবছৰমান তেওঁ পৰম সুখেৰে জীৱন কটালে । অলপতে তেওঁৰ মৃত্যু ঘটিছে । তেওঁৰ যিহেতু আত্মীয়-কুটুম্ব বুলিবলৈ কোনো নাছিল, সেয়েহে বুঢ়ীয়ে তেওঁৰ

গোটেইটো সম্পত্তি ব্ৰজেনৰ নামত লিখাই দিয়ালে । কিয়নো বুঢ়ীৰ মতে ব্ৰজেনৰ বাবেই তেওঁ সৌভাগ্যৰ মুখ দেখিছিল ।

নৰেনে জানি-শুনি বুঢ়ীৰ লগত ধেমালি কৰাৰ চলেৰে নিজৰ নামটো ব্ৰজেন বুলি কৈছিল । এতিয়া ভাগ্যৰ কি মেৰপাক !

ব্ৰজেনে সুবৰ্ণপুৰৰ গাঁৱবুঢ়াক সকলো কথা ভাঙি-পাতি ক'লে আৰু নৰেনকে বুঢ়ীৰ সম্পত্তি গতাই দিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে । পিছে এনে কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰি গাঁওবুঢ়াই ক'লে, “মৃতকে নিজৰ শেষ সময়ত লিখি থৈ যোৱা ইচ্ছাপত্ৰত সাল-সলনি ঘটাব নোৱাৰি । এনে কৰাটো অবৈধ ।” নিয়মানুসাৰে গাঁওবুঢ়াই গোটেই সম্পত্তি ব্ৰজেনৰ হাতত গতাই দিলে ।

নৰেনে চিন্তাগ্ৰস্ত হৈ এই গোটেই ঘটনা চাই আছিল । তেনেতে ব্ৰজেনে তাক বুজালে । “চিন্তাৰ কোনো কাৰণ নাই । তই তোৰ এই বদ অভ্যাস এৰি পেলা । অৱশ্যে ইয়াৰবাবেই বুঢ়ীৰ অন্ততঃ শেষৰ দিনকেইটা সুখেৰে গ'ল । ভাগ্যৰ লিখন নহয় খণ্ডন । আগলৈ সকলোকে তই মান-সন্মান দিবলৈ শিকিবি ।” এইবুলি কৈ ব্ৰজেনে নৰেনক সম্পত্তিৰ আধাভাগ ভাগ দি দিলে ।

ভাৰতৰ বিষয়ে জানি লোৱা

১. হিন্দু কিংবদন্তি অনুসৰি দেৱতাসকলৰ শিক্ষাগুৰুৰ নাম কি ?
ক) শুক্ৰাচাৰ্য
খ) দ্ৰোণাচাৰ্য
গ) বৃহস্পতি
ঘ) বেদব্যাস
২. 'পাই'ৰ আধুনিক মান গণনা কৰি উলিওৱাৰ কৃতিত্ব কোনজন ভাৰতীয় পণ্ডিতৰ ?
ক) আৰ্যভট্ট
খ) ভৰভূতি
গ) বৰাহমিহিৰ
ঘ) ভাস্কৰাচাৰ্য
৩. পুচা ইনষ্টিটিউট নামেৰে জনপ্ৰিয় গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠান তলৰ কোনটো বিষয়ৰ সৈতে জড়িত ?
ক) জ্যোতিৰ্বিজ্ঞান
খ) অংকশাস্ত্ৰ
গ) কৃষিবিজ্ঞান
ঘ) পৰিসংখ্যা বিজ্ঞান
৫. পূৰ্বৰ থমচন কলেজ অফ ইঞ্জিনিয়াৰিং এতিয়া এখন বিখ্যাত বিশ্ববিদ্যালয় ? কোনখন ?
ক) আমা বিশ্ববিদ্যালয়
খ) যাদৱপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়
গ) কৰকী বিশ্ববিদ্যালয়
ঘ) কাকতীয় বিশ্ববিদ্যালয়
৬. ভাৰতৰ নৃত্ত্ববিজ্ঞানৰ সৈতে তুমি তলৰ কোনজন ব্যক্তিক জড়িত কৰিবা ?
ক) ড.এ.লক্ষ্মণস্বামী মুজালিয়াৰ
খ) ড.এল.কে.অনন্তকৃষ্ণ আয়াৰ
গ) ড.অমৰ্তা সেন
ঘ) ড.আশুতোষ মুখাৰ্জী

(উত্তৰ অহা মাহত)

জুন মাহৰ উত্তৰ

১. ডেকান কুইন
২. গোলগন্ডুজ
৩. হাইদৰাবাদ
৪. চাব এডমাণ্ড হিলাৰী যিজন ১৯৫৩ চনৰ ২৯ মেইত টেনজিং নগেৰ সৈতে প্ৰথমবাৰলৈ এভাৰেষ্টত আৰোহণ কৰিছিল।
৫. মেট্ৰোপালায়াম আৰু ওটিৰ (ওডাগামাণ্ডালাম) মাজত চলা পাৰ্বত্য ৰেল ল'ক' ইঞ্জিনৰদ্বাৰা চলোৱা হয়, ছবিত দেখুৱাৰ দৰে ডিজেল বা ইলেকট্ৰিক ইঞ্জিনেৰে নহয়।
৬. ভলু

৪. এই ছবিখন উত্তৰ ভাৰতৰ এখন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপকৰ ছবি। তেওঁৰ নাম কি? বিশ্ববিদ্যালয়খনৰ নাম কি?

গণেশ

মস্ত ডাঙৰ শিল এচটা গুহাৰ মুখত আছিল। সেই শিলচটাক এটা শিলগুটি গুচোৱাদি গুচাই হাতীটো গুহাৰ ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল। অলপ পাছত দ'মে দ'মে হীৰা আৰু মণি-মুকুতা শুঁবেৰে বুটলি আনি হাতীটিয়ে সৌদামিনীক দিলে। কেৱল মণি-মুকুতাই নহয়, হাতীটিয়ে মুকুতা খচিত হাব কেইবাধাৰো তেওঁক আনি দিছিল। সৌদামিনীয়ে যিমান পাৰিলে সিমান হাব ডিঙিত পিন্ধি লোৱাৰ পাছত মণি-মুকুতা হীৰাবোৰ টোপোলাত বান্ধি লৈ গুচি যাবলৈ ইংগিত কৰিলে হাতীটিয়ে।

মণি-মুকুতা আৰু হীৰাবোৰ টোপোলাত বান্ধি লোৱাৰ পাছত হাতীটিয়ে সৌদামিনীক পিঠিত উঠাই লৈ, গভীৰ অৰণ্য পাব হৈ, কলাগীনগৰৰ ওচৰত নমাই থৈ, উভতি গ'ল।

ইমানবোৰ মূল্যবান হাব ডিঙিত পিন্ধি সৌদামিনী যেতিয়া ঘৰলৈ উভতি আহিল, তেতিয়া সৌদামিনীক দেখি কলহকণীয়ে তৰধ মানিলে। তেওঁ, অৰ্থাৎ শাহুৱেক কলহকণীয়ে সৌদামিনীৰ সৈতে সুন্দৰ ব্যৱহাৰ কৰা হ'ল, আৰু তাই কেনেকৈ আৰু ক'বপৰা ইমানবোৰ ভালৰো ভাল হাব আৰু মণি-মুকুতা পালে সেই কথা সুধিলে। সৌদামিনীৰপৰা সকলো কথা শুনাৰ পাছত কলহকণীয়ে ক'লে, “হাতীয়ে কথবেল ইমানেই ভাল পায়নে!” এই বুলি কৈ তেওঁ তৎমুহূৰ্ততে হাটলৈ গৈ অতি ভাল আৰু ডাঙৰ চাই এমোনা কথবেল কিনি লৈ আহিল।

তাৰ পাছত মণি-মুকুতা ভালকৈ ভৰাই ল'ব পৰা এটা ভাল আৰু মস্ত ডাঙৰ মোনা কাষলতিৰ তলত লৈকথবেলৰ মোনাটো

মোকো দিয়াহি সাতেসৰী
ডিঙিত পিদ্ধা মালাকেধাৰী
তেহে বুজিম বোপা তোমাৰ
গুণগবিমাৰ নাই পাৰাপাৰ
হস্তী বোপা বেগাই আহাঁ
ফস্তি মৰাৰ সমল দিয়া
বাখৰ-লাখৰ কণুকজুন
মই গাওঁ হস্তীধন ।’

কলহকণ্ঠীৰ হস্তী-ভজন শুনি হাতী দূৰৰে
কথা, এটা মাখিও তালৈ নাহিল । কিন্তু হঠাৎ
অৰণ্যৰ বুকু ফালি এক বিৰাট আকাৰৰ
বনৰজা কলহকণ্ঠীৰ আগত যমৰ দৰে থিয়
হ’লহি ।

কঢ়িয়াই লৈ সৌদামিনী যোৱা বনলৈ গ’ল ।
কিন্তু বোৱাৰীয়ে কোৱা মতে একো দেখা
নাপালে তাত । যিটো কথবেলৰ গছৰ তলত
সৌদামিনী মূৰ্ছিত হৈ বাগৰি পৰিছিল, সেই
গছজোপা বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰি
কলহকণ্ঠীয়ে এজোপা তেতেলিৰ তলতে ভৰি
মেলি বহি মোনাটোৰপৰা কথবেল উলিয়াই
লৈ গীত জুৰিলে :

‘হস্তী বোপা আহাঁচোন
কথবেলবোৰ খোৱাঁচোন
মণি-মুকুতা হীৰা আনা
পূৰোৱা মোৰ মন-বাসনা
আছোঁহি তোমাৰ বাটে চাই
আশাৰ মূৰত নিদিবা ছাই
কলহকণ্ঠী মই দুখনী
আহিছোঁ অনেক ভাৰি-গুণি
তোমাৰ মান হস্তী নাই
দেখন-শুৱন ক’তনো পাই

বাঘটোলৈ এপলক চায়েই কলহকণ্ঠীয়ে
ফেঁটা সাপৰ মূৰ ছিঙা লৰ ধৰিলে ।
বহুপৰলৈকে উষুৰা হৈ দৌৰি থকাৰ পাছত
হঠাৎ কলহকণ্ঠী উজুটি খাই বাগৰি পৰিল ।
কলহকণ্ঠী য’ত বাগৰি পৰিছিল, তাতে
আছিল এটা গুহা । লগে লগে তাই গুহাৰ
ভিতৰলৈ সোমাই গ’ল ।

গুহাৰ ভিতৰলৈ গৈ কলহকণ্ঠীৰ কণ্ঠ শুদ্ধ
হৈ পৰিল । তাইৰ চকু ঢেলুকা ঢেলুক হ’ল ।
তাইৰ দূচকুৰ আগতে বিধে - বিধে মণি-
মুকুতা-হীৰা থকা দেখি থৰযুগুতি এৰা হৈ
পৰিল তাই । তাৰ পাছত তাই বলিয়াৰ দৰে
হৈ পৰিল । দুয়ো হাতেৰে কোঁচাই মণি-
মুকুতা-হীৰা আদিৰে খচিত অলংকাৰ লগত
লৈ অহা মোনাটোত ভৰাই লৈ তাই গুহাৰপৰা
ওলাই যাবলৈ খোজ ল’লে । কিন্তু কেনে
আজৰ কথা ! সোমাই আহোঁতে গুহাৰ মুখ
খোলা আছিল, ওলাওঁতে দেখোন বন্ধ ! তাৰ

পাছত, তাইৰ পিছফালে কিবা এটা লবচৰ কৰি থকাৰ আভাস পাই তাই ঘূৰি চায়েই আৰ্তনাদ কৰি উঠিল । এজনী বিৰাট বান্ধসীয়ে তাইলৈ চাই হাঁহি আছে । তাইৰ মূলাতকৈয়ো দীঘল দাঁতবোৰ ধক্ধক্ কৰে বগা, আৰু চকুৰি টিকটিকিয়াকৈ বগা !

বান্ধসীয়ে হি হি কৈ হাঁহিলে । তাৰ পাছত বান্ধসীয়ে ক'লে, “কলহকষ্টী, তুমি তোমাৰ বোৱাৰীক ছলা-কলা কৰি মাৰিছিল। এইবাব মোৰ কথা কওঁ শুনা :

এসময়ত মই অপূৰ্ব কপৱতী আছিলোঁ । বিয়াৰ পাছত স্বামীৰ ঘৰত মই ইমানেই ভেম দেখুৱাইছিলোঁ, কথাৰে ইমানলৈ কোবাই উকুৱাই নিছিলোঁ যে সকলোৱে মোৰ নাম দিলে ‘কলহ-দুন্দুভি’ । শাহুৱেৰ হিচাপে তুমি যিমানলৈ বেয়া, মোৰ শাহুৱেৰা আছিল সিমানেই ভাল ।

কিন্তু এবছৰ পাৰ হোৱাৰ আগতেই মোৰ স্বামী ঘৰ-দুৱাৰ এৰি গুচি গ'ল । মই কিমান ভাল বোৱাৰীজনী আছিলোঁ--এই কথাৰেপৰাই তৰ উমান নিশ্চয় ল'ব পাৰিবা । গহনাপাতি পিন্ধাৰ মোৰ প্ৰচণ্ড নিচা । মোৰ এই নিচাৰ তথা ইচ্ছাৰ দাম দিবলৈ মোৰ স্বামীয়ে মাটিভেটি বেচিবলৈ বাধ্য হৈছিল । মোৰ শাহুৱেৰায়ে তেওঁৰ গহনাখিনি, আনকি নাকবালীটোও মোক দিবলৈ বাধ্য হৈছিল । ইমান ভাল এগৰাকী শাহুৱেৰাকো মই এটা দিনৰ কাৰণেও শাস্তিৰে তিষ্ঠিবলৈ দিয়া নাছিলোঁ । মোৰপৰা পোৱা জ্বালায়ন্ত্ৰণা অসহন হোৱাত শাহুআয়েৰ আৰু শহুৰ দেউতায়ো ঘৰ এৰি বাতাপি-নগৰলৈ বুলি

ওলাল । বাতাপি-নগৰত থকা গণেশ মন্দিৰৰ আগত বহি জীৱনৰ বাকীছোৱা কাল কটোৱাটোৱেই আছিল তেওঁলোকৰ উদ্দেশ্য । বাতাপি-নগৰলৈ খোজ লওঁতে শাহুআয়েৰাৰ হাতত কেইটামান সৰু সৰু টোপোলা আছিল । কি আছে মই এটা এটাকৈ পৰীক্ষা কৰি চলোঁ । মোৰ এই দুৰ্য্যৱহাৰ সহ্য কৰিব নোৱাৰি মোৰ শাহুআয়েৰা তাতে ঢুকাল ।

ইমান দিন ধৰি শহুৰদেউতাই মোক একো কোৱা নাছিল । এতিয়া আৰু গভীৰ দুখ সহিব নোৱাৰি তেওঁ মোক ক'লে, “তুমি পাণিষ্ঠা, তুমি মোৰ বোৱাৰী নোহোৱাহেঁতেন তোমাক মই অভিশপ্ত কৰিলোহেঁতেন । এতিয়াও কওঁ, মোৰ পুত্ৰ কোনোবাদিনা ঘৰলৈ উভতি আহে যদি, তাৰ সৈতে ভদ্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিবা । এয়ে মোৰ শেষ কথা । এইবোৰ কথা কৈয়েই তেৱোঁ খঙে-ক্ষোভে মুৰ্ছিত হৈ পৰিল আৰু তৎক্ষণাত তেওঁৰ মৃত্যু হ'ল ।

ঠিক তেতিয়াই এজন সন্ন্যাসী তাত উপস্থিত হ'লহি আৰু তেওঁলোকক মৃত অৱস্থাত দেখা পাই কান্দিবলৈ ধৰিলে। সন্ন্যাসী গবাকীয়ে মোলৈ তীব্ৰ ভ'ৰ সনাব দৃষ্টিৰে চালে আৰু কঠিন কঠেৰে ক'লে, “তুমি ৰাক্ষসী হোৱা, ৰাক্ষসী হোৱা।” এই বুলি অভিশাপ দি, সেই সন্ন্যাসীজনে তেওঁলোকৰ দাহকাৰ্য্যাদি কৰি গুচি গ'ল।

সেই সন্ন্যাসীগৰাকী কোন আছিল ক'ব পাৰিবানে? তেওঁ আছিল এসময়ত মোৰ কপমুখ মোৰেই স্বামী।” এই বুলি কৈ ৰাক্ষসীয়ে আকৌ ক'বলৈ ধৰিলে:

অলংকাৰৰ প্ৰতি মোৰ আকৰ্ষণ আছিল ইমানেই অধিক যে মই অলংকাৰৰ লোভতে ডকাইতহঁতৰ মুঠিত পৰিলোঁগৈ। সিহঁতেই মোক এই গুহালৈ লৈ আহিছিল। মই হৈ পৰিছিলোঁ সিহঁতৰ বাণী। কিন্তু তথাপি মোৰ অলংকাৰৰ তৃষ্ণা নুগুচিল। গুহাৰ ভিতৰত

থকা অজস্ৰ অলংকাৰৰ একমাত্ৰ অধিকাৰিণী হোৱাৰ মনেৰে মই ডকাইতহঁতক বিষ খুৱালোঁ। সিহঁতৰ মৃত্যু সম্বন্ধে যেতিয়া নিশ্চিন্ত হৈছিল, তেতিয়া সিহঁতে গুহাৰ দুৱাৰমুখ বন্ধ কৰি দিছিল।

কিনো ক'ম তোমাক মই কলহকণ্ঠী, অলংকাৰৰ লোভত মই এই গুহাৰ ভিতৰতে খাবলৈ নাপাই মৰি থাকিলোঁ। মই আজি অভিষপ্তা ৰাক্ষসী। তোমাৰ বোৱাৰীয়ে লৈ যোৱা অলংকাৰবোৰ আছিল খাটি অলংকাৰ; কিন্তু তুমি যিবোৰ পিন্ধি আছা, বা মোনাত ভৰাই লৈছা সেইবোৰ আচলতে কি দেখিলেই বুজি পাবা।”

কলহকণ্ঠীয়ে যিবোৰ অলংকাৰ গাত পিন্ধিছিল সেইবোৰলৈ ঘূৰি চালে তাই। অলংকাৰবোৰ সাপ, বিছা আদি হৈ তাইৰ গাত মেৰিয়াই ধৰিছে। টোপোলাতো সাপ আৰু বিছাবোৰ বান্ধি লৈছেহে!

কলহকণ্ঠীয়ে আৰ্তনাদ কৰি উঠিল। ৰাক্ষসীয়ে বিকটভাৱে হাঁহিলে। ৰাক্ষসীয়ে ক'লে, “কলহকণ্ঠী, তুমি তোমাৰ বোৱাৰীক যাতনা দিছা, আৰু মই যাতনাৰে থকাসবকা কৰিছিলোঁ মোৰ শহুৰদেউতা-শাহুৰেবাক। তোমাৰ মোৰ দৰে তিবোতাহঁতহে নাৰী-সমাজৰ কলংক। এতিয়াবপৰা তুমি তোমাৰ বোৱাৰীৰ সৈতে ভদ্ৰ ব্যৱহাৰ নকৰিলে তুমিও মোৰদৰে ৰাক্ষসী হৈ গুহাৰ ভিতৰত তিলে তিলে মৰিবা।”

লগে লগে কলহকণ্ঠীয়ে তিনি সইত খাই, আগলৈ বোৱাৰীৰ সৈতে তেনেকুৱা নিৰ্যাতনমূলক ব্যৱহাৰ নকৰিবলৈ কথা দি,

ঘৰলৈ উভতি গ'ল । এই বান্ধসীয়েই কলহকণ্টীক গুহা আৰু অৰণ্যৰপৰা ওলাই যোৱাৰ বাট-পথ দেখুৱাই দিছিল ।

ঘৰলৈ উভতি যোৱাৰ পাছত কলহকণ্টীয়ে তাইৰ বোৱাৰী সৌদামিনীক ক'লে, “আই সৌদামিনী, গহনা-গাঠৰিলৈ মোৰ আৰু একেবাৰে লোভ নোহোৱা হৈছে । তেওঁলোকে--মোৰ পো-বোৱাৰী সুখতে থাকক--এয়ে মোৰ অন্তৰৰ ইচ্ছা ।”

এই পৰিৱৰ্তনো যে গণেশৰ কৃপাতহে হৈছে, সেই কথা সৌদামিনী নিসন্দেহ হ'ল । আগলৈ, কলহকণ্টীয়ে নিজৰ কলহকণ্টী নাম ঘূৰাই পাইছিল ।

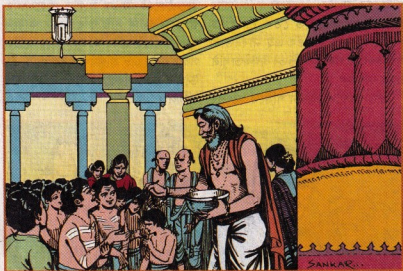
এইদৰে মন্দিৰৰ বিভিন্ন চিত্ৰ দেখুৱাই, সেইবোৰ চিত্ৰৰ কাহিনী বৰ্ণোৱা হ'ল ।

এবাৰ, এখন চিত্ৰত এজনে তন্দুৰা বজাই

গান গোৱা আৰু গণেশে নৃত্য কৰি থকা দেখি এগৰাকী বিশিষ্ট সংগীতজ্ঞৰ অনুবোধত পণ্ডিত পৰনমিশ্ৰই ক'লে :

তেতিয়াৰ দিনত বাতাপি-নগৰত বিভিন্ন কলাৰ চৰ্চা কৰা হৈছিল । সেই নগৰত অসংখ্য পণ্ডিত আছিল । তেওঁলোকৰ মাজত বিখ্যাত আছিল গজানন পণ্ডিত । গজানন বহু গুণেৰে গুণায়িত । তেওঁ সংগীতজ্ঞ হিচাপেও যথেষ্ট সুনাম আৰ্জিছিল, এই গজানন পণ্ডিতে বাতাপি-গণপতিক উদ্দেশি কীৰ্তন ৰচিছিল । তেওঁৰ একোটি গানৰ লগে লগে গণেশৰ বিশেষ বিশেষ ৰূপ একোটিকৈ ফুটি উঠিছিল ।

বহুবি এবাৰকৈ গজানন পণ্ডিতক অতি আড়ম্বৰে সৈতে সন্মানিত তথা পুৰস্কৃত কৰা হৈছিল । তেওঁ যথেষ্ট সংখ্যক স্বৰ্ণনিৰ্মিত

গণেশৰ মূৰ্তি উপহাৰ হিচাপে লাভ কৰিছিল। দেশে দেশে গজানন পণ্ডিতৰ নাম বিয়পি পৰিছিল। নিজ দেশত তেওঁৰ সম্পৰ্কে মিশ্ৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি হ'ল। খেনোৱে গজানন পণ্ডিতক দেৱতাৰ শাৰীত স্থান দিছিল, খেনোৱে তেওঁক ভুৱা পণ্ডিত বুলি ভাবিছিল। কিছুমানে গজানন পণ্ডিতক ঈৰ্ষাহে কৰিছিল। এই ঈৰ্ষাকাৰীসকলৰ মাজত অন্যতম ব্যক্তি আছিল সৰ্বকেশৰী।

সৰ্বকেশৰীয়ে সৰ্বসময়তে নিজৰ পাণ্ডিত্য জাহিৰ কৰিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছিল। আনকি, তেওঁৰ সাংগীতিক দক্ষতা প্ৰমাণ কৰিবলৈ তেওঁ গানো গাইছিল। তেওঁৰ গান সিংহৰ গৰ্জন হেনহে বোধ হৈছিল শ্ৰোতাৰ কাণত। আনহাতে, গজানন পণ্ডিতে অলপো উত্তেজিত নোহোৱাকৈয়েই সংগীত পৰিবেশন কৰিছিল। কেতিয়াবা কেতিয়াবা গান গোৱা অৱস্থাতে তেওঁ নীৰৱ হৈ পৰিছিল, আৰু তেওঁৰ এই নীৰৱতাক সৰ্বকেশৰীয়ে গজানন পণ্ডিতৰ অক্ষমতা বুলি প্ৰচাৰ কৰিছিল।

প্ৰতি বছৰতে গজানন পণ্ডিতে গণেশৰ

স্বৰ্ণমূৰ্তি উপহাৰ হিচাপে পাইছিল। এই উপহাৰলৈ সৰ্বকেশৰীৰ তীক্ষ্ণ দৃষ্টি আছিল। সৰ্বকেশৰীয়ে ভাবিলে : এই বছৰটোত যেনেকৈয়েই নহওক স্বৰ্ণনিৰ্মিত গণেশৰ মূৰ্তি উপহাৰ হিচাপে সংগ্ৰহ কৰিব লাগিব।

সংগীতত আন্তৰিকতা, গভীৰতা, নিষ্ঠা আৰু শ্ৰদ্ধাৰ বাবেইহে যে গজানন পণ্ডিতে বছৰি এনেবোৰ উপহাৰ তথা পুৰস্কাৰ লাভ কৰিছিল, সেই গুঢ় কথাটো সৰ্বকেশৰীয়েও নুবুজাকৈ নাছিল। সৰ্বকেশৰীয়ে বুজিছিল যে, গজানন পণ্ডিতৰ দৰে উপহাৰ লাভ কৰিবলৈ হ'লে তেওঁতকৈয়ো উন্নত মানৰ সংগীত পৰিবেশন কৰিব লাগিব। সেয়েহে, তেওঁ বছৰ ধৰণে ভবা-গুণা কৰি কৰি এটি আঁচনি পাঙিলে।

সেই বছৰটোত গজানন পণ্ডিতৰ ক্ষেত্ৰত যেনেকৈয়েই নহওক সংগীত পৰিবেশনত প্ৰতিবন্ধকতাৰ সৃষ্টি কৰি নিজৰ কাৰণে পুৰস্কাৰ সংগ্ৰহ কৰিব লাগিব--এয়ে আছিল সৰ্বকেশৰীৰ এই আঁচনিৰ ঘাই কথা। এই উদ্দেশ্য সফল কৰিবলৈ সৰ্বকেশৰী উঠি-পৰি লাগিল।

বজাৰ কৃপা

চন্দনপুৰৰ বজা কমলাকান্ত বৰ কলামেদি শাসক আছিল। তেওঁৰ ৰাজসভাত সদায় সংগীত সভা আৰু পণ্ডিতৰ সমাগম হৈছিল। তেওঁ কেতিয়াবা বহুকপীৰ বেশত ৰাজধানীৰ লগতে থকা জংঘললৈ গৈছিল। তাত তেওঁ প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য উপভোগ কৰি আৰু চৰাইৰ মধুৰ কল-কাকলি শুনি আত্মহৰা হৈছিল।

জংঘলৰ পৰা অলপ আতঁৰত এটা অকণ্ঠমানি ঘৰ আছিল। বজা যেতিয়াই সেইফালে যায় সেই ঘৰটোৰ ফালৰ পৰা বেঙেনা তৰকাৰীৰ সুগন্ধ আহিছিল। তালৈ গৈ সেয়া খোৱাৰ তেওঁৰ তীব্ৰ ইচ্ছা জাগিছিল। কিন্তু তেওঁ নিজকে সংযত কৰিছিল আৰু ৰাজধানীলৈ ঘূৰি আহিছিল।

বজা কমলাকান্তই নিজৰ প্ৰাসাদত যি খাদ্যই বিচাৰিছিল, সেই খাদ্যই তেওঁ পাইছিল কিন্তু তেওঁ যিমনে সুস্বাদু আহাৰ নাখাওক কিয় সেই অদ্ভুত সুগন্ধ কেতিয়াও পোৱা নাছিল। তেওঁ সদায় ভাৱে যিয়েই নহওক

এদিন সেই ঘৰটোত খাই চাবই লাগিব।

এদিন দুপৰীয়া তেওঁ বহুকপীৰ বেশত তালৈ গ'ল আৰু দুৱাৰত টুকুৰিয়ালে। ততালিকে কম বয়সীয়া এগৰাকী বোৱাৰীয়ে দুৱাৰ খুলিলে। তেওঁ সুধিলে, “কোন আপুনি?”

বজাই নিসংকোচে ক'লে, “মই বহুদূৰৰ পৰা আহিছো। ভোক লাগিছে। কিবা খাবলৈ পামনে?”

“এইমাত্ৰ আমি খাই উঠিলো। কিন্তু কোনো কথা নাই। আপোনাৰ ভোক লাগিছে, খুৱাবই তো লাগিব। প্ৰথমে আপুনি ভিতৰলৈ আহক।” তিবোতা গৰাকীয়ে ক'লে। তেওঁৰ নাম বজ্জা।

বজা ভিতৰলৈ গ'ল আৰু এখন পুৰণা চকীত বহি পৰিল। কাষৰে এখন খাটিয়াত শুই থকা নিজৰ স্বামী সনাতনক জগাই বজ্জাই ক'লে, “শুনা, কোনোবা এজন আহিছে। বৰ ভোকত আহিছে। বেঙেনাৰ

তৰকাৰী বাফা আৰু জহা চাউল দুটামানো
চৰুত নাই যদি উঠাই দিবা।”

সনাতনে বহি-বহিয়েই বজাৰ ফালে
এবাৰ চালে আৰু পিছফালে গৈ চাৰিটা
বেঙেনা ছিঙি পাকঘৰত সোমাল।

“আমাৰ বজাৰ কৃপাত মোৰ স্বামীয়েই
পাকঘৰৰ কাম চম্ভালে,” এইদৰে কৈ বজ্জাই
হাঁহি দিলে। বজ্জাই বুজিব নোৱাৰিলে যে
তেওঁৰ স্বামীৰ পাকঘৰৰ কামৰ লগত বজাৰ
কৃপাৰ কি সম্পৰ্ক।

অলপ পিছতে বেঙেনাৰ তৰকাৰী আৰু
জহা চাউলৰ ভাত হ’ল। বজ্জাই বজাক ক’লে,
“স্বাৰলৈ আহক। আমাৰ বজাৰ কৃপাত আমি
আলহীক হাত ভৰি ধুবলৈ পানী দিব পৰা
অৱস্থাত নাই।” কৈ তেওঁ হাঁহিবলৈ ধৰিলে।

আকৌ বেঙেনা তৰকাৰী আৰু জহা
চাউলৰ ভাত বাঢ়োঁতে বজ্জাই ক’লে, “আমাৰ
বজাৰ কৃপাত আপোনাক এয়া আহাৰ দিব
পাৰিছোঁ।”

বজ্জাই পেট ভৰাই খালে আৰু হাত ধুই
আহি ক’লে, “আপুনি প্ৰতি বাৰতে বজাৰ
কথা কৈছে। ই আপোনাৰ ৰাজভক্তিৰ
পৰিচয়।”

বজাৰ কথাত তেওঁ খিলখিলাই হাঁহি
উঠিল। তেতিয়া বজা আচৰিত হ’ল আৰু
সুধিলে, “কি আপুনি বজাক নিবিচাবে
নেকি? তেওঁৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা ভক্তিৰ ভাৱ নাই?”
তেওঁৰ কণ্ঠস্থৰত কিছু ক্ৰোধ আছিল।

বজ্জাই ক’লে, “মোৰ কথা মন দি শুনক।
মই ভাৱোঁ আমাৰ বজ্জাই নিশ্চয় নাজানে যে
তেওঁৰ ৰাজ্যত লাখ লাখ সাধাৰণ নাগৰিক
আছে। তেওঁক কবি আৰু শিল্পীৰ বাহিৰে
কোনেও দেখা নাপায়। মোৰ স্বামী শিক্ষিত।
কিন্তু কি হ’ব? ৰাজ্যখনত যোগ্য লোকৰ
বাবে সংস্থান নাই। মৌতুকত মোৰ মা
দেউতাই কিছু পৰিমাণে ধন দিছিল।
সেইখিনিয়েই সুদত ধাৰলৈ দি ঘৰ চলাইছোঁ।
মোৰ স্বামীয়ে পাকঘৰ চম্ভালে, কিয়নো মই

অবাবতে খৰচ কৰোঁ বুলি তেওঁৰ ভয়। তেওঁ চাকৰি নকৰে, সেয়াও বজাৰেই কৃপা।”

বজাই চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। ইতিমধ্যে বজাই পুনৰ আৰম্ভ কৰিলে, “নগৰৰ ওচৰৰ নদীখনৰ পানী গৈ সাগৰত মিলিছে। ইয়াত বাইজৰ একো লাভ হোৱা নাই। এই পানী কেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি আৰু বাইজৰ প্ৰয়োজন পূৰাব পাৰি সেয়া বজাই ভাবি নাচায়। তেওঁৰ কৃপাতে অতিথিক হাত ভৰি ধুবলৈ পানী দিব পৰা অৱস্থাতো আমি নাই। সেই কাৰণেই মই পোনছাটেই আপোনাক বান্ধনি ঘৰলৈকে লৈ আহিলোঁ।”

বজাই মনোযোগেৰে তেওঁৰ কথাবোৰ শুনি আছিল। বজাই ক’বলৈ যেতিয়া বন্ধ কৰিলে, তেওঁ মিচিকিয়াই হাঁহি ক’লে, “ঠিক আছে, বজাৰ আৰু কিবা কৃপা আছে যদি সেয়াও কওকচোন?”

বজাই মনতে ভাবিবলৈ ধৰিলে যে এই দূৰণিবটীয়া মানুহজনৰ বজাৰ বিষয়ে জানিবলৈ ইমান উৎসুকতা কিয়? কিন্তু তেওঁ আকৌ ক’লে, “মানুহৰ মৌলিক প্ৰয়োজন হৈছে, অন্ন, বস্ত্ৰ আৰু বাসস্থান। আমাৰ

বজাই এই বিষয়ে নাভাৱেই। তেওঁৰ কেৱল সংগীত আৰু নৃত্যতহে নিচা। সেইবোৰতেই তেওঁ বুৰ গৈ থাকে। এইবোৰ ভাবিবলৈ তেওঁৰ সময়েইবা ক’ত। দূৰণিবটীয়া আলহীক বিধে বিধে বান্ধি খুৱাবই নোৱাৰিলে। মই নিকপায়। ক্ষমা কৰিব।

তেতিয়া বজা কমলাকান্তই ধৰিব পাৰিলে যে তেওঁৰ কিমান ডাঙৰ ভুল হ’ল। তেওঁ নিজৰ প্ৰকৃত পৰিচয় দি ক’লে, “আপোনাৰ স্বামীৰ বান্ধনিঘৰ অদ্ভুত। তেওঁৰ হাতৰ সোৱাদ অপূৰ্ব। ৰাজপ্ৰাসাদৰ বান্ধনিঘৰতো বন্ধনবিদ্যা শিকোৱাৰ যোগ্যতা তেওঁৰ আছে। এতিয়া আপোনাৰ বিষয়ে কওঁ। ৰাণীৰ মুখ্য সহচৰী হৈ এনেধৰণে আপুনি তেওঁক দিহা পৰামৰ্শ দি থাকিব আৰু বিনা দ্বিধাই এইদৰেই কথা ক’ব। আগলৈ মই নিজকে শুধৰাম আৰু যথাসাধো প্ৰজাৰ কল্যাণৰ কাৰণে কাম কৰিম। তেন্তে পলম কিহৰ? কাইলৈকে ৰাজপ্ৰাসাদলৈ আহক।”

পিছদিনাখন স্বামীৰ লগত বজাৰ অন্তেষপুৰলৈ গৈ বজাই নিজকে নিজে ক’লে, “সকলো বজাৰ কৃপা।”

পৰোপকাৰ

ৰূপনগৰত চক্ৰধৰ নামৰ এটা চোৰ আছিল। সি ঘৰত সিদ্ধি খান্দি বা বাস্ত্যত ঘূৰি ফুৰা অঘৰী মানুহক লুটপাত কৰি পেট পূৰ্ণাইছিল। সি নিজৰ জীৱনত কোনো পুণ্য কাম কৰা নাছিল।

এদিন মাজৰাতি এঘৰত সিদ্ধি খান্দি থাকোতে তাৰ মনতে ভাৱ হ'ল ভিতৰত যেন গৃহস্থ সাৰ পাইছে। দুটা মানুহে কথা পাতিছে। চক্ৰধৰে তেঁওলোকৰ কথা শুনিলে। এজন ডেকাই নিজৰ মাকক কৈছে, “মা, কাইলৈ পুৱা মই ওচৰৰ গাওঁ এখনলৈ যাব লাগিব। সেয়ে মোক নিজৰ ভাগৰ ভাত আৰু মাটিৰ ভাগৰ ভাতৰ দুটা টোপোলা দিবা।”

মাকে ক'লে, “হ'ব বাক পোনা!” ইয়াৰ পিছত মাক-পুতেক দুয়ো টোপনি গ'ল।

এই কথা-বতৰা শুনাৰ পিছত চক্ৰধৰে নিজৰ সিদ্ধি খন্দা কামো পাহৰি গ'ল। সি

ডেকাজনৰ কথা ঠিক ভালকৈ বুজি নাপালে। তাৰ অৰ্থ বুজাৰ বাসনাই তাৰ মনত বাঁহ ল'লে। সেয়ে সি বাতিপুৱা হোৱালৈকে তাতে বহি ব'ল।

ইতিমধ্যে মাক-পুতেক শোৱাৰপৰা উঠিল। পুতেকে নিজৰ যাত্ৰাৰ যো-জা কৰিবলৈ লাগিল। মাকে দুটা টোপোলা আনি তাৰ হাতত দিলেহি।

মাকৰ হাতৰ পৰা টোপোলা দুটা লৈ ডেকাজন ঘৰৰপৰা ওলাল। তাৰ অলপ পিছত চোৰ চক্ৰধৰো আগ বাঢ়িল। যাওঁতে-যাওঁতে দুপৰীয়া হ'ল। ডেকাজনে এজোপা গছৰ ছাঁত গৈ বহিল।

ডেকাজনে চক্ৰধৰক দেখিলে। তেওঁ দুইটা টোপোলা খুলিলে। এটা নিজৰ আগত ৰাখিলে আৰু আনটো চক্ৰধৰক দিলে।

ডেকাজনৰ এই ব্যৱহাৰ দেখি চক্ৰধৰ বৰ

আচৰিত হ'ল। সি সেই যুৱক জনক একেবাৰেই নাজানে, কিন্তু তেওঁ একো নোসোধাকৈয়ে তাৰ আগত থোৱাবন্দ দিলে। চক্ৰধৰে নিজৰ জীৱনত কাৰো একো উপকাৰ কৰা নাই, সেয়ে ডেকা জনৰ এই কাম তাৰ বিচিত্ৰ লাগিল।

চক্ৰধৰে ডেকাজনক সুধিলে, “ডাঙৰীয়া, মোৰ এটা শংকা হৈছে। আপুনি তাক দূৰ কৰিলে মই আপুনি দিয়া এই খাদ্য খাম।”

“সোধা,” ডেকাজনে উত্তৰ দিলে।

“মোৰ পেশা হৈছে চুৰি কৰা। কালি ৰাতি যেতিয়া মই আপোনাৰ ঘৰত সিদ্ধি খান্দি আছিলোঁ, মই আপুনি মাকৰ লগত পতা সেই কথাবোৰ শুনি আছিলোঁ। তাৰ অৰ্থ জনিবৰ বাবে মই আপোনাৰ পিছেপিছে ইয়ালৈকে আহিলোঁ।” চোৰে ক'লে।

কথা শুনি ডেকাই হাঁহি হাঁহি ক'লে, “চোৱা, মই যি খাদ্য খাওঁ, সেয়া মাটিৰ ভাগৰ ভাত। তোমাক যি দিছোঁ সেয়া মোৰ ভাগৰ ভাত।”

“আপোনাৰ কথা মই একেবাৰে বুজি পোৱা নাই। আপুনি যি খাদ্য খায়, সেয়া আপোনাৰ ভাগৰ খাদ্য, কিন্তু মই যি খাওঁ সেয়া আপোনাৰ ভাগৰ খাদ্য কেনেকৈ হ'ব?” চক্ৰধৰে সুধিলে।

“মই যি খাদ্য খাওঁ, তাৰ এটা কণাও বাকী নাথাকে। সেয়া হজম হৈ মাটিত মিলি যায়।

কিন্তু মই তোমাক যি খাবলৈ দিওঁ সি পুণ্য কৰ্মৰ ৰূপত সদায়েই মোৰদ্বাৰা প্ৰাপ্ত হয়। তুমি চুৰি কৰি উপাৰ্জন কৰিছা, সেয়া খৰচ হৈ যায়, কিন্তু তুমি অইনৰ কি উপকাৰ কৰিছা? তুমি নিজৰ বাবে কি সাঁচি ৰাখিছা? এতিয়াও সঁচাকৈ পৰোপকাৰ কৰি দিন কটোৱা।” ডেকাজনে বুজালে।

এই কথা শুনি চোৰৰ দুই চকু খোল খালে। সি চুৰি কৰিবলৈ এৰি দিলে। সেই দিনাৰপৰা শ্ৰম কৰি সি উপাৰ্জন কৰে, যিয়েই উপাৰ্জন কৰে, তাৰে সি অইনৰো সহায় কৰে। এই দৰে পৰোপকাৰ কৰি সি নিজৰ জীৱন কটাবলৈ ল'লে।

অজেয় গকড়

চিত্র: মহেশ

আদিভাক বন্দী কবিরলৈ চন্দ্রপুৰীলৈ যোৱাৰ সময়ত কহাণ্ডৰে নৰেন্দ্ৰ দেৱৰ নাৱ
ভুবি খায় আৰু তেতিয়াই তেওঁৰ ওপৰত আক্ৰমণ কৰে ঘৰিয়ালে। তেওঁ নিজৰ দুয়োখন তৰি
আৰু এখন হাত ছেকায়। ইফালে আগবেলগা সৰ্পদেহৰ বন্ধা আদিভাই মন্দিৰৰ গুহাত
প্ৰবেশ কৰে য'ত তেওঁৰ আগৰকৈ বন্দীসকল আৰু আত্মপূৰণ কৰি কৰে। কতি
আৰু আদিভা মুখামুখি হয়। দুয়োৰে মাজত যুদ্ধ হয়। নানবন্ধুৰে এটা ভয়ংকৰ
সাপলৈ নিজৰ কাপ সলনি কৰে। ইফালে আদিভাৰ পাণ্ডৱীত বন্ধা পানী
ভয়ানক আকৃতিৰ গকড় পৰ্বতলৈ পৰিৱৰ্ত্তিত হয়। জিকিব কোন?
কহিনীয়ে এটা উত্তৰ জনায়।

তিনিটা মূৰ থকা সৰ্প অগ্নিকণ্ডত আহি
পৰাৰ লগে লগে, তান্ত্ৰিকে জোৰেৰে
চিঞাৰি উঠে।

এটা ভয়ংকৰ বিস্ফোৰণৰ শব্দৰে
সৈতে গুহাৰ মন্দিৰ চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ হয়।

ইয়াতনো কি
ধ্বংস হ'ল।

গকড়! মোৰ
আজন্ম শত্ৰু! এনেকুৱা
এদিন আহিব ...
আহ...উহ...!

ব'লা,
ইয়াৰপৰা এতিয়াই
ওলোৱা!

গকড় ধূলিৰ পৰা বাহিৰলৈ আহে আৰু আদিভাৰ কপত মাটিত
আহি পৰেহি। আদিভাসী দম্পতি তেওঁৰ ওচৰলৈ আহি সন্মান
আৰু ভয়েৰে থিয় হয়হি।

আপুনি আমাৰ আটাইকে
ভয়ানক সংকটৰপৰা বন্ধা
কৰিলে।

তেওঁ
বলিদানৰ
চিকাৰ হোৱাৰে
উচিত
আছিল।

নিজৰ মানুহখিনিৰ ওচৰলৈ ঘূৰি
যোৱা। এতিয়া তেওঁলোকে ভয় কৰাৰ কাৰণ নাই।
শান্তিপূৰ্ণ জীৱন কটোৱাত তেওঁলোকক সহায় কৰাৰে।

আদিভাই আদিবাসী দম্পতিক অনুবোধ কৰে তেওঁক যাতে
পাহাৰৰ তললৈ লৈ যোৱা হয়। দুই বন্দীৰ সৈতে অংগৰক্ষকে
তেওঁলোকক অনুসৰণ কৰে।

তেওঁ আহে নবল্লভদেৱৰ ওচৰলৈ
যি এজোপা গছক সাৰথি কৰি
লৈছিল।

শিতা, আহক আমি
চন্দ্ৰপুৰীলৈ উভতি
যাও।

আমাক এনেকুৱা এক
স্থানলৈ লৈ যোৱা য'বপৰা আমি
নদী পাৰ কৰিব পাৰো।

হয়,
মহাশয়!

আগু পুৰুষে আনিত্যৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ
প্ৰয়াস কৰে। অংগৰক্ষকে তেওঁক বাধা
ৰিয়ে।

নহয় ববীল! মৃত্যু
পৰ্যন্ত মোক ইয়াতে
থাকিবলৈ দিয়া। বজাক
অনুবোধ কৰা মোক
যাতে ক্ষমা কৰে।

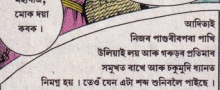
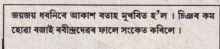
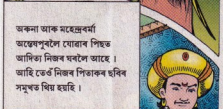
অংগৰক্ষক, ববীলদেৱ
আৰু আদিত্য সাৱধানৰে
নদী পাৰ হয়।

মহানুভৱ! কৃপা কৰি
মোক ইয়াতে থাকিবলৈ দিয়ক।
মই চন্দ্ৰপুৰীত আৰু কেতিয়াও
ভৰি নিদিওঁ।

ৰক্ষক! তেওঁক
এৰি দিয়া।
ববীলদেৱক লগত
লৈ আহা!

ৰক্ষক! যেতিয়া
আমি সকলো নদীৰ পাৰ
পামগৈ তেতিয়াই
ৰাজমহললৈ ঘূৰিব
পতিয়াবা।

খেলিমেলি ধেমালি

হি! হু! মোৰ হাতত থকা ফুলপাহৰ দৰে
একে ফুলপাহ তুমি বিচাৰি উলিয়াব
পাৰিবানে?

আয়ে! কেনেকুৱা নেজ ও
এইডাল! তলৰ দুখন ছবিৰ মাজত তুমি
বাক সাতটা পাৰ্থক্য বিচাৰি উলিয়াব
পাৰিবানে?

পাতবোবৰ আঁৰত
লুকাই আছে কিছুমান
চিনাকি পশু-পক্ষী ।
তুমি বাক সিহঁতৰ নাম
ক'ব পাৰিবানে ?

চোৰাংচোৱাগিৰি কৰি
ফুৰা শামুকটোৱে তাৰ
টফীটো বিচাৰি খবৰ
লগাইছে । একাবেকা
বাটটোৰে আগবাঢ়ি
যোৱাত তুমি তাক সহায়
কৰিব নোৱাৰানে ?

(উত্তৰ ৬৬ পৃষ্ঠাত)

বাক্য
প্রকাশ করা

ফটো নামকরণ প্রতিযোগিতা

M. Kameswara Rao

Mehantesh C. Morabad

কেইটিমান শব্দেবে এই ফটো দুখন নামকরণ
করিব পাৰিবানে?

সম্পূর্ণ নাম ঠিকনাসহ সাধাৰণ পোষ্ট কাৰ্ডত উত্তৰ লিখি পঠাবা।

ফটো নামকৰণ প্ৰতিযোগিতা, চন্দমামা, ৮২, ডিফেন্স অফিচাৰ কলোনি, একাডুথান্গল, চেন্নাই - ৬০০ ০৯৭

এই মাহৰ ২০ তাৰিখৰ ভিতৰত উত্তৰ পাব লাগিব। বিজয়ী প্ৰতিযোগক ১০০ টকা পুৰস্কাৰ দিয়া হ'ব। পুৰস্কাৰ
পাওঁতা জনৰ নাম অহা সংখ্যাত প্ৰকাশ কৰা হ'ব!

অভিনন্দন

মেই সংখ্যাৰ পুৰস্কাৰ বিজেতা
হংকিম বৰা
মাৰফং : বিষ্ণু প্ৰসাদ বৰা
শ্ৰীমন্তপুৰ, ভঙাগড়
গুৱাহাটী, অসম

বিজয়ী বাক্য

তোমাৰ এনে দুঃ সাহস চাঁও মই বৈ।
চাই চাই ভাবো মই নাখাই নবৈ ॥

বেলিমেলি
ধেমালিৰ উত্তৰ
৬৪-৬৫ পৃষ্ঠা

১. ছয় নম্বৰ ফুলপাহ
২. ফটকা, বাঘৰ নেজ, জেপৰ বুটাম, হাতীৰ কাণ, হাতীৰ বেষ্ট, শিয়ালৰ
জিভা, জোতাৰ লে'চ
৩. পশু পক্ষীবোৰ হ'ল হাতী, সিংহ, কেংগেক, গাধ, ম'ৰা, হাঁহ, ভাটো,
শহা, ছাগলী, ঈগল, শিয়াল, মাছ, হৰিণা, কাউৰী

56th ANNIVERSARY OFFER

From

CHANDAMAMA

A gift of 5 books from
the series

**JUNGLE
JINGLES**

in English

(jointly produced by Chandamama
and Popular Prakashan, Mumbai)

worth Rs. 175/- on every
2-year subscription

CHANDAMAMA

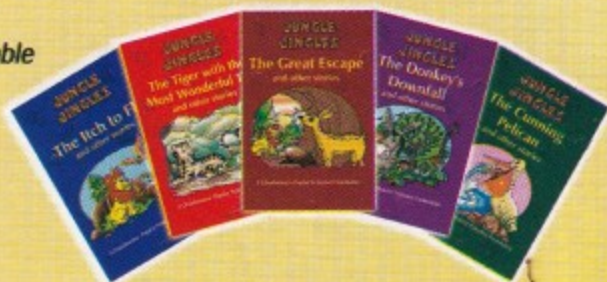
(English edition)

You have only to send M.O. / D.D. payable
at Chennai, drawn in favour of

Chandamama India Limited
82, Defence Officers' Colony
Ekkattuthangal
Chennai 600 097.

to get the books by post and enrich your home library.

**CHANDAMAMA TAKES YOU CLOSER TO INDIA'S HERITAGE
MONTH AFTER MONTH**

Melters

Butterscotch Candy

*The taste
that melts
everything
away!*

